



Oyunda Kal
Derneği

ETKİN & ETKİLİ GİRİŞİMCİ PROGRAMI

Sosyal Değer ve Etki Analizi Raporu
(Parasal Olmayan Non-SROI Yaklaşımı)



characterix



İÇİNDEKİLER

1.	YÖNETİCİ ÖZETİ	3
2.	GİRİŞ	5
3.	ETKİN & ETKİLİ GİRİŞİMCİ PROGRAMI TASARIMI VE UYGULAMA SÜRECİ	9
4.	DEĞİŞİM TEORİSİ	14
5.	İLKE 1- PAYDAŞ KATILIMI	19
6.	İLKE 2- DEĞİŞİMLERİ ANLAMAK	24
7.	İLKE 3- ÖNEMLİ OLAN ŞEYLERE DEĞER VERİN	34
8.	İLKE 4- SADECE ÖNEMLİ OLANLARI DAHİL EDİN	41
9.	İLKE 5- AŞIRI İDDİALARDAN KAÇIN	43
10.	İLKE 6- ŞEFFAF OLUN	48
11.	İLKE 7- SONUCU DOĞRULA	51
12.	İLKE 8- YANITLAYICI OL	54
13.	BULGULARIN ÖZETİ VE YORUMLANMASI	58
14.	SONUÇ VE ÖĞRENMELELER	61
15.	GELECEK ADIMLAR VE ÖNERİLER	62
16.	EKLER	65
17.	SONSÖZ	84

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor, Social Value International'ın 8 ilkesine uygun olarak; paydaşların deneyimlediği anlamlı değişimi, aşırı iddiadan kaçınarak, şeffaf ve doğrulanabilir bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Oyunda Kal Derneği tarafından yürütülen **Etkin & Etkili Girişimci Programı**, gençlerin yalnızca girişim kurmaya yönelik teknik bilgi edinmelerini değil; aynı zamanda **girişimci zihniyet, psikolojik dayanıklılık, etik ve sosyal fayda bilinci** geliştirmelerini hedefleyen bütüncül bir kapasite geliştirme programıdır.

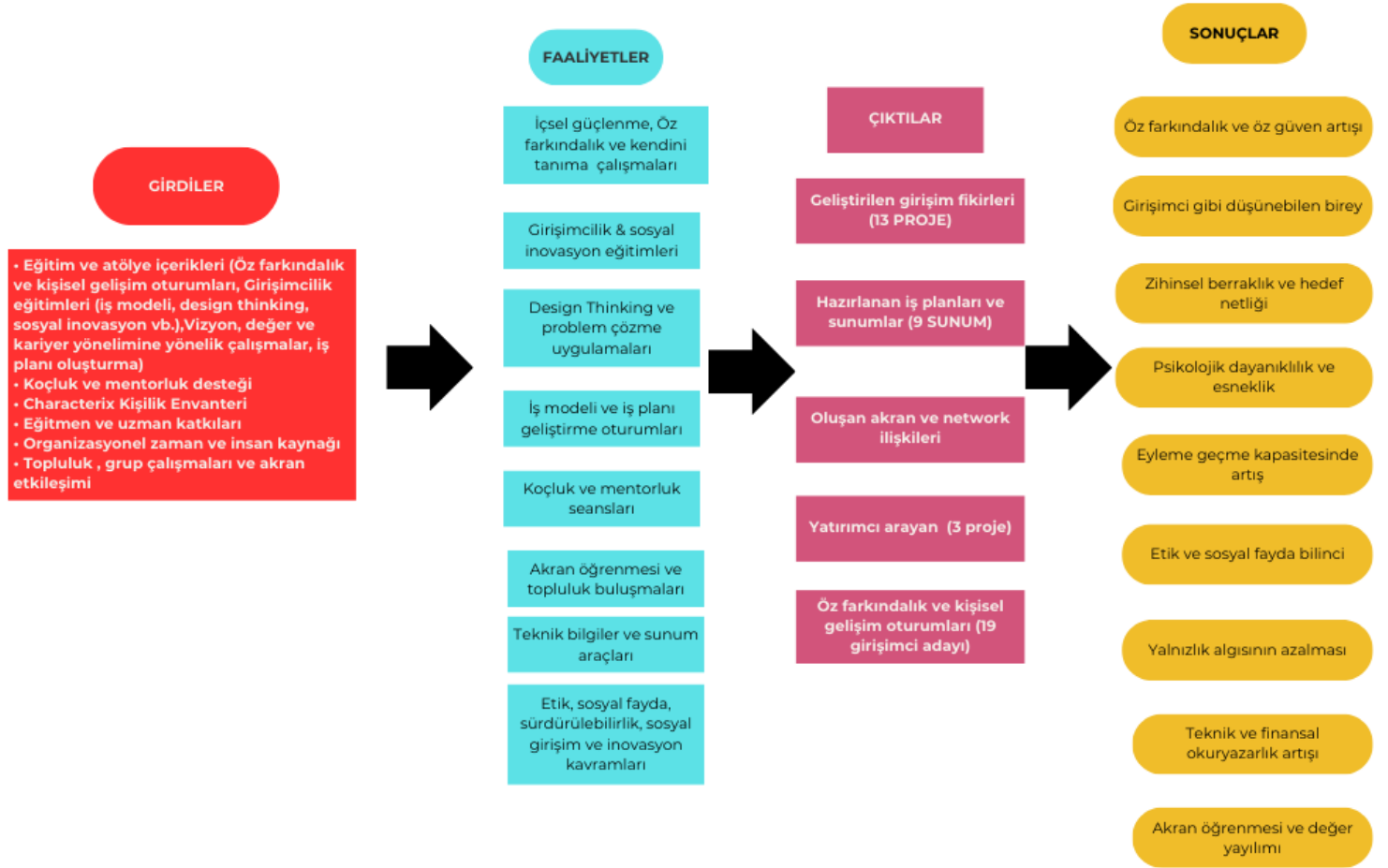
Bu rapor, programın katılımcılar üzerinde yarattığı sosyal değeri ve değişimi, **Social Return on Investment (SROI)** metodolojisi temel alınarak ve parasal olmayan Non-SROI olarak incelemektedir. Ancak analiz kapsamında, ölçülen sonuçların büyük ölçüde **psikolojik, davranışsal ve sosyal nitelikte** olması nedeniyle, **parasal proxy kullanımı tercih edilmemiştir**. Bunun yerine, **parasal olmayan değerlendirme yaklaşımı** benimsenmiş; katılımcıların deneyimlediği değişim, nitel ve nicel göstergelerle birlikte ele alınmıştır.

Yapılan analizler sonucunda programın aşağıdaki değişimleri sağladığı tespit edilmiştir

- **Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık:** Program, katılımcıların içsel güçlerini fark etmelerini ve zorluklar karşısında daha dirençli bir duruş geliştirmelerini sağlamıştır. Dayanıklılık skorlarındaki artış, öz farkındalık ve öz güvenlerini güçlendirdiğini, kaçınma davranışının azaldığını ve deneme cesaretinin yükseldiğini göstermektedir.
- **Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi:** Katılımcılar belirsiz fikirlerden net bir yönelim aşamasına geçmiştir. Vizyon ve hedef tanımlama kapasitesinde gelişim, stratejik karar alma becerilerinde güçlenme, esnek ve çözüm odaklı düşünebilme yetkinliği ve kariyer planlamalarında geniş bir perspektiften bakabilme becerisi kazandıklarını göstermektedir.
- **Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi:** Program yalnızca farkındalık üretmemiş, eylem üretmiştir. Katılımcıların proje yapılandırma ve planlama skorlarındaki artış, fikirleri somut adımlara dönüştürme ve eyleme geçme yani fikirden uygulamaya geçiş kapasitesinin güçlendiğini ortaya koymaktadır.
- **Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri:** Teknik girişimcilik yetkinliklerinde gözlenen artış, katılımcıların yalnızca ilham değil, araç ve metodoloji kazandığını göstermektedir. Gençlerin kariyer yolculuklarında girişimci gibi düşünerek alternatif kariyer yollarını (kendi girişimi, sosyal etki odaklı STK'lar, kurum içi girişimcilik) daha net ayırt edebilmelerini sağladığı görülmüştür.
- **Etik ve Sosyal Fayda Odağı:** Katılımcının girişimcilik faaliyetlerini etik, sürdürülebilirlik ve sosyal fayda odağında yeniden çerçevelediği ve girişimcilik yaklaşımının yalnızca ekonomik değil, toplumsal değer üretme yönünde dönüştüğünü göstermektedir.

- **Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı: Katılımcıların akran öğrenmesi ve topluluk desteği** sayesinde yalnızlık algısını kırdığı ve bireysel başarı anlayışından kolektif üretim anlayışına geçiş gösterdiği görülmüştür. Networking skorlarındaki artış, iş birliği kapasitesinin güçlendiğini ortaya koymaktadır.

Program, girişimcilik ekosistemine yapılan katkının yalnızca ekonomik çıktılarla sınırlı olmadığını; **uzun vadeli bir psikolojik ve sosyal sermaye yatırımı** olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.



2. GİRİŞ

2.1 Oyunda Kal Derneği Hakkında

Oyunda Kal Derneği, gençlerin bireysel potansiyellerini ortaya çıkaran, insan odaklı ve bütüncül gelişimi merkeze alan sosyal etki programları tasarlayan bir sivil toplum kuruluşudur. Dernek, gençlerin yalnızca mesleki becerilerini değil; **kendilik bilinci, dayanıklılık, toplumsal sorumluluk ve etik farkındalık** gibi alanlarda da güçlenmesini hedefler.

Oyunda Kal Derneği'nin yaklaşımı, gençlerin yaşamları boyunca karşılaşacakları belirsizlikler ve dönüşümler karşısında **kendileriyle temas halinde, esnek ve üretken** bireyler olmalarını desteklemeye yöneliktir.

2.2 Etkin & Etkili Girişimci Programının Arka Planı

Girişimcilik ekosisteminde yapılan pek çok çalışma (GallUp, PwC, McKinsey, Dünya Ekonomik Formu ve Forrester), girişimlerin %30'nun 1. yıl sonunda, %50 'sinin de 5. yıl sonunda sona erdiğini ve sürdürülebilirliğini kaybettiğini göstermektedir.

Bu durumun temel nedenleri arasında; **girişimcinin psikolojik dayanıklılığının zayıflığı, belirsizlikle baş etme becerisinin yetersizliği, yalnızlık ve sosyal destek eksikliği** öne çıkmaktadır.

Etkin & Etkili Girişimci Programı, bu ihtiyaca yanıt vermek üzere; girişimciliği yalnızca teknik bilgi ve iş kurma süreçleri üzerinden değil, **bireyin içsel kaynakları, sosyal bağları ve etik pusulası** üzerinden ele alan bir anlayışla tasarlanmıştır.

Program, girişimcilik yolculuğunun sürdürülebilirliğinin; bireyin **kendi iç dünyasıyla kurduğu bağ, psikolojik esnekliği, çevresiyle ve toplumsal değerlerle kurduğu ilişki** ile doğrudan ilişkili olduğu varsayımına dayanmaktadır. Disiplinlerarası iş birliğini merkezine alan akademi; yerel yönetim, STK ve özel sektörden gelen kurum ve bireylerin gönüllü uzmanlığı, bu programın tasarım ve uygulama sürecindeki en temel gücünü oluşturmaktadır.

2.3 Programın Amacı

Etkin & Etkili Girişimci Programı, gençlerin yalnızca girişimcilik bilgisi edinmesini değil; **girişimci gibi düşünebilen, belirsizlikle baş edebilen ve değer üreten bireyler** haline gelmelerini desteklemek amacıyla tasarlanmıştır.

Programın temel amacı, girişimciliği dar bir "iş kurma" pratiği olarak ele almak yerine; bireyin **kariyerine, yaşamına ve toplumsal katkısına yayılan bir zihniyet ve kapasite geliştirme süreci** olarak ele almaktır.

Bu doğrultuda program;

- Gençlerin **öz farkındalıklarını ve öz güvenlerini artırmayı**,
- Belirsizlik ve zorluklar karşısında **psikolojik dayanıklılık ve esneklik** kazanmalarını,
- Fikirlerini yapılandırılmış biçimde ele alarak **eyleme geçme ve sorumluluk alma** becerilerini güçlendirmeyi,
- Girişimcilik faaliyetlerini **etik, sosyal fayda ve sürdürülebilirlik** perspektifiyle şekillendirmelerini,
- **Akran öğrenmesi ve topluluk desteği** yoluyla yalnızlık algısını azaltmayı ve kolektif güç oluşturmayı,
- Gençleri yalnızca fikir üreten değil, **değer yaratan ve bulunduğu ekosisteme katkı sunan bireyler** olarak konumlandırmayı,
- Katılımcıların kendi girişimlerini kurmaları, sosyal etki odaklı kuruluşlarda istihdam edilmeleri veya kurumlar içinde girişimci roller üstlenmeleri yoluyla **istihdam edilebilirliklerini ve uzun vadeli üretkenlik kapasitelerini artırmayı**
- Kariyerlerinin her aşamasında **girişimci gibi düşünebilen** bireyler olarak güçlenmesini sağlamayı amaçlamıştır.

Program, girişimciliği yalnızca ekonomik değer üretimi olarak değil; **kültürel, psikolojik ve sosyal değer yaratan bir kapasite geliştirme ekosistemi** olarak ele almaktadır.

2.4 Programın Ayırt Edici Yaklaşımı

Programın ayırt edici yaklaşımı, girişimcilik ekosisteminde sıklıkla göz ardı edilen temel bir gerçeğe dayanmaktadır:

Girişimlerin sürdürülebilirliği, yalnızca ekonomik ve teknik kapasiteyle değil; girişimcinin psikolojik ve sosyal sermayesiyle mümkündür.

Bu nedenle Etkin & Etkili Girişimci Programı, girişimcilik yolculuğunu taşıyan bireyi güçlendirmeyi; uzun vadede daha dayanıklı, etik ve toplumsal fayda üreten girişimlerin **ön koşulu** olarak ele almıştır. Program, girişimciliği ekonomik değer üretiminin ötesinde **toplumsal, psikolojik ve sosyal değer yaratan bir yaklaşım** olarak konumlandırmaktadır.

Programın tasarım ve uygulama aşamalarında; akademi, yerel yönetim, STK ve özel sektörden paydaşların disiplinlerarası iş birliği ve gönüllü katkıları sayesinde kapsayıcı ve çok sesli bir yapı tesis edilmiştir.

2.5 Rapor Hakkında

2.5.1 Raporun Amacı ve Kapsamı

Bu rapor, Oyunda Kal Derneği tarafından yürütülen Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın sosyal etkisini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma, programın belirlenen döneminde yer alan katılımcılar üzerinde yarattığı değişimi kapsamaktadır.

Raporun amacı;

- Programın gençler üzerinde yarattığı **sosyal değeri anlamak**,
- Bu değerin **ne kadarının doğrudan programa atfedilebileceğini** ortaya koymak,
- Program tasarımının **hangi alanlarda daha güçlü etki** yarattığını belirlemek
- Programın tasarımına ve gelecekteki uygulamalarına **kanıta dayalı girdiler** sağlamaktır.

Bu doğrultuda analiz, aşağıdaki **6 ana etki boyutu** üzerinden gerçekleştirilmiştir:

1. **Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık**
2. **Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi**
3. **Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi**
4. **Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri**
5. **Etik ve Sosyal Fayda Odağı**
6. **Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı**

Her bir boyut, son Excel veri setinde yer alan ilgili göstergelerin ön test – son test (1–10 ölçekli öz değerlendirme puanları) , modül sonu değerlendirme formları, açık uçlu katılımcı geri bildirimleri, Characterix Kişilik Envanter sonuçları, eğitmen gözlemleri, final proje sunumları temel alınarak analiz edilmiştir.

2.5.2 Kullanılan Metodoloji

Bu çalışma, Social Value International (SVI) tarafından geliştirilen sosyal değer yaklaşımından ilham almakla birlikte, **parasal değerlendirme içermeyen değerlendirme (evaluative) analiz** niteliğindedir. Rapor, SVI'nin **Sosyal Değer Prensipleri ve Rapor Güvence (Assurance) Standartları** dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Analiz, **değerlendirme (evaluative) Non-SROI** niteliğindedir ve gerçek katılımcı verilerine dayanmaktadır. Program öncesi ve sonrası ölçümler, modül sonu değerlendirmeler, açık uçlu katılımcı geri bildirimleri ve nitel gözlemler birlikte kullanılmıştır.

Bu raporda;

- **Nicel veriler** (ölçek puan artışları),
- **Nitel veriler** (katılımcı yorumları, eğitmen gözlemleri),
- **Program çıktıları** (final sunumları ve geliştirilen girişim fikirleri)

birlikte ele alınmıştır.

Analiz süreci aşağıdaki veri kaynaklarına dayanmaktadır:

- Program öncesi ve sonrası 1–10 ölçekli öz değerlendirme puanları
- Modül sonu değerlendirme formları
- Açık uçlu katılımcı geri bildirimleri
- Characterix Kişilik Envanter sonuçları
- Eğitmen gözlemleri
- Final proje sunumları

Öz Değerlendirme Ölçüm Mantığı

- Tüm göstergeler 1–10 ölçeğinde ölçülmüştür.
- Her gösterge için “Son Test – Ön Test” farkı hesaplanmıştır.
- İlgili göstergeler, kavramsal yakınlık temelinde 6 ana boyut altında gruplanmıştır.
- Her boyut için ortalama artış puanı hesaplanmıştır.

Bu yaklaşım, yalnızca algı değişimini değil; zihinsel yönelim, davranışsal hazırlık ve uygulama kapasitesindeki değişimi birlikte değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

2.5.3 Standartlar ve İlkeler

Rapor, aşağıdaki ilkelere uygun olarak hazırlanmıştır:

- Paydaşların sürece dahil edilmesi,
- Değişimin paydaş perspektifinden anlaşılması,
- Ölçülebilir değişime odaklanması
- Maddi (material) sonuçlara odaklanması,
- Aşırı iddiadan kaçınılması,
- Şeffaflık ve sınırlılıkların açıkça belirtilmesi.

Bu yaklaşımla, raporun bağımsız bir değerlendirme sürecine girdiğinde **anlaşılır, izlenebilir ve doğrulanabilir** olmasını hedeflenmektedir.

2.5.4 Sınırlılıklar

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır:

- Verilerin önemli bir kısmı **öz bildirim (self-report)** yoluyla toplanmıştır.
- Ölçüm kısa dönemli etkiyi kapsamaktadır; uzun vadeli etkiler henüz izlenememiştir.
- Etki, program süresi ve mevcut veri setiyle sınırlı olarak değerlendirilmiştir.

Bu raporda, **çok boyutlu davranışsal ve zihinsel değişim analizi** tercih edilmiştir. Bu tercih sponsoru olmayan bir projenin de, etik, şeffaf ve aşırı iddiadan kaçınan bir çerçevede uygulanabildiğini göstermek amacıyla yapılmıştır.

Bu sınırlılıklar rapor boyunca **şeffaf biçimde** ele alınmıştır.

3. ETKİN & ETKİLİ GİRİŞİMCİ PROGRAMI TASARIMI VE UYGULAMA SÜRECİ

3.1 Programın Kurgusal Çerçevesi

Etkin & Etkili Girişimci Programı, girişimciliği yalnızca teknik bir süreç olarak değil; bireyin psikolojik, sosyal ve etik kapasitesiyle birlikte ele alan bütüncül bir gelişim yolculuğu olarak tasarlanmıştır.

Programın temel kurgusu üç aşamalı bir gelişim modeli üzerine inşa edilmiştir:

1. **Kendini Tanıma ve Güçlenme**
2. **Fikir Yapılandırma ve Stratejik Netlik**
3. **Eyleme Geçme ve Uygulama**

Bu model, girişimcinin önce kendi içsel kaynaklarını tanımasını, ardından fikrini yapılandırmasını ve son olarak somut adımlar atmasını esas almaktadır. Program, girişimcilik yolculuğunun sürdürülebilirliğini bireyin psikolojik dayanıklılığı, etik pusulası ve sosyal sermayesi ile doğrudan ilişkilendirmektedir.

3.2 Hedef Kitle

Program, 18–35 yaş aralığında, girişimcilik yolculuğunun farklı aşamalarında bulunan gençlere yöneliktir. Katılımcılar arasında:

- Kendi girişim fikrini geliştirmek isteyenler,
- Sosyal fayda odaklı projeler üretmeyi hedefleyenler,
- Kurum içinde girişimci gibi düşünmek isteyen gençler yer almaktadır.

Program dönemi boyunca 68 başvuru alınmış, kriterlere uyan 21 katılımcıyla başlanmış, 19 katılımcı süreci tamamlamış ve 13 katılımcı sunum yapmıştır.

3.3 Programın Yapısı, İçeriği ve Akışı

Program, üç modülden oluşan modüler bir yapı ile altı aylık bir süreye yayılmıştır.

3.3.1 Modül 1: Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık

- Öz farkındalık çalışmaları
- Değerler ve motivasyon analizi
- Belirsizlikle baş etme
- Psikolojik esneklik
- Design Thinking uygulamaları

3.3.2 Modül 2: Zihinsel Berraklık ve Stratejik Yapılandırma

- Yaratıcı düşünme ve problem çözme
- Girişimcilik ekosistemi bilgisi
- İş modeli ve iş planı geliştirme
- Değer önerisi oluşturma

3.3.3 Modül 3: Uygulama ve Eyleme Geçme

- Proje yönetimi
- Sunum teknikleri
- Finansal okuryazarlık
- Sürdürülebilirlik ve sosyal etki yaklaşımı

Program süresince Characterix kişilik envanteri, eğitimler, atölyeler, uygulama temelli çalışmalar, bireysel koçluk ve mentorluk uygulamaları ile katılımcıların gelişim alanları düzenli olarak takip edilmiştir. Pedagojik yaklaşım, bilgi aktarımından ziyade deneyimsel öğrenme, içgörü üretme ve uygulama odaklı tasarım üzerine kurulmuştur. Akran öğrenmesi ve aktif katılım sürecin temel bileşenleri olmuştur. Bu doğrultuda program, girişimcilik yolculuğunu yalnızca teknik becerilerle değil; **kişisel farkındalık, psikolojik dayanıklılık ve sosyal bağlar** üzerinden destekleyen çok katmanlı bir öğrenme süreci olarak kurgulanmıştır. Süreç, girişimcinin önce kendisini tanıması, ardından fikirlerini yapılandırması ve son olarak eyleme geçmesi prensibi üzerine inşa edilmiştir.

3.4 Program Çıktıları

68 katılımcının başvurduğu programın sonunda:

- Kriterlere uygun 21 katılımcıyla başlanmış
- 19 katılımcı süreci tamamlamıştır.
- 13 katılımcı girişim fikirlerinin MVP'lerini oluşturmuştur.
- 9 katılımcı sunumlarını yatırımcılarla paylaşmıştır.
- 3 katılımcı girişimci olarak yoluna aktif biçimde devam etmektedir. Programın ardından sürdürülebilirliğini koruyan ve toplumsal dönüşümü tetikleyen bu 3 girişim şunlardır:

GROWENWAY: Tüm etkinlikleri ve eğlenceyi kullanıcıların avucuna getiren, toplumsal etkileşimi dijitalize eden platform.

MakerSpace: Sürdürülebilir çözümlerle toplumu dönüştüren, 3D üretim ekosistemi üzerine kurulu teknolojik bir girişim.

VinY (Dezavantajlı Gençlerin Rehabilitasyonu): Dezavantajlı gençlerin topluma kazandırılmasını ve rehabilitasyonunu odağına alan, sosyal etki odaklı inovasyon girişimi.

28 Haziran 2025 tarihinde gerçekleştirilen final sunumlarında katılımcılar;

- Sorun ve ihtiyaç tanımı,
- Çözüm ve değer önerisi,
- Sosyal ve/veya çevresel etki yaklaşımı,
- İş modeli ve sürdürülebilirlik perspektifi başlıklarını bütüncül biçimde ele almıştır.

Bu çıktılar, programın yalnızca farkındalık değil; somut uygulama üretme kapasitesi yarattığını göstermektedir.

3.5 Programın Eğitim Akışı ve Kişiselleştirilmiş Yaklaşımı

Etkin & Etkili Girişimci Programı, standart ve tek tip bir girişimcilik eğitimi olarak değil; **katılımcının bireysel özelliklerini merkeze alan, kişiselleştirilmiş bir gelişim yolculuğu** olarak tasarlanmıştır.

3.5.1 Başlangıç Aşaması: Kişilik Envanteri ve Bireysel Analiz

Programın başlangıç aşamasında, tüm katılımcılara **Characterix Kişilik Envanteri** uygulanmıştır. Bu envanter aracılığıyla her katılımcının;

- güçlü yönleri,
- gelişim alanları,
- gölge (zorlayıcı) tarafları,
- stres ve belirsizlik karşısındaki eğilimleri

bireysel olarak analiz edilmiştir.

Bu analizler yalnızca ölçüm amacıyla değil; **programın kişiye özel uyarlanması** için temel girdi olarak kullanılmıştır. Her katılımcı için oluşturulan bireysel profil, program süresince yürütülen danışmanlık ve koçluk çalışmalarının ana referans noktası olmuştur.

3.5.2 Bireysel Danışmanlık ve Koçluk Süreci

Characterix analizlerinin ardından, programın ilk aşamasında her katılımcı için **4'er seans bireysel danışmanlık ve koçluk süreci** başlatılmıştır. Bu süreç kapsamında:

- Envanter katılımcılarla birlikte değerlendirilmiş ve kendi kişilik profilleri doğrultusunda geri bildirim verilmiş,
- Güçlü yönlerini nasıl daha etkin kullanabilecekleri,
- Zayıf ve gölge yönlerinin girişimcilik yolculuğunda nasıl risk oluşturabileceği,
- Bu alanlarda nasıl gelişim gösterebilecekleri
- Belirsizlik, erteleme, mükemmeliyetçilik ve vazgeçme eğilimleri üzerine birebir çalışmalar yapılmıştır.

Programının ilerleyen modüllerinde:

- 8'er seans bireysel koçluk,
- Final aşamasında 4'er bireysel ve 6 grup mentorluk oturumu uygulanmıştır.

Bu süreçte;

- Güçlü yönlerin etkin kullanımı,
- Gölge yönlerin fark edilmesi,
- Erteleme ve mükemmeliyetçilik eğilimleri,
- Belirsizlikle baş etme başlıklarında birebir çalışmalar yapılmıştır.

Bu bireysel takip, program süresince devam etmiş; katılımcıların yalnızca fikirlerine değil, **fikirleri taşıyan bireyin dayanıklılığına** odaklanılmıştır.

Program süresince katılımcılar farklı kurum, kuruluşlardan ve farklı disiplinlerden 16 koç ve mentorla toplamda 200 saatten fazla destek almışlardır.

3.5.3 Grup Çalışmaları ve Girişimciyi Güçlendirme Odaklı Tasarım

Programın ilk modülünde gerçekleştirilen grup çalışmaları, özellikle katılımcıların Characterix analizlerinde ortaya çıkan gelişim alanlarını güçlendirmeyi hedeflemiştir.

Bu aşamada odaklanılan başlıca alanlar şunlardır:

- Öz farkındalık ve öz düzenleme,
- Belirsizlik karşısında psikolojik dayanıklılık,
- Yapıcı iletişim ve sınır koyma,
- Hata yapma korkusuyla başa çıkma,
- Eyleme geçme ve sorumluluk alma.

Bu yaklaşımın temel gerekçesi, girişimcilik ekosisteminde yaygın olarak gözlemlenen bir gerçekliğe dayanmaktadır:

3.5.4 Psikolojik ve Sosyal Sermaye Yaklaşımı

Program tasarımının temel varsayımı şudur:

Girişimciliğin sürdürülebilirliği, yalnızca teknik ve ekonomik kapasiteye değil; girişimcinin psikolojik ve sosyal sermayesine bağlıdır. Girişimcinin öz farkındalığı, dayanıklılığı, ilişkisel kapasitesi ve etik pusulası da uzun vadeli değer belirleyicisidir. Bu yaklaşım, girişimciliği çok boyutlu bir değer üretim süreci olarak ele almaktadır.

Bu nedenle program, katılımcıların:

- kendileriyle daha sağlıklı bir ilişki kurmalarını,
- belirsizlik ve baskı altında işlevsel kalabilmelerini,
- yalnız olmadıklarını deneyimlemelerini,
- akranlarından öğrenerek kolektif güç üretmelerini
- İlişkisel kapasite
- Etik yönelimi öncelikli sonuç alanları olarak ele almıştır.

Bu yaklaşım, etki analizinde ekonomik çıktılar kadar psikolojik ve sosyal değişimi de maddi (material) sonuç olarak değerlendirme temelini oluşturmuştur.

Girişimlerin önemli bir bölümü, fikrin yetersizliğinden ve ekonomik nedenlerden çok girişimcinin psikolojik ve sosyal olarak sürdürülebilirliği sağlayamaması nedeniyle ilk beş yıl içinde kapanmaktadır.

Etkin & Etkili Girişimci Programı, bu noktada girişimciliği yalnızca finansal ve teknik bir süreç olarak değil; **psikolojik ve sosyal sermaye gerektiren bir yolculuk** olarak ele almıştır. Girişim fikrini güçlendirmeden önce **girişimciyi güçlendirmeyi** merkeze almıştır.

3.5.5 Girişimcilik Yetkinlikleri ve Uygulama Odaklı Öğrenme

İlerleyen aşamalarda program, katılımcıların girişimcilik yetkinliklerini somutlaştırmaya odaklanmıştır. Bu kapsamda;

- Fikir geliştirme ve yapılandırma,
- Sosyal inovasyon ve sosyal girişimcilik,
- Etki odağı ve değer önerisi oluşturma,
- İş modeli tasarımı, iş planı ve proje yönetimi,
- Sunum teknikleri ve dijital araçlar,
- Finansal okuryazarlık ve kaynak yönetimi

başlıklarında uygulama temelli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar, kendi fikirleri üzerinden çalışarak **öğrenilen bilgileri doğrudan pratiğe dökme** imkânı bulmuştur. Program sonunda her katılımcı, geliştirdiği fikir veya proje için **final sunumlarını** gerçekleştirmiştir.

3.5.6 Akran Öğrenmesi ve Topluluk Boyutu

Programın önemli bileşenlerinden biri de **akran öğrenmesi ve topluluk desteği** olmuştur. Katılımcılar;

- Benzer zorluklardan geçen bireylerle bir araya gelmiş,
- Deneyim paylaşımı yapmış,
- Birbirlerinin öğrenme süreçlerini desteklemiş,
- Geri bildirim kültürü geliştirmiştir.

Program süresince oluşan bu yapı, program sonrasında da devam etmiş; mezunlar arasında **WhatsApp ve LinkedIn** üzerinden etkileşim sürmüştür. Bu durum, programın tek seferlik bir eğitim değil; **kendi kendini besleyen bir ekosistem** oluşturduğunu göstermektedir.

3.5.7 Programın Değer Önerisi

Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın temel değer önerisi şudur:

Girişimcilik yalnızca ekonomik çıktı üretimi değil; psikolojik, sosyal ve toplumsal değer yaratan bir kapasite geliştirme sürecidir.

Bu program, girişimciliği yalnızca çıktı odaklı değil; **bireyi ve ekosistemi birlikte güçlendiren bir kapasite geliştirme süreci** olarak ele almıştır. Böylece girişimcilik ekosistemine yapılan katkının, uzun vadede daha dayanıklı, etik ve toplumsal fayda üreten girişimlere zemin hazırladığı varsayımı test edilmiştir.

4. DEĞİŞİM TEORİSİ

4.1 Yaklaşım ve Temel Varsayım

Bu bölüm, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın hangi faaliyetler yoluyla, hangi paydaşlar üzerinde, hangi değişimleri yarattığını ve bu değişimlerin nasıl ortaya çıktığını açıklamaktadır.

Programın değişim teorisi, yalnızca çıktı üretimini değil; katılımcıların **zihinsel, davranışsal ve ilişkisel düzeydeki dönüşümünü** ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu çerçeve, Social Value International'ın "Değişimi Anla" ve "Maddi Olanı Dahil Et" ilkeleri doğrultusunda geliştirilmiştir.

Programın temel varsayımı şudur:

"Girişimlerin sürdürülebilirliği yalnızca teknik bilgi ve ekonomik kaynaklara değil; girişimcinin psikolojik dayanıklılığına, stratejik netliğine, etik yönelimine ve sosyal sermayesine bağlıdır."

Son ölçüm verileri, bu varsayımı destekler niteliktedir. Katılımcıların özellikle:

- Sürdürülebilirlik ve sosyal fayda odağında yüksek artış göstermesi
- Proje yönetimi ve iş planı becerilerinde güçlü gelişim kaydedilmesi
- Dayanıklılık ve öz farkındalık alanlarında anlamlı ilerleme göstermesi

programın yalnızca teknik değil, çok boyutlu bir güçlenme yarattığını göstermektedir.

Bu bakış açısı, raporda "maddi (material)" sonuçların seçilmesinde belirleyici olmuştur.

4.2 Değişim Mantığı: Kişiden Girişime, Girişimden Değere

Programın değişim mantığı üç katmanlı bir akışla kurulmuştur:

1. Bireysel Dayanıklılık ve Öz Farkındalık (Kişi)

Katılımcının kendini tanıması, güçlü yönlerini stratejik olarak kullanması, gölge yanlarını fark ederek yönetmesi ve belirsizlik altında işlevsel kalması.

2. Eyleme Geçme ve Girişimsel Kapasite (Girişim)

Katılımcının fikirlerini yapılandırması, planlama ve kaynak yönetimi yapabilmesi, sorumluluk alması ve girişim yolculuğunda istikrarlı şekilde ilerlemesi.

3. Etik ve Sosyal Fayda Odaklı Değer Üretimi (Sosyal Değer)

Katılımcının girişim faaliyetlerini etik, sürdürülebilirlik ve sosyal fayda perspektifiyle şekillendirmesi; çevresine ve ekosisteme olumlu etki taşıması.

4.3 6 Boyutlu Güçlenme Modeli

Programın değişim mantığı, veriler ışığında altı ana etki boyutu üzerinden kurgulanmıştır:

4.3.1 Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık

Katılımcıların:

- Öz farkındalık düzeylerinde artış,
- Belirsizlik karşısında esneklik kazanımı,
- Hata yapma korkusunun azalması gözlemlenmiştir.

Dayanıklılık ve öz farkındalık göstergelerindeki artış, girişimcilik yolculuğunun psikolojik temelini güçlendiğini göstermektedir.

4.3.2 Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi

Veriler, vizyon-misyon netliği ve kariyer yönelimi göstergelerinde anlamlı artışa işaret etmektedir.

Katılımcılar:

- Hedeflerini daha net tanımlayabilmiş,
- Girişimcilik dışında STK, kurum içi girişimcilik gibi alternatif yolları keşfetmiş,
- Stratejik düşünme becerilerini geliştirmiştir.

Bu gelişim, girişimcilik zihniyetinin genişlediğini göstermektedir.

4.3.3 Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi

Proje yönetimi, iş planı oluşturma ve MVP geliştirme alanlarındaki güçlü artışlar, programın en belirgin etkilerinden biridir.

Somut çıktılar:

- 13 katılımcının MVP geliştirmesi
- 9 katılımcının yatırımcı sunumu yapması
- 3 katılımcının aktif girişimcilik yolculuğuna devam etmesi

Bu bulgular, niyet düzeyindeki değişimin davranışa dönüştüğünü göstermektedir.

4.3.4 Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri

Design Thinking, fon ve hibeler bilgisi, iş modeli geliştirme ve dijital araç kullanımı alanlarında kaydedilen artışlar, teknik kapasitenin güçlendiğini göstermektedir.

Katılımcılar, fikirlerini sistematik biçimde yapılandırma becerisi kazanmıştır.

4.3.5 Etik ve Sosyal Fayda Odağı

Sürdürülebilirlik ve sosyal etki göstergelerindeki artış, programın değer temelli yaklaşımının etkisini ortaya koymaktadır.

Katılımcılar:

- Girişim fikirlerine sosyal ve çevresel etki boyutu eklemiş,
- Değer önerilerini yalnızca ekonomik değil, toplumsal perspektifle ele almıştır.

Bu alan, veri setinde en güçlü artışlardan birini göstermektedir.

4.3.6 Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı

Networking göstergelerindeki artış ve program sonrası devam eden iletişim ağı, kolektif sermayenin güçlendiğini göstermektedir.

Katılımcılar:

- Yalnızlık algısının azaldığını ifade etmiş,
- Akranlarından öğrenme ve geri bildirim kültürü geliştirmiş,
- Öğrendiklerini kendi çevrelerine taşıdıklarını belirtmiştir.

Bu durum, programın bireysel değil ekosistem temelli bir etki yarattığını göstermektedir.

Bu akışın bütününde, programın “değer önerisi” şudur: **Girişimci güçlenirse, girişim daha uzun soluklu olur; girişim uzun soluklu olursa, üretilen değer çoğalır.**

4.4 Girdiler – Faaliyetler – Çıktılar – Sonuçlar

4.4.1 Girdiler (Inputs)

Program kapsamında sağlanan temel girdiler şunlardır:

- Eğitimci ve kolaylaştırıcı zamanı
- Eğitim içerikleri, araçlar ve materyaller
- Bireysel danışmanlık ve koçluk kaynakları
- Program ekibinin planlama, koordinasyon ve takip kapasitesi
- Katılımcıların zaman ve katılım emeği
- Programın öğrenme topluluğu altyapısı (ağ/akran desteği)
- Characterix kişilik envanteri
- Zaman, mekân ve dijital altyapı
- Oyunda Kal Derneği'nin ve İstasyon TEDÜ'nün deneyimi ve ağı

4.4.2 Faaliyetler (Activities)

Program faaliyetleri iki ana eksenle kurgulanmıştır:

A) Kişiselleştirilmiş gelişim hattı (birebir takip):

- Program başlangıcında tüm katılımcılara **Characterix kişilik envanteri** uygulanması
- Analiz sonuçlarına göre her katılımcı için:
 - güçlü yönler,
 - gelişim alanları,
 - gölge yönler,
 - stres/belirsizlik tepkileri üzerine bireysel geri bildirim, danışmanlık ve koçluk seansları

- Program süresince katılımcı özelinde gelişim alanlarının **birebir takip edilmesi**
- Girişimlerine birebir mentorluk

B) Grup temelli öğrenme ve girişim geliştirme hattı:

- Modüller boyunca grup çalışmaları, atölyeler ve uygulamalar
- Girişimcinin yetkinliklerini ve kendini tanıma sürecini güçlendiren eğitimler
- Girişim fikrini yapılandırma, iş modeli ve iş planı geliştirme eğitimleri
- Sunum teknikleri ve dijital araç kullanım becerileri eğitimleri
- Etik, sürdürülebilirlik ve sosyal fayda perspektifinin iş fikrine entegre edilmesi
- Akran öğrenmesi ve network güçlendirme çalışmaları
- Girişimcilik, sosyal inovasyon ve etki odaklı eğitimler
- Grup koçluk ve mentorlukları

4.4.3 Çıktılar (Outputs)

Programın doğrudan çıktıları şunlardır:

- Tamamlanan değerlendirme ve ölçüm araçları (ön test / modül sonu / program sonu)
- Katılımcıların kişilik profilleri ve bireysel gelişim planları
- Katılımcıların geliştirdiği girişim fikirleri ve yapılandırılmış sunumlar
- Final sunumlarında sunulan girişimler (program sonu çıktıları)
- Oluşan mezun ağı ve topluluk yapısı
- 19 mezun
- 13 MVP
- 9 yatırımcı sunumu
- 3 aktif girişim

Final sunumları, program sonunda katılımcıların “fikir” düzeyinden çıkıp **yapılandırılmış proje anlatısı** kurabildiğini gösteren somut bir çıktı seti olarak değerlendirilmiştir.

4.4.4 Sonuçlar (Outcomes)

Nicel ve nitel veriler doğrultusunda maddi (material) sonuçlar:

- Öz farkındalık artışı
- Psikolojik dayanıklılık gelişimi
- Stratejik netlik kazanımı
- Eyleme geçme kapasitesinde artış
- Teknik girişimcilik becerilerinde güçlenme
- Etik ve sosyal fayda bilincinde artış
- Kolektif bağların güçlenmesi
- Kariyer yöneliminin netleşmesi

Bu sonuçlar, yalnızca algı değişimini değil; somut davranışsal çıktılarla desteklenen dönüşümü göstermektedir.

4.5 Kısa – Orta – Uzun Vadeli Değişim

Programın sonuçları zaman perspektifinde şu şekilde ele alınmıştır:

- **Kısa vadede:**
 - Öz farkındalık artışı,
 - Berraklık, dayanıklılık ve eyleme geçme niyetinde güçlenme
 - Eyleme geçme niyetinin güçlenmesi
 - Girişimciliğe dair bakış açısının genişlemesi
- **Orta vadede:**
 - Girişim fikrinin yapılandırılması ve MVP geliştirme
 - İş planı ve iş modeli geliştirme,
 - Ekosistemde yer alma
 - Etik, sosyal fayda ve sürdürülebilirlik odaklı karar alma
 - Akran öğrenmesi ve networkten faydalanma kapasitesi
 - Kariyer yöneliminin netleşmesi
- **Uzun vadede:**
 - Girişimlerin sürdürülebilirliği
 - Sosyal ve çevresel değer üretiminin artması,
 - Mezunların ekosisteme katkı döngüsünün oluşması
 - Daha dayanıklı ve sürdürülebilir girişimcilik yolculukları
 - Sosyal etki odaklı istihdam ve girişimler
 - Kurum içi girişimcilik ve sivil toplum katkıları
 - Psikolojik ve sosyal sermayesi güçlü bireylerin çoğalması

Uzun vadeli etkiler, mevcut veri seti kapsamında sınırlı düzeyde izlenebilmiş; gelecek dönem izleme ve mezun takip mekanizmaları “Gelecek Adımlar” bölümünde ele alınmıştır.

5. İlke 1 – Paydaş Katılımı

5.1 Paydaşlar

Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın sosyal etki analizi sürecinde, programdan doğrudan ve dolaylı olarak etkilenen paydaşlar belirlenmiş ve analize dâhil edilmiştir. Paydaşların belirlenmesinde Social Value International'ın “paydaşları dahil et” ilkesine uygun olarak, **değişimi doğrudan deneyimleyen ve bu değişimi anlamlı biçimde ifade edebilen** gruplar önceliklendirilmiştir.

Paydaş tanımlama süreci aşağıdaki dört soruya dayanır:

1. Programa kim yatırım yaptı? (zaman, hizmet, para, mekan)
2. Program faaliyetlerinden doğrudan etkilenenler kimlerdir?
3. Program faaliyetlerinden dolaylı olarak kimler etkilenmiştir?
4. Program faaliyetlerini kimler etkilemiştir?

5.1.1 Birincil Paydaşlar

Program Katılımcıları (Gençler)

Programın birincil paydaş grubunu, programa katılan ve süreci aktif olarak deneyimleyen gençler oluşturmaktadır. Katılımcılar; eğitimler, atölyeler, bireysel koçluk/mentorluk ve uygulama çalışmalarına doğrudan katılmış; değişimi bizzat deneyimlemiştir.

Bu raporda katılımcılar, 6 etki boyutu çerçevesinde yaşadıkları değişimi doğrudan ifade eden ana paydaş grubudur:

- Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık
- Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi
- Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi
- Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri
- Etik ve Sosyal Fayda Odağı
- Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı

5.1.2 İkincil Paydaşlar

Eğitmenler, Mentorlar ve Koçlar

Program sürecinde yer alan eğitmenler, mentorlar ve koçlar; katılımcıların gelişim süreçlerini gözlemleyen, bireysel ve grup çalışmalarına eşlik eden önemli paydaşlar olarak ele alınmıştır. Bu paydaş grubunun görüşleri, özellikle katılımcıların davranışsal değişimleri, eyleme geçme kapasiteleri ve dayanıklılık düzeylerindeki gelişimi anlamak açısından destekleyici nitel veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Bu paydaş grubu, raporda:

- Program sürecine dair **nitel gözlemler**,
- Katılımcıların ilerlemesine ilişkin **geri bildirimler**,

- Grup dinamikleri ve öğrenme sürecine dair değerlendirmeler

yoluyla dolaylı olarak yer almaktadır.

Oyunda Kal Derneği

Programın tasarımcısı ve yürütücüsü olarak sürecin ana taşıyıcısıdır. Programın amaçlarını, metodolojik çerçevesini ve uygulama akışını belirlemiş; paydaş katılımını ve etki ölçüm sürecini koordine etmiştir. Dernek, değişimi doğrudan deneyimleyen grup olmadığı için analizde “sonuç sahibi” olarak konumlanmamış; süreci mümkün kılan kurumsal aktör olarak değerlendirilmiştir.

İstasyon TEDÜ

Programın uygulandığı öğrenme ve etkileşim ortamını sağlayan bağlam paydaşıdır. Fiziksel mekân, topluluk yapısı ve öğrenme atmosferi ile katılımcıların güvenli bir alanda bir araya gelmesine katkı sunmuştur. Bu nedenle programın topluluk temelli yapısının güçlenmesinde rol oynamıştır.

Characterix Kişilik Envanteri (Çözüm Ortağı)

Kişilik envanteri, bireysel analiz ve geri bildirim süreçleri aracılığıyla programın kişiselleştirilmiş tasarımına girdi sağlamıştır. Characterix, doğrudan sonuçları deneyimleyen grup olmamakla birlikte, programın değişim mekanizmasını güçlendiren bir aktör olarak değerlendirilmiştir.

Genç İzmir (Belediye)

Duyuru, erişim ve ağ desteği yoluyla programın görünürlüğüne katkı sunan paydaş grubudur. Programın uygulanmasına dolaylı katkısı nedeniyle ikincil paydaş kapsamında ele alınmıştır.

5.1.3 Dolaylı Paydaşlar

Katılımcıların Yakın Çevresi ve Ekosistemi

Katılımcıların aileleri, arkadaş çevreleri, okul/iş ortamları ve dahil oldukları ağlar; program kazanımlarının yansıdığı dolaylı paydaşlardır. Katılımcı geri bildirimlerinde, program sürecinde kazanılan farkındalık ve girişimci zihniyetin bu çevrelere taşındığı görülmüştür.

Ancak bu gruplar değişimi sistematik şekilde ölçülebilir biçimde raporlamadıkları için, **ana etki analizine dahil edilmemiştir**. Bu tercih, raporun aşırı iddia içermemesini sağlamak amacıyla yapılmıştır.

5.1.4 Analize Dahil Edilmeyen Paydaşlar

Bu etki analizinde;

- Genel girişimcilik ekosistemi,
- Kamu kurumları,
- Yatırımcılar ve fon sağlayıcılar

doğrudan paydaş olarak ele alınmamıştır. Bunun temel nedeni, bu paydaş grupları üzerinde oluşabilecek etkinin program süresi içerisinde sınırlı ve dolaylı düzeyde kalması ve mevcut veri setiyle güvenilir biçimde ölçülememiş olmasıdır.

Paydaş Grubu	Paydaş Türü	Programdaki Rolü	Katılım Şekli	Analize Dahil Edilme
Program Katılımcıları (Gençler)	Birincil	Değişimi doğrudan deneyimleyen	Ön-test / Son-test, modül sonu formlar, geri bildirimler, final sunumları	Evet (Ana Paydaş)
Oyunda Kal Derneği	İkincil	Program tasarımı ve yürütücüsü	Program kurgusu, uygulama, izleme	Hayır (Destekleyici)
İstasyon TEDÜ	İkincil	Öğrenme ve etkileşim ortamı sağlayıcısı	Mekân, topluluk, bağlam	Hayır (Bağlam sağlayıcı)
Characterix (Çözüm Ortağı)	İkincil	Kişilik envanteri, bireysel analiz ve müdahale tasarımına girdi sağlayıcı	Envanter uygulaması, bireysel analizler, geri bildirimler	Dolaylı (Mekanizma belirleyici)
Genç İzmir	İkincil	Network ve ekosistem erişimi	Mekan ve duyuru ağ erişimi	Hayır (Bağlam sağlayıcı)
Eğitmenler / Mentorlar	İkincil	Süreci yönlendiren ve gözlemleyen	Nitel gözlemler, geri bildirimler	Dolaylı (Kanıtlayıcı)
Katılımcıların Çevresi	Yakın Dolaylı	Etkinin yayıldığı sosyal alan	Katılımcı anlatıları	Hayır

5.2 Paydaşların Görüşlerini İçeren Konular

Paydaş katılımı kapsamında yöneltilen sorular; paydaşların program sürecinde deneyimledikleri değişimi, bu değişimin nedenlerini ve önem düzeyini anlamaya yönelik olarak tasarlanmıştır.

Paydaş görüşleri aşağıdaki konu başlıklarında toplanmıştır:

- Programa başlarken beklenen değişimler (beklenti ve ihtiyaçlar)
- Programa yapılan yatırım türü (zaman, emek, zihinsel katkı)
- Programa dahil olunan faaliyetler (eğitim, atölye, koçluk, mentorluk, grup çalışmaları)
- Deneyimlenen olumlu/olumsuz sonuçlar (6 etki boyutu çerçevesinde)
- Sonuçlara katkıda bulunan dış faktörler (aile, iş, okul, sosyal çevre)
- Karşı-olgusal değerlendirme (program olmasa da olur muydu?)
- Sonuçların paydaş açısından önem düzeyi (önceliklendirme)
- Sonuçların sürdürülme beklentisi (devamlılık)
- Değişimin miktarı ve derinliği (ön-son ölçüm + öznel anlatı)
- Sonuçların değeri (kişisel, kariyer, sosyal çevre açısından anlamlandırma)

Veri Toplama Yöntemi ve Katılım

Bu analiz kapsamında paydaş görüşleri;

- **Program öncesi başlangıç ölçümü:**
Katılımcıların programa başlamadan önceki öz farkındalık, girişimcilik algısı, dayanıklılık ve yetkinlik düzeylerini anlamak amacıyla uygulanmıştır.
- **Modül sonu etki ölçüm formları:**
Her modül sonunda katılımcıların yaşadığı değişimleri izlemek, gelişim alanlarını ve öğrenme sürecini değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır.
- **Program sonu değerlendirme formu:**
Katılımcıların program bütününe dair algılarını, yaşadıkları temel değişimleri ve programın kendilerine kattığı değeri kendi ifadeleriyle aktarmalarını sağlamıştır.
- **Açık uçlu sorular ve nitel geri bildirimler:**
Katılımcıların deneyimlerini nicel skorların ötesinde, kendi kelimeleriyle ifade etmelerine olanak tanımıştır.
- **Final sunumları (28 Haziran):**
Katılımcıların geliştirdikleri girişim fikirlerini yapılandırılmış biçimde sunmaları, eylemsel kararlılık ve girişimci gibi düşünme becerilerinin somut bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

aracılığıyla toplanmıştır.

Bu dönem için 21 başvuru alınmış, 19 katılımcı programı tamamlamıştır. Etki analizi, programı tamamlayan **19 katılımcının tamamını kapsayacak şekilde** yürütülmüş; örneklem yerine **tam sayım (census)** yaklaşımı benimsenmiştir.

5.3 Bölümlleme (Segmentation)

Etki analizinde, paydaşların aynı faaliyetlere katılmış olmalarına rağmen **neden farklı düzeylerde ve farklı alanlarda değişim yaşadıklarını** anlamak amacıyla segmentasyon yapılmıştır.

Segmentasyon, aşağıdaki amaçlarla kullanılmıştır:

- Sonuçların paydaşlar açısından göreceli önem düzeylerini anlamak
- Bazı sonuçların belirli gruplarda daha derin yaşanmasının nedenlerini görmek
- Program bileşenlerinin hangi paydaş profilleri için daha etkili olduğunu belirlemek

5.3.1 Paydaş Segmentasyonunda Kullanılan Değişkenler

Program katılımcılarına yöneltilen ve segmentasyon amacıyla kullanılan temel sorular aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır:

- Yaş aralığı
- Cinsiyet
- Eğitim durumu
- İstihdam durumu (öğrenci, çalışan, iş arayan, serbest çalışan vb.)
- Programa katılım motivasyonu
(kendi girişimini kurma, sosyal fayda üretme, kariyer yönünü netleştirme, girişimci zihniyet geliştirme vb.)
- Girişimcilik deneyim seviyesi
(fikir aşamasında, erken aşama girişimci, girişimci olmayan ancak girişimci gibi düşünmek isteyen)
- Program süresince en fazla değer sağladığını düşündüğü modül(ler)
- Programın katılımcı açısından daha değerli hale gelmesini sağlayacak unsurlar

Segmentasyon verileri; sonuçların belirlenmesi, önem düzeyi değerlendirmesi ve değişimin derinliğinin anlaşılmasında destekleyici bir araç olarak kullanılmıştır. Bu yaklaşım, SVI'nin “paydaşları dahil et”, “değişimi anla” ve “maddi sonuçlara odaklan” ilkeleriyle uyumludur.

5.3.2 Segmentasyonun Analize Katkısı

Segmentasyon sayesinde; farklı sonuçların neden farklı paydaşlar için daha önemli olduğu, bazı sonuçların belirli paydaş gruplarında daha derin yaşanmasının nedenleri ve programın hangi bileşenlerinin hangi paydaş profilleri için daha etkili olduğu daha net biçimde ortaya konabilmiştir. Bu yaklaşım, Social Value International'ın “paydaşları dahil et”, “değişimi anla” ve “maddi (material) sonuçlara odaklan” ilkeleriyle uyumludur. Segmentasyon verileri; sonuçların belirlenmesi, önem düzeyi değerlendirmesi (ağırlıklandırma) ve değişimin derinlik analizinde destekleyici bir araç olarak kullanılmıştır. Böylece etki analizi, tek tip bir paydaş varsayımı üzerinden yapılmasının önüne geçerek; farklı deneyimlerin, farklı ihtiyaçların ve farklı değişim yollarının görünür kılınmasını sağlamıştır. Birebir görüşmelerde ve yazılı formlarda kullanılan tüm sorular Ekler bölümünde sunulmaktadır.

6. İlke 2 – Değişimleri Anlamak

Bu analiz kapsamında, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın paydaşlar üzerinde yarattığı değişim; program öncesi ve sonrası ölçümler karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Değişim yalnızca çıktı üretimi üzerinden değil; katılımcıların:

- Zihinsel dönüşümü
- Davranışsal ilerlemesi
- İlişkisel kapasite gelişimi
- Değer üretme yönelimi üzerinden tanımlanmıştır.

Analiz şu temel sorular etrafında yapılandırılmıştır:

- Program öncesi durum neydi?
- Program sürecinde hangi değişimler yaşandı?
- Bu değişimler paydaş açısından neden anlamlıdır?
- Hangi sonuçlar maddi (material) kabul edilmelidir?

6.1 Başlangıç Durumu (Baseline)

Program öncesinde katılımcı gençlerin büyük bir bölümünün;

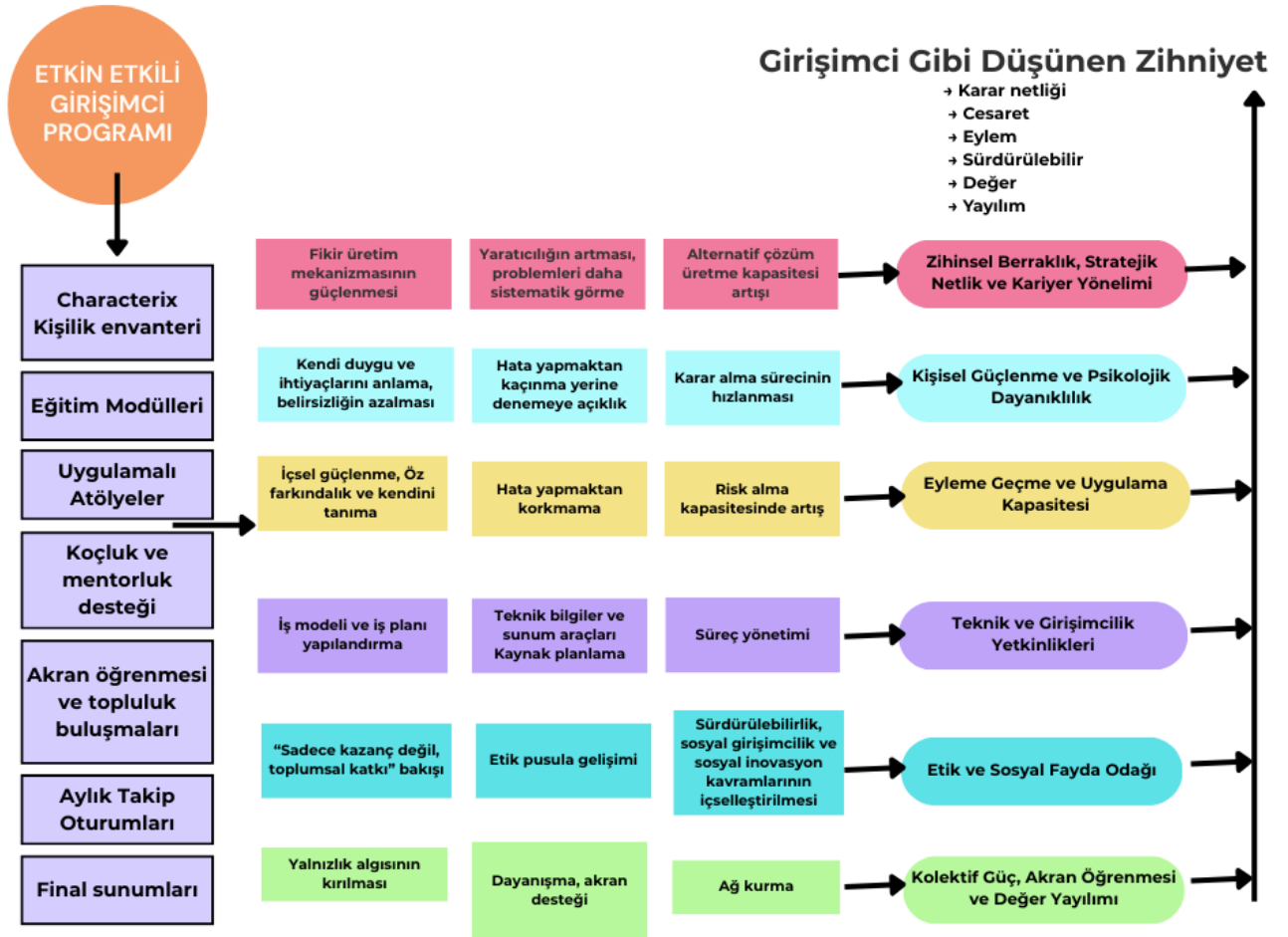
- Girişimcilik fikrine sahip olmakla birlikte bu fikri yapılandırma ve eyleme geçirme konusunda zorlandığı,
- Belirsizlik, başarısızlık ve hata yapma korkusunun yüksek olduğu,
- Girişimcilik yolculuğunda yalnız hissettikleri,
- Kendi güçlü yönleri ve gelişim alanları konusunda sınırlı farkındalığa sahip oldukları,
- Girişimcilik ekosistemi, iş modeli geliştirme, sunum ve finansal planlama gibi teknik alanlarda dağınık ve parçalı bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir.

Bu başlangıç durumu; programın ilk aşamasında uygulanan **Characterix Kişilik Envanteri**, bireysel danışmanlık seansları ve ön değerlendirme formları aracılığıyla ortaya konmuştur.

6.2 Değişimin Tanımlanması

Program sürecinde ve sonunda katılımcılar, girişimcilik yolculuklarına ilişkin çok boyutlu bir dönüşüm deneyimlemiştir. Bu değişim yalnızca bilgi artışı ile sınırlı kalmamış; katılımcıların kendileriyle, fikirleriyle ve çevreleriyle kurdukları ilişkiyi dönüştüren yapısal bir gelişim yaratmıştır.

Etkin & Etkili Girişimci Programı kapsamında tanımlanan değişim alanları, 6 temel etki boyutu altında bütüncül biçimde ele alınmıştır:



6.2.1 Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık

Katılımcıların;

- Güçlü yönlerini, gelişim alanlarını ve gölge taraflarını tanımlayabilmeleri,
- Kendilerini değer üreten bireyler olarak konumlandırmaları,
- Belirsizlik, hata ve başarısızlık karşısında daha esnek bir tutum geliştirmeleri,
- Kaçınma yerine denemeye açık hale gelmeleri gözlemlenmiştir.

Bu boyut, girişimcilik yolculuğunun psikolojik temelini güçlendiren değişim alanını temsil etmektedir.

6.2.2 Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi

Program süresince katılımcılar;

- Vizyon ve hedeflerini daha net tanımlayabilmiş,
- Girişim ve kariyer yolları arasında bilinçli tercihler yapabilir hale gelmiş,
- Stratejik düşünme ve odaklanma becerilerini geliştirmiştir.

Bu alan, girişimci gibi düşünebilme kapasitesinin ve yön bulma becerisinin güçlendiğini göstermektedir.

6.2.3 Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi

Katılımcılar;

- Fikirlerini yapılandırılmış biçimde ele alma,
- Sorumluluk alma ve planlı aksiyon geliştirme,
- Fikirden MVP'ye ve sunuma geçiş yapabilme becerilerini geliştirmiştir.

Bu boyut, düşünce düzeyindeki girişimcilik niyetinin somut uygulamaya dönüşmesini ifade etmektedir.

6.2.4 Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri

Program, katılımcıların:

- İş modeli ve iş planı geliştirme,
- Design Thinking uygulamaları,
- Sunum teknikleri,
- Dijital araç kullanımı,
- Sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyon kavramlarının öğretilmesi
- Finansal okuryazarlık ve kaynak yönetimi alanlarında teknik kapasitesini artırmıştır.

Bu değişim, girişim fikirlerinin sürdürülebilir biçimde yapılandırılmasını destekleyen araç setinin güçlenmesi anlamına gelmektedir.

6.2.5 Etik ve Sosyal Fayda Odağı

Katılımcılar, girişimcilik faaliyetlerini yalnızca ekonomik kazanç üzerinden değil;

- Etik değerler,
- Sürdürülebilirlik perspektifi,
- Sosyal inovasyon yaklaşımı çerçevesinde ele almaya başlamıştır. Bu boyut, girişimcilik anlayışının “değer üretme” eksenine kaydığını göstermektedir.

6.2.6 Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı

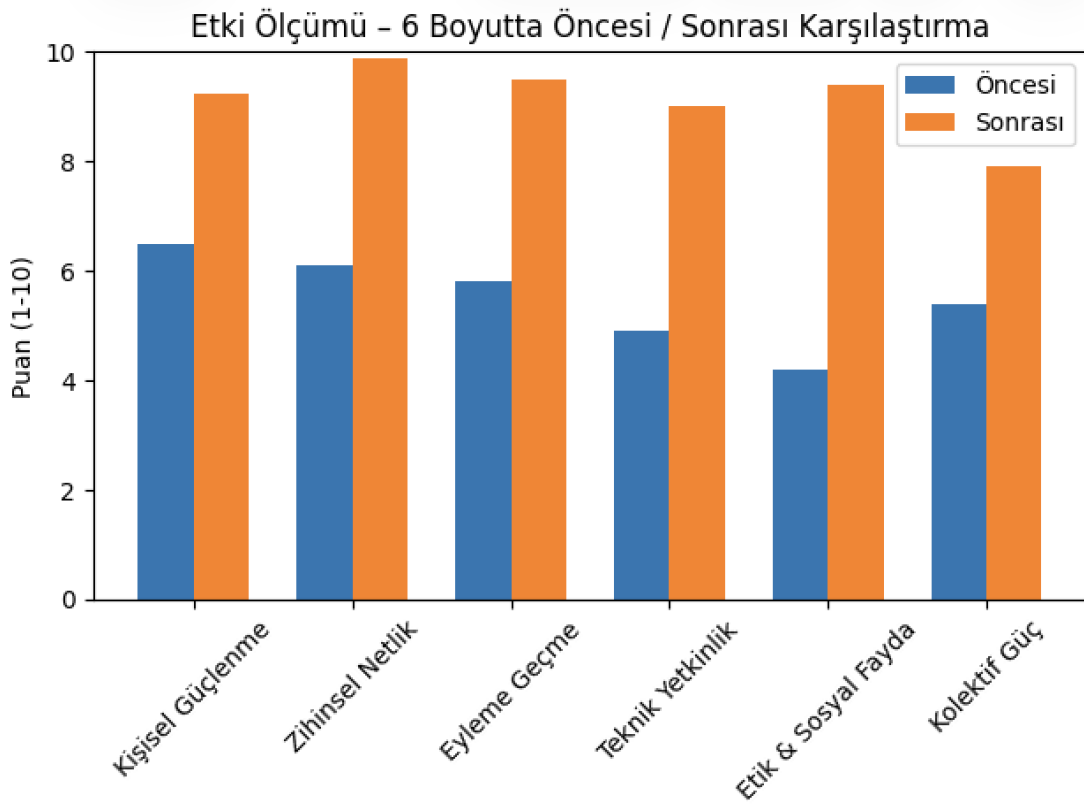
Program, katılımcıların:

- Yalnız olmadıklarını deneyimlemelerini,
- Akran öğrenmesi yoluyla gelişmelerini,
- Networklerini daha bilinçli kullanmalarını,
- Öğrendiklerini kendi çevrelerine taşımalarını sağlamıştır.

Bu alan, bireysel gelişimin kolektif bir etki alanına dönüşmesini ifade etmektedir.

Tanımlanan bu 6 değişim alanı birlikte değerlendirildiğinde, programın yalnızca girişim fikirleri üretmediği; girişimciliği taşıyacak bireyin psikolojik, zihinsel, teknik ve etik kapasitesini güçlendirdiği görülmektedir.

Bu çok boyutlu dönüşüm, kısa vadeli çıktıların ötesinde, sürdürülebilir girişimcilik için gerekli olan psikolojik ve sosyal sermayenin geliştiiğine işaret etmektedir.



1. Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık

Sonuç Tanımı

Program süresince katılımcıların kendi iç dünyalarıyla daha güçlü bir bağ kurdukları; güçlü yönlerini, gelişim alanlarını ve gölge taraflarını daha net tanımlayabildikleri gözlemlenmiştir. Bununla birlikte belirsizlik, risk ve hata yapma ihtimali karşısında daha dayanıklı ve esnek bir tutum geliştirdikleri görülmüştür.

Katılımcılar;

- Kendilerini değer üreten bireyler olarak konumlandırmaya başlamış,
- Hata yapmayı öğrenme sürecinin doğal bir parçası olarak görmüş,
- Kaçınma davranışı yerine denemeye daha açık hale gelmiş,
- Zorlayıcı durumlarda daha işlevsel kalabildiklerini ifade etmiştir.

Bu alan, girişimcilik yolculuğunun psikolojik temelini güçlendiren değişimi temsil etmektedir.

Nasıl Ölçüldü?

- Program öncesi ve sonrası uygulanan öz farkındalık ve dayanıklılık ölçekleri
- Modül sonu etki ölçüm formları
- Program sonu açık uçlu sorular
- Characterix kişilik envanteri çıktılarının bireysel takip notları
- Final Sunumları

Nicel Bulgular

Kişisel güçlenme ve psikolojik dayanıklılık alanında ortalama +2,75 puan artışı gözlemlenmiştir.

Katılımcı Geri Bildirimleri (Nitel Kanıt)

“Eskiden hata yapmaktan çok korkuyordum, şimdi denemekten çekinmiyorum.”

“Kendimi ilk kez değer üreten bir birey olarak tanımlayabiliyorum.

Bu geri bildirimler, programın yalnızca bilgi kazandırmadığını; katılımcının kendilik algısında ve belirsizlikle baş etme kapasitesinde anlamlı bir dönüşüm yarattığını göstermektedir.

2. Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi

Sonuç Tanımı

Program süresince katılımcıların zihinsel berraklık kazandığı; girişim, kariyer ve yaşam hedeflerini daha net tanımlayabildikleri gözlemlenmiştir. Katılımcılar belirsiz ve dağınık fikirlerden, yapılandırılmış ve stratejik olarak odaklanmış hedeflere geçiş yapmıştır.

Bu süreçte:

- Vizyon ve misyonlarını daha açık ifade edebilmiş,
- Önceliklendirme ve stratejik karar alma becerileri gelişmiş,
- Kendi girişimini kurma, sosyal etki odaklı kuruluşlarda çalışma veya kurum içinde girişimci roller üstlenme gibi alternatif kariyer yollarını daha bilinçli değerlendirebilir hale gelmişlerdir.

Katılımcılar yalnızca “bir fikir” değil, yönü olan bir yol haritası geliştirmiştir.

Nasıl Ölçüldü?

- Program öncesi ve sonrası vizyon/stratejik netlik ölçekleri
- Hedef belirleme ve kariyer yönelimi soruları
- Program sonu değerlendirme formları
- Açık uçlu “programdan önce ve sonra en büyük fark” soruları

Nicel Bulgular

Zihinsel berraklık, stratejik netlik ve kariyer yönelimi alanında ortalama +3,79 puan artışı ölçülmüştür.

Katılımcı Geri Bildirimleri (Nitel Kanıt)

“Sis kaplı zihnimin havası değişti. Artık daha net görüyorum.”

“Ne yapmak istediğimi ve nasıl ilerleyeceğimi biliyorum.”

“Kariyerimde girişimci gibi düşünebileceğimi fark ettim.”

Bu geri bildirimler, katılımcıların yalnızca hedef belirlemediğini; yön duygusu kazandığını ve stratejik düşünme kapasitesinin güçlendiğini göstermektedir.

3. Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi

Sonuç Tanımı

Katılımcıların fikirlerini yapılandırılmış biçimde ele alabildikleri, plan yapabildikleri ve somut adımlar atma konusunda daha kararlı hale geldikleri gözlemlenmiştir. Eylemsel kararlılık ve sorumluluk alma kapasitesi güçlenmiştir.

Nasıl Ölçüldü?

- Planlama ve süreç yönetimi ölçekleri
- İş planı ve iş modeli geliştirme değerlendirmeleri
- Final girişim sunumları

Nicel Bulgular

Eyleme geçme ve uygulama kapasitesi alanında ortalama **+3,70 puan artışı** tespit edilmiştir.

Katılımcı Geri Bildirimleri

- 13 katılımcı MVP geliştirmiştir.
- 9 katılımcı yatırımcı sunumu gerçekleştirmiştir.

Bu durum, eylemsel kararlılığın somut bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Program sonunda gerçekleştirilen final sunumlarında, katılımcıların tamamı girişim fikirlerini:

- sorun-çözüm ilişkisi,
- değer önerisi,
- hedef kitle,
- sosyal ve/veya çevresel etki yaklaşımı

4. Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri

Sonuç Tanımı

Katılımcıların girişimcilik ekosistemine dair teknik bilgi ve becerileri güçlenmiştir. İş modeli geliştirme, sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyon kavramlarının öğretilmesi, sunum teknikleri, dijital araç kullanımı ve finansal okuryazarlık alanlarında somut gelişim kaydedilmiştir.

Nasıl Ölçüldü?

- Teknik yetkinlik ölçekleri
- Modül sonu değerlendirmeleri
- İş planı ve sunum değerlendirmeleri

Nicel Bulgular

Teknik ve girişimcilik yetkinlikleri alanında ortalama +4,10 puan artışı gözlemlenmiştir.

Katılımcı Geri Bildirimleri

“Fikrimi ilk kez sistematik bir modele oturtabildim.”

“Artık yatırımcı karşısında ne söylemem gerektiğini biliyorum.”

Bu sonuç, girişimciliğin araç setinin güçlendiğini göstermektedir.

5. Etik ve Sosyal Fayda Odağı

Sonuç Tanımı

Katılımcılar, girişimcilik faaliyetlerini yalnızca ekonomik kazanç üzerinden değil; etik, sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda perspektifiyle ele almaya başlamıştır. Sosyal inovasyon yaklaşımı daha bilinçli biçimde içselleştirilmiştir.

Nasıl Ölçüldü?

- Sürdürülebilirlik ve etik farkındalık ölçekleri
- Program sonu değerlendirmeler
- Final sunum içerikleri

Nicel Bulgular

Etik ve sürdürülebilir karar alma alanında **ortalama +5,19 puan artışı** ölçülmüştür.

Kanıt

Final sunumlarında sosyal fayda, sürdürülebilirlik ve etik boyutların sistematik biçimde ele alınması, bu sonucun davranış düzeyine taşındığını göstermektedir.

6. Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı

Sonuç Tanımı

Program, katılımcıların yalnızlık algısını azaltan ve kolektif üretim deneyimi yaşamalarını sağlayan bir öğrenme topluluğu oluşturmuştur. Katılımcılar yalnız olmadıklarını deneyimlemiş; akran öğrenmesi, geri bildirim kültürü ve network kullanımı yoluyla kolektif güç geliştirmiştir.

Bununla birlikte, programda edinilen girişimci bakış açısının ve etik–sürdürülebilirlik perspektifinin katılımcıların kendi sosyal çevrelerine yansıdığı gözlemlenmiştir.

Katılımcılar;

- Öğrendiklerini ailelerine, arkadaşlarına ve iş çevrelerine aktardıklarını,
- Sosyal inovasyon ve değer üretme yaklaşımını kendi ekosistemlerine taşıdıklarını,
- Networklerini daha bilinçli ve stratejik kullanmaya başladıklarını ifade etmiştir. Bu alan, bireysel gelişimin sosyal çevreye yayılan bir etki alanına dönüşmesini temsil etmektedir.

Nasıl Ölçüldü?

- Program sonu anketleri
- Networking ve işbirliği göstergeleri
- Açık uçlu geri bildirimler
- Program sonrası devam eden iletişim kanalları

Nicel Bulgular

Kolektif güç ve akran öğrenmesi alanında ortalama **+2,50 puan artışı** tespit edilmiştir.

Katılımcı Geri Bildirimleri

“Yalnız olmadığımı hissetmek çok iyi geldi.”

“Bu bakış açısını artık çevreme de anlatıyorum.”

“Networkten nasıl faydalanacağımı öğrendim.”

Bu sonuç, programın yalnızca bireysel değil; ekosistem düzeyinde de değer üretme potansiyeli taşıdığını göstermektedir.

6.3 Değişimin Paydaş Perspektifinden Anlamı

Değişim, yalnızca dış gözlemle değil; doğrudan katılımcıların kendi ifadeleri, geri bildirimleri ve davranışsal göstergeleri üzerinden anlamlandırılmıştır. Bu yaklaşım, değişimin nicel artışların ötesinde katılımcıların yaşam deneyimlerine nasıl yansıdığını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Program sonunda katılımcılar;

- Kendilerini yalnızca “fikir üreten” değil, **değer yaratan ve sorumluluk alan bireyler** olarak görmeye başladıklarını,
- Girişimcilik yolculuğunda **yalnız olmadıklarını ve kolektif bir destek alanı içinde ilerlediklerini**,
- Belirsizlik ve risk karşısında daha dayanıklı ve güvenli hissettiklerini,
- Kariyer ve girişim hedefleri konusunda daha net ve stratejik kararlar alabildiklerini,
- Girişimcilik faaliyetlerini etik, sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda perspektifiyle ele almaya başladıklarını ifade etmişlerdir.

Bu ifadeler, programın yalnızca teknik bilgi kazandırmadığını; katılımcıların zihniyetinde, öz algısında ve karar alma süreçlerinde yapısal bir dönüşüm yarattığını göstermektedir.

Değişim, katılımcılar açısından yalnızca bir öğrenme deneyimi değil; kendilik algısının, yön duygusunun ve değer üretme kapasitesinin yeniden tanımlandığı bir gelişim süreci olarak anlamlandırılmıştır.

Bu bulgular, programın bireysel kapasite gelişiminin ötesinde, uzun vadeli sürdürülebilir girişimcilik için gerekli olan psikolojik ve sosyal sermayeyi güçlendirdiğini göstermektedir.

6.4 Maddi (Material) Sonuçların Belirlenmesi

Social Value International (SVI) ilkeleri doğrultusunda, analiz kapsamında ortaya çıkan tüm değişimler değil; paydaşlar açısından anlamlı ve karar alma süreçlerini etkileyen sonuçlar dikkate alınmıştır. Bu yaklaşım, etki analizinde aşırı iddiadan kaçınmayı ve gerçekten değer üreten sonuçlara odaklanmayı amaçlamaktadır.

Bu çerçevede “önemli (material) sonuçlar” aşağıdaki kriterler doğrultusunda belirlenmiştir:

- Katılımcı geri bildirimlerinde tekrar eden ve güçlü biçimde vurgulanan,
- Davranışsal ve zihinsel dönüşümü açık biçimde işaret eden,
- Programın temel amaçlarıyla doğrudan ilişkili olan,
- Yalnızca kısa vadeli memnuniyet değil, orta ve uzun vadeli etki potansiyeli taşıyan,
- Katılımcıların kariyer, girişim ve karar alma süreçlerinde somut farklılaşma yaratan

sonuçlar analize dahil edilmiştir.

Bu değerlendirme sonucunda 6 temel etki boyutu (kişisel güçlenme, zihinsel berraklık, eyleme geçme kapasitesi, teknik yetkinlik, etik ve sosyal fayda odağı, kolektif güç ve değer yayılımı) önemli sonuç alanları olarak kabul edilmiştir.

Belirlenen bu önemli sonuçlar, ilerleyen bölümlerde;

- Derinlik (depth) analizi,
- Ağırlıklandırma (relative importance),
- Karşı olgusal değerlendirme (counterfactual),
- Atıf (attribution),
- Süre (duration)
- Etkinin zaman içinde azalma oranı (drop-off) çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Bu yaklaşım, etki analizinin yalnızca çıktı raporlaması değil; paydaş perspektifinden anlamlı değer üretiminin sistematik biçimde incelenmesini sağlamaktadır.

6.5 Değişimi Anlamaya Yönelik Yaklaşımın Sınırları

Bu ilke kapsamında yapılan değerlendirme, katılımcıların öz bildirimlerine ve mevcut veri setine dayanmaktadır. Uzun vadeli değişimlerin tamamı henüz izlenememiştir. Ancak rapor, mevcut bulguları aşırı iddiadan kaçınarak, muhafazakâr ve şeffaf bir yaklaşımla sunmayı hedeflemiştir.

Etkin & Etkili Girişimci Programı – Değişim Zinciri Tablosu

Aşama	İçerik
Girdiler (Inputs)	- Eğitim ve atölye içerikleri - Koçluk ve mentorluk desteği - Characterix Kişilik Envanteri - Eğitmen ve uzman katkıları - Organizasyonel zaman ve insan kaynağı - Topluluk ve akran etkileşimi
Faaliyetler (Activities)	- Öz farkındalık ve kendilik çalışmaları - Girişimcilik & sosyal inovasyon eğitimleri - Design Thinking ve problem çözme uygulamaları - İş modeli ve iş planı geliştirme oturumları - Koçluk ve mentorluk seansları - Akran öğrenmesi ve topluluk buluşmaları
Çıktılar (Outputs)	- Tamamlanan eğitim ve oturumlar - Geliştirilen girişim fikirleri - Hazırlanan iş planları ve sunumlar - Oluşan akran ve network ilişkileri - Artan teknik bilgi ve araç kullanımı
Kısa & Orta Vadeli Sonuçlar (Outcomes)	- Girişimci gibi düşünebilmek - Öz farkındalık ve öz güven artışı - Zihinsel berraklık ve hedef netliği - Psikolojik dayanıklılık ve esneklik - Eyleme geçme kapasitesi - Etik ve sosyal fayda bilinci - Yalnızlık algısının azalması - Teknik ve finansal okuryazarlık artışı
Uzun Vadeli Etki (Impact)	- Girişimci gibi düşünebilen bireyler - Sürdürülebilir girişimler ve kariyer yolları - Toplumsal fayda ve etik değer üretimi - Psikolojik ve sosyal sermayesi güçlenmiş gençler - Kendi ekosistemine yayılan kalıcı etki

Bu tablo, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın değer üretim sürecini girdilerden başlayarak faaliyetler, çıktılar ve sonuçlar üzerinden uzun vadeli etkiye nasıl dönüştürdüğünü göstermektedir. Non-SROI analizinde dikkate alınan önemli (material) sonuçlar, bu zincirin "kısa ve orta vadeli sonuçlar" aşamasında tanımlanan değişim alanlarına dayanmaktadır.

7. İlke 3 – ÖNEMLİ OLAN ŞEYLERE DEĞER VERİN

7.1 6 Etki Boyutu Üzerinden Uygulama

Bu üç değerlendirme (karşı olgusal, göreceli önem, atıf, aşağıdaki 6 etki boyutu için ayrı ayrı uygulanmıştır:

1. Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık
2. Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi
3. Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi
4. Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri
5. Etik ve Sosyal Fayda Odağı
6. Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı

Bu analiz, sosyal değer in yalnızca ölçülen artışlara değil; paydaşların deneyimlediği ve anlamlı bulduğu değişimlere dayandırılmasını sağlamıştır.

7.2 Metodolojik Güvence

Bu yaklaşım sayesinde:

- Programın özgün katkısı ayrıştırılmış,
- Sonuçların paydaş açısından göreceli önemi belirlenmiş,
- Dış faktörlerin etkisi dikkate alınmış,
- Etki olduğundan büyük gösterilmemiştir.

Bu çerçeve, Social Value International'ın "aşırı iddiadan kaçınma" ve "önemli olan şeylere değer verme" ilkeleriyle tam uyumludur.

7.3 Göreceli Önem (Relative Importance)

Social Value International ilkeleri doğrultusunda, sosyal değer analizinde yalnızca değişimin gerçekleşip gerçekleşmediği değil; paydaşlar açısından bu değişimin ne kadar önemli olduğu da değerlendirilmiştir.

Değer doğası gereği öznedir. Bu nedenle, bir sonucun gerçek değerini anlayabilmek için, o değişimi doğrudan deneyimleyen paydaşların bakış açısının analize dahil edilmesi kritik öneme sahiptir. Bu yaklaşım, 3. İlke olan "Önemli olan şeylere değer vermek" ilkesinin, 1. İlke olan "Paydaşları dahil et" ile birlikte uygulanmasını gerektirir.

Bu çerçevede analiz, yalnızca ölçülen artışlara değil; bu artışların katılımcılar tarafından ne ölçüde anlamlı bulunduğu da odaklanmıştır.

7.3.1 Göreceli Önemin Ölçülmesi

Katılımcılardan, program kapsamında deneyimledikleri her bir sonuç alanını (6 etki boyutu) **1 ile 10 arasında bir ölçek kullanarak** değerlendirmeleri istenmiştir.

Bu ölçek:

- 1 = Düşük önem
- 10 = En yüksek önem (Hayatım / kariyerim için son derece kritik) şeklinde tanımlanmıştır.

Katılımcı yanıtları toplanmış ve her bir sonuç alanı için **ağırlıklı ortalama** hesaplanmıştır. Ağırlıklı ortalama yöntemi, farklı katılımcı gruplarının (örneğin girişim fikri olanlar ve olmayanlar) değerlendirmelerinin dengeli biçimde yansıtılmasını sağlamıştır.

Bu yaklaşım sayesinde:

- Hangi sonuçların katılımcılar açısından daha kritik olduğu,
- Hangi değişim alanlarının sosyal değer üretiminde öncelikli olduğu,
- Programın hangi bileşenlerinin paydaş gözünde daha yüksek anlam taşıdığı

nicel olarak görünür hale getirilmiştir.

7.3.2 Stratejik Anlamı

Göreceli önem analizi, “en değerli bulunan” sonuçların belirlenmesini sağlamıştır.

Bu değerlendirme:

- Önemli (material) sonuçların nihai seçiminde,
- Ağırlıklandırma sürecinde,
- Sosyal değer önceliklendirilmesinde belirleyici bir rol oynamıştır.

Bu sayede analiz, yalnızca teknik bir ölçüm değil; paydaş perspektifinden anlamlı değer üretimini esas alan bir sosyal değer değerlendirmesi haline gelmiştir.

6 Etki Boyutu	Göreceli Önem	Karşı Olgusallık	Atıf
Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık	9	40%	20%
Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi	9	50%	40%
Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi	8	50%	20%
Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri	8	25%	20%
Etik ve Sosyal Fayda Odağı	9	50%	20%
Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı	8	50%	40%

7.4 Göreceli Önem, Karşı-olgusal ve Atıf Analizi

Göreceli önem analizine ek olarak, programın yarattığı değişimin gerçek sosyal değerini daha doğru hesaplayabilmek amacıyla, paydaşlara aşağıdaki üç kritik soru yöneltilmiştir:

1. **Bu programa katılmasaydınız da aşağıda yer alan değişimleri farklı yollarla ne kadarını yaşırdınız?**
2. **Aşağıda yer alan değişimleri yaşamış olmanın sizin için önemi nedir? (1 = En düşük, 10 = En yüksek)**
3. **Bu değişimlerin oluşmasında program dışındaki kişi veya kurumların katkısı ne düzeydedir?**

Bu sorular, Etkin & Etkili Girişimci Programı kapsamında tanımlanan 6 etki boyutu için ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

7.4.1 Karşı Olgusal Durum (Counterfactual)

Katılımcılara, program olmasaydı söz konusu değişimleri ne ölçüde yaşayabilecekleri sorulmuştur. Bu değerlendirme, değişimin ne kadarının programdan bağımsız olarak gerçekleşebileceğini anlamaya yöneliktir.

Bu analiz sayesinde:

- Programın gerçekten ek bir değer üretilip üretilmediği,
- Değişimin ne kadarının programa atfedilebileceği,
- Müdahalenin özgün katkısı daha net biçimde ortaya konmuştur.

Katılımcılara yöneltilen **“Bu programa katılmasaydınız bu değişimleri farklı yollarla ne kadar yaşırdınız?”** sorusuna verilen açık uçlu yanıtlar, karşı-olgusal değerlendirmeye ilişkin önemli nitel içgörüler sunmuştur.

Katılımcıların büyük bir bölümü değişimlerin tamamen imkânsız olmadığını, ancak:

- Daha uzun sürede,
- Daha dağınık biçimde,
- Daha düşük yoğunlukta,
- Daha fazla zaman ve deneme-yanılma maliyetiyle gerçekleşebileceğini ifade etmiştir.

7.4.2 Katılımcı ifadelerinden örnekler:

- “Üniversite sürecinde karşıma çıkan eğitim programları veya staj deneyimleri ile yaşayabilirdim.”
- “Düşse kalka öğrenirdim, bu ciddi zaman kaybı olurdu ve bu seviyede bir öğrenmeyi sağlayamayacağıma eminim.”
- “Kendi kişisel farkındalığımı artırmak için başvurduğum araçlarla olurdu ama programa kıyasla daha yavaş olurdu.”
- “Online eğitimler ve kitaplar aracılığı ile.”
- “İçerik üreticilerini takip ederek.”
- “Benzer girişimcilik programlarıyla olabilir.”
- “Alanında uzman kişilerle sohbet ederek.”

Bu ifadeler üç kritik noktaya işaret etmektedir:

1-Değişim tamamen tesadüfi değil

Katılımcılar kişisel gelişim motivasyonuna sahip bireylerdir. Dolayısıyla bazı değişimlerin bir kısmını yaşamaları muhtemeldir. Bu durum karşıolgusal oranlarının yüksek çıkmasını metodolojik olarak açıklamaktadır.

2- Program hızlandırıcı ve derinleştirici rol oynamıştır

Yanıtlarda tekrar eden tema şudur:

“Olurdu ama daha yavaş olurdu.”

“Olurdu ama bu seviyede olmazdı.”

“Deneme yanılma ile olurdu.”

Bu, programın:

- Öğrenme sürecini hızlandırdığı
- Yapılandırılmış bir gelişim alanı sunduğu
- Dağınık bilgiyi bütüncül çerçeveye oturttuğu
- Psikolojik güvenli alan yarattığı anlamına gelmektedir.

3-Program, maliyetli öğrenme sürecini kısaltmıştır

Özellikle “düşe kalka öğrenirdim” ifadesi:

- Zaman maliyeti
- Motivasyon kaybı riski
- Vazgeçme olasılığı gibi görünmeyen maliyetleri işaret etmektedir.

Bu, programın yalnızca “öğretici” değil, **sürdürülebilirlik artırıcı bir rol oynadığını göstermektedir.**

Özetle:

Katılımcılar değişimlerin:

- Daha uzun sürede,
- Daha dağınık öğrenme yollarıyla,
- Deneme-yanılma yoluyla,
- Daha düşük yoğunlukta gerçekleşebileceğini ifade etmiştir.

Bu bulgular, karşıolgusal oranlarının muhafazakâr biçimde değerlendirilmesini desteklemekte; programın etkisinin “yoktan var etmek” değil, mevcut potansiyeli hızlandırmak ve sistematikleştirmek olduğunu ortaya koymaktadır. Program, katılımcıların potansiyel olarak yaşayabileceği gelişim süreçlerini hızlandıran, yoğunlaştıran ve sistematik hale getiren bir katalizör işlevi görmüştür.

7.4.3 Göreceli Önem (Relative Importance)

Katılımcılardan, deneyimledikleri değişimlerin kendi yaşamları ve kariyerleri açısından önem düzeyini 1–10 aralığında değerlendirmeleri istenmiştir.

Bu değerlendirme, değişimin yalnızca gerçekleşip gerçekleşmediğini değil; paydaş açısından ne kadar anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Sonuçların ağırlıklı ortalaması alınarak, her bir etki boyutunun paydaş perspektifindeki göreceli değeri hesaplanmıştır.

7.4.4 Bulguların Yorumlanması

1- Tüm Etki Alanları Yüksek Önem Kategorisindedir

Tüm sonuçların 8 ve üzeri puan alması, programın yarattığı değişimlerin katılımcılar açısından yüksek düzeyde anlamlı ve değerli olduğunu göstermektedir. Bu durum, analizde ele alınan tüm sonuçların “maddi (material)” olarak değerlendirilmesini desteklemektedir.

2- En Yüksek Öneme Sahip Alanlar

En yüksek önem puanına sahip üç alan şunlardır:

- **Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık (9)**
- **Zihinsel Berraklık ve Stratejik Netlik (9)**
- **Etik ve Sosyal Fayda Odağı (9)**

Bu bulgu, programın katılımcılar tarafından yalnızca teknik bir girişimcilik eğitimi olarak değil; kimlik, yön ve değer üretme kapasitesini güçlendiren bir dönüşüm süreci olarak deneyimlendiğini göstermektedir.

Özellikle psikolojik dayanıklılık ve stratejik netlik alanlarının en yüksek öneme sahip olması, girişimcilik yolculuğunda içsel kapasitenin katılımcılar için kritik bir değer alanı olduğunu ortaya koymaktadır.

3- Davranışsal ve Uygulama Alanları

Eyleme geçme kapasitesi, teknik yetkinlikler ve kolektif güç alanlarının 8 puan düzeyinde değerlendirilmesi; bu sonuçların da yüksek derecede önemli bulunduğunu ancak içsel dönüşüm alanlarına kıyasla biraz daha araçsal (instrumental) algılandığını göstermektedir.

Bu durum şu şekilde yorumlanabilir:

- Teknik bilgi önemlidir, ancak tek başına yeterli değildir.
- Katılımcılar için içsel netlik ve dayanıklılık, teknik becerilerin ön koşulu olarak görülmektedir.

Stratejik Sonuç

Göreceli önem bulguları, programın yarattığı değer katılımcılar açısından:

- Yüzeysel değil,
- Araçsal değil, kimlik, yön ve değer üretme kapasitesiyle ilişkili derin bir dönüşüm alanında konumlandığını göstermektedir.

Bu bulgu, Social Value International’ın “önemli olan şeylere değer ver” ilkesini desteklemekte ve analizde ele alınan sonuçların önemli(material) olarak seçilmesini gerektirmektedir

7.4.5 Atıf (Attribution)

Katılımcılara yöneltilen:

“Bu değişimlere program dışında başka kişi veya kurumların ne kadar katkısı olmuştur? ve bu kurumlar kimlerdir?” sorusuna verilen açık uçlu yanıtlar, programın etkisinin tek başına oluşmadığını; gençlerin çok katmanlı bir öğrenme ve gelişim ekosistemi içinde yer aldığını göstermektedir.

Bu analiz:

- Değişimin ne kadarının programa,
- Ne kadarının diğer deneyimlere, eğitimlere veya sosyal çevreye atfedilebileceğini anlamaya yöneliktir.

Atıf analizinin amacı, programın etkisini abartmamak ve değişimi diğer aktörlerle paylaştırarak gerçekçi bir sosyal değer hesabı yapmaktır.

7.4.6 Program Dışı Katkı Sağlayan Aktörler

Katılımcı ifadelerinde yer alan dış katkılar aşağıdaki temalarda toplanmıştır:

1-Akademik ve Fiziksel Öğrenme Ortamları

- Üniversite deneyimleri
- Staj programları

Bu ortamlar, özellikle sosyal ağ kurma, görünürlük ve motivasyon açısından destekleyici rol oynamıştır.

2- Bireysel Mentorlar ve Uzmanlar

Özellikle bireysel psikolojik toparlanma, girişimin ilk dönemlerindeki yalnızlık ve motivasyon süreçlerinde kişisel destek sağlayan aktörler olarak ifade edilmiştir.

3- Vakıf ve Proje Destekleri

- Sabancı Vakfı (Genç Kadınlar Mentorluk Desteği)
- Erasmus+ / European Solidarity Corps
- TEV Mentorluk
- Değişim Liderleri Derneği
- Gelecek Hayalim Projesi
- Bilim Virüsü

Bu katkılarının bir kısmı programdan önce gerçekleşmiş olsa da, katılımcılar mevcut gelişimlerine dolaylı etkisi olduğunu ifade etmiştir.

4- Dijital ve Gayriresmi Öğrenme Kanalları

- StoryBox YouTube kanalı
- İçerik üreticileri
- Girişimcilik ekosistemindeki rol modeller
- Başarı ve başarısızlık hikâyeleri inceleme

Bir katılımcı ifadesi:“Başkalarının başarısızlıklarını ve başarılarını inceleyerek kendi gelişimimi artırıyorum.”

Bu durum, öğrenmenin yalnızca formal eğitimle sınırlı olmadığını; dijital ekosistemin de gelişim üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

7.4.7 Atıf Bulgularının Analitik Yorumu

Bu yanıtlar üç önemli noktaya işaret etmektedir:

1-Program tek başına bir değişim üretmemektedir

Katılımcılar gelişimlerini çok boyutlu bir süreç olarak değerlendirmiştir. Bu, raporun metodolojik güvenilirliğini artırmaktadır.

2- Psikolojik alanlarda atıf daha yüksektir

Bireysel mentorlar ve geçmiş deneyimler özellikle:

- Psikolojik dayanıklılık
- Kişisel güçlenme
- Zihinsel berraklık alanlarında etkili olmuştur.

Bu nedenle bu boyutlarda attribution oranlarının yüksek çıkması anlamlıdır.

3- Teknik ve yapılandırılmış öğrenme alanlarında programın özgün katkısı daha yüksektir

Teknik yetkinlikler, iş modeli geliştirme, planlama ve eyleme geçme kapasitesi gibi alanlarda programın daha belirgin ve sistematik katkı sunduğu görülmektedir. Bu durum nicel analizle de uyumludur.

Tüm bu veriler ve katılımcı beyanları analitik bir süzgeçten geçirildiğinde; programın yarattığı toplam değişim içerisinde **dış aktörlerin ve yan etkenlerin payı ortalama %28 olarak hesaplanmıştır**. Bu oran, projenin özgün etkisini (Net Etki) belirlemek amacıyla toplam sosyal değerden düşülmüştür. Ortalama %28’lik bu atıf oranı; katılımcıların üniversite ortamları, dijital öğrenme kanalları ve Sabancı Vakfı veya TEV gibi kurumların mentorluk desteklerinden beslenmeye devam ettiklerini, ancak değişimin ana lokomotifinin (%72 oranında) **Etkin ve Etkili Girişimci Programı** olduğunu bilimsel olarak doğrulamaktadır.

8. İlke 4 – SADECE ÖNEMLİ OLANLARI DAHİL EDİN

Social Value International'ın 4. ilkesi, etki analizinde yalnızca gerçekten anlamlı, paydaş açısından önemli ve karar alma süreçlerini etkileyen sonuçların değerlendirmeye dahil edilmesini öngörür. Amaç, yaşanan tüm değişimleri listelemek değil; hangi değişimlerin “önemli” (material) olduğuna bilinçli ve şeffaf bir şekilde karar vermektir.

8.1 Önemlilik (Materiality) Yaklaşımı

Etkin & Etkili Girişimci Programı kapsamında maddi sonuçlar belirlenirken aşağıdaki kriterler birlikte dikkate alınmıştır:

8.1.1 Paydaş Açısından Önem: Katılımcıların 1–10 ölçeğinde yüksek puan verdiği (8 ve üzeri) sonuç alanları.

8.1.2 Ölçülebilir Değişim: Ön-test / son-test karşılaştırmalarında anlamlı puan artışı gösteren alanlar.

8.1.3 Davranışa Yansım: Değişimin yalnızca algı düzeyinde kalmayıp;

- eyleme geçme,
- karar alma,
- iş modeli geliştirme,
- etik tercih yapma gibi davranışsal göstergelere yansımaları.

8.1.4 Programla Doğrudan İlişki: Sonucun program faaliyetleri (eğitim, koçluk, mentorluk, atölye çalışmaları, topluluk deneyimi) ile nedensel bağının kurulabilmesi.

Bu yaklaşım, 1. İlke (Paydaşları Dahil Et) ve 3. İlke (Önemli Olan Şeylere Değer Ver) ile tutarlı biçimde uygulanmıştır.

8.2 Dahil Edilen Önemli Sonuçlar

Yukarıdaki kriterler doğrultusunda, altı ana etki boyutu önemli sonuç olarak belirlenmiştir:

1. Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık
2. Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi
3. Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi
4. Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri
5. Etik ve Sosyal Fayda Odağı
6. Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı

Bu sonuçlar:

- Katılımcılar tarafından yüksek önem puanı almış,
- Ölçülebilir puan artışı göstermiş,
- Davranışsal çıktılarla desteklenmiş,
- Program hedefleriyle doğrudan örtüşmüştür.

Dolayısıyla analizde “önemli(material)” sonuçlar olarak kabul edilmiştir.

8.3 Bilinçli Olarak Hariç Tutulan Unsurlar

Etki analizinin odaklı ve güvenilir kalması amacıyla bazı unsurlar bilinçli olarak değerlendirme kapsamı dışında bırakılmıştır. Bunlar:

- Kısa vadeli memnuniyet ifadeleri
- Tekil ve doğrulanamayan başarı hikâyeleri
- Program dışı yaşam koşullarından kaynaklanan değişimler
- Ölçüm araçlarıyla sistematik olarak izlenemeyen çıktılar
- Anlık motivasyon artışı gibi kalıcılığı kanıtlanmamış etkiler

Bu tercih, analizde aşırı iddiadan kaçınılmasını sağlamış ve muhafazakâr bir etki yaklaşımı benimsenmesine olanak tanımıştır.

8.4 Neden Bu Seçim Yapıldı?

Bu ilke doğrultusunda yapılan seçimler, raporun şu niteliklerini güçlendirmiştir:

- Etki anlatısının **güvenilirliği**
- Sonuçların **karar vericiler için anlamlılığı**
- Aşırı iddiadan kaçınılarak **etik bir raporlama yaklaşımı**
- Bulguların izlenebilir ve karşılaştırılabilir olması

Böylece rapor, “her şeyi söyleyen” değil; **doğru ve önemli olanı söyleyen** bir etki anlatısı sunmaktadır.

8.5 İlkenin Proje Açısından Katkısı

Bu seçici yaklaşım sayesinde Etkin & Etkili Girişimci Programı’nın etkisi;

- Dağınık çıktı listeleri üzerinden değil,
- Katılımcıların yaşamlarında ve karar mekanizmalarında fark yaratan temel değişimler üzerinden okunabilir hale gelmiştir.

Bu durum, programın:

- Stratejik konumlanmasını güçlendirmekte,
- Gelecek dönem tasarım kararlarına veri sağlamaktadır,
- Fon sağlayıcı ve kurumsal paydaşlar için net bir değer önerisi sunmaktadır.

Böylece rapor, “her şeyi anlatan” değil; **önemli olanı anlatan, kanıtlayan ve savunan bir etki çerçevesi** sunmaktadır.

9. İlke 5 – AŞIRI İDDİALARDAN KAÇIN

"Aşırı İddiada Bulunmama" ilkesi, etkinizi anlamak ve yakalamak anlamına gelir; yani "müdahalenizin yol açtığı sonuçları"¹⁷. Aşırı iddiada bulunmaktan kaçınmak için, paydaşlardan karşı olgusal, atıf ve yer değiştirme ile ilgili bilgiler toplanmıştır.

Her bir sonuç için paydaşlara şu sorular soruldu:

"Bu sonucun her halükarda gerçekleşme olasılığı ne kadar yüksek?" (Karşı olgusalılık)

"Bu sonuca başka kimler katkıda bulunuyor?" (Atıf)

Herhangi bir yer değiştirmenin olup olmadığını anlamak için, analiz, Proje paydaşları dışındaki herhangi bir paydaş grubunun fiilen olumsuz etkilenip etkilenmediğini veya olumsuz etkilenmiş olabileceğini belirlemeye çalışmıştır.

9.1 Aşırı İddiadan Kaçınma Yaklaşımı

Raporda, elde edilen sonuçlar yorumlanırken aşağıdaki prensipler esas alınmıştır:

- Tüm gözlenen değişimler **doğrudan ve tek başına programa atfedilmemiştir**.
- Sonuçlar, katılımcıların öz değerlendirmelerine ve program sürecinde gözlemlenen davranış göstergelerine dayandırılmıştır.
- Nedensellik iddiası yerine, **makul katkı (contribution)** yaklaşımı benimsenmiştir.

Bu çerçevede rapor, "program bu değişimi kesin olarak yarattı" söylemi yerine, **"program bu değişime anlamlı ve ölçülebilir bir katkı sundu"** ifadesini esas almıştır.

Aşırı iddiadan kaçınmak amacıyla;

- **Karşı olgusal (Counterfactual):** Program olmasa da, katılımcıların bir kısmının zaman içinde benzer gelişimler gösterebileceği kabul edilmiştir.
- **Atıf (Attribution):** Katılımcıların hayatındaki diğer eğitimler, sosyal çevre ve kişisel çabaların olası katkıları göz önünde bulundurulmuştur.
- **Yer Değiştirme (Displacement):** Programın yarattığı etkinin başka bir alandaki kazanımın yerini almış olabileceği ihtimali değerlendirilmiştir.
- **Azalma (Drop-off):** Etkinin zaman içinde azalabileceği varsayımı raporun yorum diline yansıtılmıştır.

Bu unsurlar parasal olarak hesaplanmamış; ancak sonuçların yorumlanmasında **bilinçli sınırlayıcı faktörler** olarak ele alınmıştır.

Bu ilke, Etkin & Etkili Girişimci Programı kapsamında gözlemlenen değişimlerin **ne ölçüde programa atfedilebileceğinin** gerçekçi ve şeffaf biçimde ele alınmasını gerektirir. Etki ölçümünde amaç, programın yarattığı değişimi olduğundan büyük göstermek değil; **programın katkısını, sınırlarını bilerek ve bağlamı içinde değerlendirmektir**.

Parasal değerlendirme yapılmamış olmakla birlikte, raporda Social Value International (SVI) ve Non-SROI metodolojisinin temel prensiplerinden biri olan **aşırı iddiadan kaçınma yaklaşımı** korunmuştur. Bu kapsamda, karşıolgusalılık (counterfactual) analizi kullanılarak program olmasaydı da gerçekleşebilecek değişimler ayırt edilmeye çalışılmıştır.

9.1.1 Counterfactual (Karşı olgusal Etki)

Tanım

Deadweight, program uygulanmamış olsaydı, katılımcıların yaşadığı değişimlerin ne kadarının zaten gerçekleşebileceğini ifade eder.

Yaklaşım

Bu raporda karşı olgusal, nicel bir oran hesaplamasından ziyade **nitel ve muhafazakâr bir varsayım** olarak ele alınmıştır. Bunun başlıca gerekçeleri şunlardır:

- Program başlangıcında katılımcıların önemli bir kısmı girişimcilik yolculuğunda fikir aşamasında olup, eyleme geçme konusunda sınırlı deneyime sahiptir.
- Programın ayırt edici unsurları (Characterix ile başlayan kişiselleştirilmiş takip, birebir danışmanlık, akran öğrenmesi ve kolektif yapı) katılımcıların çoğu için daha önce deneyimlemedikleri bir öğrenme ortamı sunmuştur.
- Ön-test ve son-test ölçümleri arasında gözlemlenen belirgin puan artışları, değişimin yalnızca doğal zaman etkisiyle açıklanamayacağını göstermektedir.

Bu nedenlerle deadweight düşük düzeyde varsayılmış; ancak değişimin tamamının yalnızca programdan kaynaklandığı iddia edilmemiştir.

Bulgular

Katılımcıların verdiği yanıtlar doğrultusunda bazı alanlarda Karşı olgusal oranlarının yüksek çıktığı görülmüştür. Özellikle:

- Kişisel güçlenme
- Zihinsel berraklık
- Kolektif güç alanlarında katılımcılar, bu gelişimlerin bir kısmını zaman içinde farklı yollarla yaşayabileceklerini ifade etmiştir.

Açık uçlu yanıtlar şunu göstermektedir:

- Üniversite deneyimleri
- Online eğitimler
- Kitaplar ve içerik üreticileri
- Diğer mentorluk programları
- Deneme-yanılma süreci gibi alternatif gelişim yolları mevcuttur.

Ancak katılımcıların çoğu şu vurguyu yapmıştır:

“Olurdu ama daha yavaş olurdu.”

“Bu seviyede olmazdı.”

“Düşse kalka öğrenirdim ve zaman kaybı olurdu.”

Yorum

Bu bulgular, programın yoktan var eden değil; süreci hızlandıran, derinleştiren ve yapılandıran bir katalizör rolü oynadığını göstermektedir.

Karşı olgusalılık (Deadweight) oranları muhafazakâr biçimde dikkate alınmış; değişimin tamamı programa atfedilmemiştir.

9.1.2 Atıf (Attribution)

Tanım

Atıf (Attribution), gözlemlenen değişimde program dışında başka kişi, kurum veya süreçlerin katkısını ifade eder.

Yaklaşım

Katılımcıların yaşamlarında eş zamanlı olarak değişimlere katkı sağlayan başka öğrenme süreçleri ve deneyimler bulunabileceği kabul edilmiştir. Bununla birlikte:

- Katılımcı geri bildirimlerinde yaşanan değişimler büyük ölçüde doğrudan program deneyimiyle ilişkilendirilmiştir.
- Öz farkındalık, psikolojik dayanıklılık, eyleme geçme ve yalnızlık algısının azalması gibi sonuçlar, programın özgün tasarımıyla (bireysel takip + akran öğrenmesi) örtüşmektedir.
- Final sunumlarında gözlemlenen yapılandırılmış düşünme, planlama ve girişim dili, program içeriğiyle doğrudan ilişkilidir.

Bu doğrultuda, **atıf (attribution)** sınırlı düzeyde kabul edilmiş; raporda **programın değişimde birincil ancak tek aktör olmadığı** varsayımı korunmuştur.

Bulgular

Katılımcıların açık uçlu yanıtlarında şu aktörler yer almıştır:

- TEDÜ İstasyon
- Sabancı Vakfı mentorluk programı
- TEV mentorluk
- Erasmus+ / European Solidarity Corps
- Değişim Liderleri Derneği
- Bireysel mentorlar ve uzmanlar
- StoryBox ve diğer dijital öğrenme kanalları

Özellikle psikolojik dayanıklılık ve kişisel güçlenme alanlarında program dışı aktörlerin katkısı kabul edilmiştir.

Bu nedenle bazı alanlarda **attribution** oranlarının yüksek çıkması metodolojik olarak anlamlıdır.

Yorum

Attribution verileri, programın değişimde birincil ancak tek aktör olmadığını göstermektedir. Bu durum raporun güvenilirliğini artırmaktadır çünkü:

- Programın etkisi abartılmamış,
- Diğer aktörlerin katkısı kabul edilmiş,
- Katılımcı perspektifi merkeze alınmıştır.

9.1.3 Displacement (Yer Değiştirme)

Tanım

Displacement, program sayesinde ortaya çıkan bir değişimin başka bir alanda aynı olumlu değişimin yaşanmasına engel teşkil edip etmediğini ifade eder.

Yaklaşım

Programın niteliği gereği, katılımcıların kazandığı beceri ve kapasitelerin başka bir alandaki olumlu sonucu ortadan kaldırdığına dair bir bulguya rastlanmamıştır. Aksine:

- Girişimci zihniyet, öz farkındalık ve dayanıklılık becerileri,
- Eğitim, iş yaşamı, sosyal ilişkiler ve gönüllülük gibi farklı alanlarda **tamamlayıcı ve güçlendirici** etki yaratmaktadır.

Kazanılan beceriler:

- Eğitim hayatında
- İş yaşamında
- Sosyal ilişkilerde
- Gönüllülük çalışmalarında tamamlayıcı ve güçlendirici etki göstermektedir.

Bu nedenle **displacement** etkisi ihmal edilebilir düzeyde değerlendirilmiş ve raporda anlamlı bir yer değiştirme varsayımı yapılmamıştır.

9.1.4 Drop-off (Zamanla Azalma)

Tanım

Drop-off, program sonucunda ortaya çıkan değişimlerin zaman içinde ne kadar azalacağını ifade eder.

Yaklaşım

Bu çalışma, programın kısa ve orta vadeli etkilerini kapsamaktadır. Uzun vadeli etkiler henüz sistematik olarak izlenmemiştir. Bu nedenle:

- Psikolojik dayanıklılık, öz farkındalık ve girişimci zihniyet gibi kazanımların, desteklenmediği takdirde zamanla zayıflayabileceği kabul edilmiştir.
- Öte yandan, mezunlar arası iletişim, akran desteği ve mentorluk potansiyeli, bu azalmanın sınırlanabileceğine işaret etmektedir.

Bir sonucun zaman içindeki etkisini kaybetme hızını ifade eden Azalma oranı, bu analizde metodolojik bir varsayım üzerine kurgulanmıştır. Sosyal ve davranışsal değişimlerin kesin azalma hızını saptamanın güçlüğü nedeniyle; '**eşit oranlı azalma modeli**' tercih edilmiştir. Bu model uyarınca etki, tanımlanan süre boyunca her yıl aynı oranda sönümlenerek hesaplanmıştır. Bu yaklaşım, raporun 'aşırı iddiadan kaçınma' (do not over-claim) prensibiyle tam uyumunu sağlamaktadır.

9.2 Ölçüm ve Yorumlama Sınırları

Bulgular 19 katılımcının tam sayım verisine dayanmaktadır.

Öz bildirim (self-report) verileri içerir.

Uzun vadeli girişim sürdürülebilirliği henüz izlenmemiştir.

Tüm katılımcılar için aynı derinlikte etki varsayılmamıştır.

Raporda sunulan sonuçlar:

- Kısa ve orta vadeli etkileri kapsamaktadır,
- Uzun vadeli davranış değişimleri için **izleme gerekliliğini** işaret etmektedir,
- Tüm katılımcılar için aynı derinlikte etki varsayımında bulunmamaktadır.

Bu nedenle, rapor **genelleştirici ve iddialı çıkarımlardan kaçınmakta**, bulguları mevcut veri setinin izin verdiği çerçevede ve muhafazakar bir yaklaşım sunmaktadır.

9.3 İlkenin Raporun Güvenilirliğine Katkısı

Aşırı iddiadan kaçınma yaklaşımı sayesinde:

- Etki anlatısı gerçekçi kalmıştır.
- Net katkı alanları şeffaf biçimde gösterilmiştir.
- Programın güçlü olduğu ve görece olarak daha sınırlı katkı sunduğu alanlar açıkça ayrıştırılmıştır.
- Rapor, fon sağlayıcılar ve kurumsal paydaşlar için savunulabilir bir referans doküman niteliği kazanmıştır.

Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın yarattığı sosyal değer, abartılmadan; sınırları kabul edilerek ve paydaş deneyimine sadık kalınarak ortaya konmuştur.

Bu yaklaşım, yüksek iddia yerine yüksek güven üretmektedir.

Bu rapor, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın yarattığı sosyal değeri abartmadan, sınırlarını bilerek ve paydaş deneyimine sadık kalarak ortaya koymayı amaçlamaktadır.

10. İlke 6 – ŞEFFAF OLUN

Her sosyal etki değerlendirmesi kaçınılmaz olarak belirli ölçüde öznel yargılar ve varsayımlar içerir. Bu analiz de metodolojik tercihler, eşik belirlemeleri, ölçek dönüşümleri ve yorumlama kararları içermektedir. Bu kararlar mümkün olduğunca veri temelli alınmış; ancak mutlak bir değer üretildiği iddia edilmemektedir.

Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın etki analizinde şeffaflık ilkesi şu şekilde uygulanmıştır:

- Göreceli önem, **deadweight ve attribution** verileri açık biçimde raporlanmıştır.
- Programın katkısının sınırlı olabileceği alanlar açıkça belirtilmiştir.
- Uzun vadeli etki konusunda kesin çıkarımlar yapılmamıştır.

Bu yaklaşım, raporun yüksek iddia yerine yüksek güven üretmesini hedeflemektedir.

10.1 SINIRLILIKLAR

Bu etki analizi, programın yarattığı değişimi anlamak amacıyla yürütülmüş olup aşağıdaki sınırlılıkları içermektedir:

10.1.1 Öz Bildirim Verisi

Verilerin önemli bir bölümü katılımcıların öz değerlendirmelerine dayanmaktadır. Özellikle:

- **Göreceli önem**
- **Deadweight**
- **Attribution** alanlarında öznel değerlendirmeler kullanılmıştır.

Bu durum, sonuçların algısal boyut içerdiğini göstermektedir. Ancak açık uçlu yanıtlarla çapraz kontrol yapılmış ve nicel bulgular nitel kanıtlarla desteklenmiştir.

10.1.2 Kısa ve Orta Vadeli Etki

Bu çalışma programın kısa ve orta vadeli etkilerini kapsamaktadır. Uzun vadeli:

- Girişim sürdürülebilirliği
- Kariyer ilerlemesi
- Sosyal etki üretimi henüz sistematik olarak izlenmemiştir.

Dolayısıyla rapor, uzun vadeli kesin etki iddiasında bulunmamaktadır.

10.1.3 Örneklem Büyüklüğü

Analiz 19 katılımcının tam sayım (census) verisine dayanmaktadır.

Bu durum:

- Bulguların genellenebilirliğini sınırlar,
- Ancak derinlikli analiz yapılmasına imkân tanır.

Raporun amacı genelleme yapmak değil; belirli bir program döneminin etkisini anlamaktır.

10.1.4 Dolaylı Paydaşların Hariç Tutulması

Bu analiz yalnızca birincil paydaş olan katılımcı gençlere odaklanmıştır.

Aşağıdaki gruplar değerlendirme kapsamı dışında bırakılmıştır:

- Aileler
- Sosyal çevre
- Eğitim ve iş ortamları
- Ekosistem aktörleri

10.1.5 Net Katkı Sonuçlarının Yorumlanması

Bazı etki boyutlarında deadweight ve attribution oranlarının yüksek çıkması nedeniyle net katkı oranları düşük veya sınırlı görünmektedir.

Bu durum:

- Programın etkisinin olmadığı anlamına gelmez,
- Katılımcıların gelişim süreçlerini çok aktörlü değerlendirdiğini gösterir.

Bu sonuçlar raporda olduğu gibi sunulmuş ve manipüle edilmemiştir.

10.2 Etkiyi Yönetmeye Yönelik Öğrenme Alanları

Şeffaflık ilkesi yalnızca sınırlılıkları belirtmek değil; öğrenme alanlarını da görünür kılmayı gerektirir.

Bu analiz doğrultusunda ortaya çıkan gelişim alanları şunlardır:

10.2.1 Uzun Vadeli İzleme Mekanizması

Psikolojik dayanıklılık, stratejik netlik ve eyleme geçme kapasitesi gibi kazanımların sürdürülebilirliğini ölçmek için:

- 6 ay
- 12 ay
- 24 ay mezun izleme sistemi kurulması gereklidir.

10.2.2 Dolaylı Paydaş Analizi

Bir sonraki etki döngüsünde:

- Aile
- Mentor
- İşveren
- Ekip arkadaşları gibi dolaylı paydaşların da değerlendirmeye dahil edilmesi planlanmalıdır.

10.2.3 Karşı-Olgusal Analizin Derinleştirilmesi

Deadweight ve attribution verileri doğrudan paydaştan toplanmıştır.

Bir sonraki döngüde:

- Daha hassas yüzdelik ölçekler
- Daha net zaman referanslı sorular kullanılabilir.

10.2.4 Olumsuz Sonuçların Erken Tespiti

Bu programda sistematik bir olumsuz etki tespit edilmemiştir. Ancak ilerleyen dönemlerde:

- Aşırı yüklenme
- Tükenmişlik
- Beklenti baskısı gibi risk alanlarını erken tespit edecek ölçüm araçları geliştirilebilir.

10.2.5 Etki Alanlarının Önceliklendirilmesi

Göreceli önem sonuçlarına göre:

- Kişisel güçlenme
- Stratejik netlik
- Etik ve sosyal fayda odağı en yüksek değer atfedilen alanlardır.

Program tasarımında bu alanların korunması ve güçlendirilmesi stratejik öncelik olarak ele alınmalıdır.

10.3 İlkenin Raporun Güvenilirliğine Katkısı

Bu şeffaflık yaklaşımı sayesinde:

- Rapor savunulabilir hale gelmiştir.
- Programın güçlü ve sınırlı yönleri açıkça ortaya konmuştur.
- Fon sağlayıcılar için güvenilir bir referans doküman oluşmuştur.
- Gelecek tasarım kararları için veri temelli bir öğrenme zemini oluşmuştur.

Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın yarattığı sosyal değer; abartılmadan, sınırları kabul edilerek ve paydaş deneyimine sadık kalınarak ortaya konmuştur.

Bu rapor, yüksek iddia değil; yüksek güven üretmektedir.

11. İlke 7 – SONUCU DOĞRULA

Sonuçların doğrulanması, etki değerlendirme sürecinde aşırı iddia ve yanlış temsil riskini azaltmak için kritik bir adımdır. Bu ilke, raporda sunulan bulguların yalnızca ölçülmüş değil; paydaş deneyimiyle tutarlı, bağlamı içinde anlamlandırılmış ve çoklu kanıtlarla desteklenmiş olmasını gerektirir.

Etkin & Etkili Girişimci Programı kapsamında yürütülen bu analizde, parasal değerlendirme yapılmamış olmakla birlikte, Social Value International yaklaşımı doğrultusunda doğrulama süreci metodolojik bir gereklilik olarak ele alınmıştır.

11.1 Bulguların Paydaş Deneyimiyle Doğrulanması

Analiz kapsamında elde edilen nicel bulgular (ön-test / son-test puan artışları, göreceli önem skorları, deadweight ve attribution sonuçları), katılımcıların açık uçlu geri bildirimleri ve program sürecinde gözlemlenen davranışsal çıktılarla birlikte değerlendirilmiştir. Bu çoklu veri kaynağı yaklaşımı, ölçülen değişimlerin paydaş deneyimiyle tutarlılığını sınamak amacıyla kullanılmıştır.

Özellikle aşağıdaki alanlarda nicel ve nitel bulguların birbiriyle örtüştüğü görülmüştür:

- Kişisel güçlenme ve psikolojik dayanıklılık
- Zihinsel berraklık ve stratejik netlik
- Eyleme geçme ve uygulama kapasitesi
- Etik ve sosyal fayda bilinci

Örneğin;

- Zihinsel berraklık alanındaki puan artışı, katılımcıların “artık daha net görüyorum” ve “büyük resmi daha iyi analiz edebiliyorum” ifadeleriyle tutarlıdır.
- Eyleme geçme kapasitesindeki artış, final sunumlarında yapılandırılmış iş planları ve somut eylem adımlarıyla davranış düzeyinde doğrulanmıştır.
- Kolektif güç alanındaki değişim, “yalnız hissetmiyorum” ve “networkümü daha bilinçli kullanıyorum” ifadeleriyle desteklenmiştir.

Bu durum, ölçülen değişimlerin yalnızca algısal değil; karar alma, planlama ve eylem süreçlerine yansıyan sonuçlar olduğunu göstermektedir.

Analiz kapsamında elde edilen sonuçların doğrudan paydaş deneyimleriyle örtüşüp örtüşmediği ayrıca değerlendirilmiştir. Katılımcı sayısının görece sınırlı olması (19 kişi), bireysel geri bildirimlerin derinlemesine alınabilmesi açısından önemli bir avantaj sağlamıştır. Bu durum, her bir katılımcının deneyiminin bağlamı içinde analiz edilmesine imkân tanımıştır.

Bununla birlikte, tüm katılımcılarla sonuçların birlikte tartışılabileceği ortak bir doğrulama oturumu gerçekleştirilememiştir. Bunun başlıca nedenleri:

- Zaman ve erişim kısıtları
- Çevrimiçi toplantılara katılımın sınırlı olması
- Katılımcıların değişen yaşam öncelikleri olarak belirlenmiştir.

Bu durum, tüm paydaşların doğrulama sürecine eşit düzeyde dahil edilememesi riskini doğurmaktadır ve raporda açık bir sınırlılık olarak kabul edilmiştir.

Bununla birlikte, program sonrasında katılımcıların ve ikincil paydaşların dahil olduğu aylık takip oturumları düzenlenmektedir. Bu oturumlarda:

- Katılımcıların mevcut girişim aşamaları,
- Karşılaştıkları güncel ihtiyaçlar,
- Tıkanıklık alanları ve destek gereksinimleri düzenli olarak gözden geçirilmektedir.

Her ne kadar bazı katılımcıların iş fikirlerinde henüz somut bir ilerleme gözlenmemiş olsa da, bu takip süreci:

- Girişimci bakış açısının canlı tutulmasını,
- Merak ve öğrenme motivasyonunun korunmasını,
- “Girişimci gibi düşünme” becerisinin sürekliliğini destekleyen bir izleme ve güçlendirme mekanizması olarak konumlandırılmıştır.

Bu yaklaşım, doğrulamayı tek seferlik bir kontrol adımı olmaktan çıkararak; uzun vadeli etkiyi besleyen dinamik bir öğrenme süreci haline getirmektedir.

“Doğrulama süreci, sonuçların kesin doğrular olarak değil; paydaş deneyimiyle tutarlı ve çoklu veri kaynağıyla desteklenmiş bulgular olarak ele alınmasını sağlamaktadır.”

11.2 Çoklu Doğrulama Mekanizmaları

Toplu bir doğrulama çalışmayı gerçekleştirilememiş olmakla birlikte, doğrulama tek bir yönteme dayandırılmamıştır. Bunun yerine aşağıdaki mekanizmalar birlikte kullanılmıştır:

- 1-Ön-test / son-test karşılaştırmaları
- 2-Modül sonu etki ölçüm formları
- 3- Açık uçlu katılımcı geri bildirimleri
- 4- Final sunumları ve iş modeli çıktıları
- 5- Koçluk ve mentorluk sürecindeki gözlem notları

Bu çoklu doğrulama yaklaşımı sayesinde:

- Algısal değişim,
- Davranışsal değişim,
- Yapılandırılmış çıktı üretimi birlikte değerlendirilmiştir.

11.3 Doğrulamanın Sürekliliği ve Öğrenme Mekanizması

Bu raporda doğrulama, tek seferlik bir kontrol adımı olarak değil; sürekli öğrenme ve iyileştirme sürecinin bir parçası olarak ele alınmıştır. Etki analizinin amacı yalnızca sonuçları raporlamak değil; programın değer üretme kapasitesini zaman içinde optimize etmektir.

Program sonrasında yürütülen aylık takip oturumları, doğrulama sürecini dinamik bir öğrenme mekanizmasına dönüştürmektedir. Bu oturumlarda:

- Katılımcıların mevcut girişim aşamaları,
- Karşılaştıkları engeller ve tıkanıklık alanları,

- Motivasyon düzeyleri,
- Eyleme geçme sreklii düzenli olarak değerlendirilmektedir.

Her ne kadar bazı katılımcıların girişim fikirlerinde henüz somut bir ilerleme gözlenmemiş olsa da, yürütülen takip çalışmaları girişimci bakış açısının, stratejik düşünme becerisinin ve öğrenme motivasyonunun canlı tutulduğunu göstermektedir. Özellikle zihinsel berraklık ve “girişimci gibi düşünme” alanındaki kazanımların srekliine dair işaretle bu oturumlarda gözlemlenmektedir.

Bu yaklaşım, doğrulamayı yalnızca geçmiş sonuçların kontrolü olarak değil; gelecekteki etkiyi güçlendiren bir geri bildirim döngüsü olarak konumlandırmaktadır.

Programın ilerleyen aşamalarında:

- Sonuçların paydaşlarla daha yapılandırılmış biçimde paylaşılması,
- Olumlu olduğu kadar olumsuz veya beklenmeyen sonuçların da görünür kılınması,
- Ölçüm ve geri bildirim mekanizmalarının güçlendirilmesi

hedeflenmektedir.

Bu doğrultuda doğrulama, raporlama yükümlülüğü değil; değeri artırmaya hizmet eden sürekli ve bilinçli bir yönetim pratiği olarak ele alınmaktadır.

11.4 Doğrulamanın Sınırları

Şeffaflık ilkesi gereği doğrulama sürecinin sınırlılıkları da açıkça belirtilmektedir:

- Tüm katılımcılarla ortak doğrulama çalışmayı yapılamamıştır.
- Dolaylı paydaşlar (aile, işveren, ekip arkadaşları) doğrulama sürecine dahil edilmemiştir.
- Uzun vadeli girişim sürdürülebilirliği henüz sistematik olarak doğrulanmamıştır.
- Öz bildirim verileri davranışsal gözlemle desteklenmiş olsa da tamamen objektif değildir.

Bu nedenle raporda sunulan sonuçlar mutlak değil; bağlamsal ve veri seti sınırları içinde doğrulanmış bulgular olarak değerlendirilmelidir.

11.5 İlkenin Raporun Güvenilirliğine Katkısı

Doğrulama süreci sayesinde rapor:

- Net katkı alanlarını açıkça göstermekte,
- Deadweight ve attribution sonuçlarını gizlememekte,
- Programın güçlü ve sınırlı yönlerini birlikte ortaya koymakta,
- Öğrenmeye açık bir yapı sunmaktadır.

Bu yaklaşım, Etkin & Etkili Girişimci Programı’nın etkisini abartmadan; paydaş deneyimiyle tutarlı, çoklu veri kaynağıyla desteklenmiş ve savunulabilir bir biçimde sunmaktadır. Sonuçlar kesin doğrular olarak değil; mevcut veri ve bağlam içinde doğrulanmış, ancak geliştirmeye açık bulgular olarak ele alınmıştır.

12. İlke 8 – YANITLAYICI OL

Bu ilke, etki değerlendirme sürecinin yalnızca ölçüm, doğrulama ve raporlama ile sınırlı kalmamasını; elde edilen bulgulara bilinçli, zamanında ve yapıcı biçimde yanıt verilmesini, yani etkinin yönetilmesini gerektirir.

Etki ölçümü, bu çerçevede geçmişini değerlendiren bir analiz değil; gelecekte üretilecek değeri artırmaya hizmet eden stratejik bir karar mekanizmasıdır.

Etkin & Etkili Girişimci Programı kapsamında elde edilen bulgular, yalnızca “ne değişti?” sorusuna değil; “bu değişimi nasıl yönetiriz?” sorusuna da yanıt üretmek amacıyla ele alınmıştır.

12.1 Değerin Nerede Güçlü Üretildiğinin Belirlenmesi

Ön-test / son-test puan artışları, göreceli önem skorları ve nitel geri bildirimler birlikte değerlendirildiğinde, programın özellikle aşağıdaki alanlarda güçlü ve anlamlı sosyal değer ürettiği görülmüştür:

- **Kişisel güçlenme ve psikolojik dayanıklılık**
- **Zihinsel berraklık, stratejik netlik ve kariyer yönelimi**
- **Eyleme geçme ve uygulama kapasitesi**
- **Etik ve sosyal fayda odağı**
- **Kolektif güç ve akran öğrenmesi**

Bu alanlar:

- Katılımcılar tarafından yüksek önem atfedilen (8–9 arası skorlanan),
- Ölçülebilir puan artışı gösteren,
- Davranışsal yansımaları bulunan etki boyutları olarak öne çıkmıştır.

Bu bulgu, programın temel stratejik yönelimi olan “girişimci gibi düşünebilen, sosyal fayda perspektifi güçlü ve eyleme geçebilen bireyler yetiştirme” hedefiyle örtüşmektedir.

12.2 Geliştirilmesi Gereken Alanların Görünür Kılınması

Etki değerlendirmesi yalnızca güçlü alanları değil; gelişim alanlarını da ortaya koymuştur. Özellikle:

- İş fikirlerinin somutlaşma hızındaki farklılıklar,
- Katılımcıların bireysel koşullarına bağlı ilerleme eşitsizlikleri,
- Uzun vadeli etki kalıcılığına ilişkin belirsizlikler program tasarımında iyileştirme alanları olarak değerlendirilmiştir.

Bu durum, değer tüm katılımcılar için aynı hız ve derinlikte oluşmadığını; bireysel destek mekanizmalarının daha yapılandırılmış hale getirilmesi gerektiğini göstermektedir.

12.3 Yanıt Mekanizmaları Stratejik, Taktik ve Operasyonel Düzey

Etki bulgularına verilen yanıt üç düzeyde ele alınmıştır:

12.3.1 Stratejik Düzey

Programın ana yönelimi korunmuştur:

- Girişimci zihniyet geliştirme
- Sosyal fayda odağı
- Eylemsel kapasite inşası

Bulgular, bu stratejik yönelimin paydaş ihtiyaçlarıyla uyumlu olduğunu göstermektedir.

12.3.2 Taktik Düzey

Elde edilen bulgular doğrultusunda:

- Program sonrası **aylık takip oturumları** yapılandırılmış,
- Katılımcıların mevcut girişim aşamaları düzenli olarak izlenmeye başlanmış,
- Engeller ve tıkanıklık alanları birlikte değerlendirilmiştir.

Bu oturumlar yalnızca ilerleme takibi değil; motivasyonun, merakın ve girişimci düşünme kaslarının canlı tutulmasını amaçlayan bir destek mekanizması olarak konumlandırılmıştır.

12.3.3 Operasyonel Düzey

Takip sürecinde:

- İçerik yoğunluğu esnek biçimde ele alınmakta,
- Destek biçimleri katılımcı ihtiyacına göre uyarlanmakta,
- İletişim sıklığı bireysel ilerleme hızına göre ayarlanmaktadır.

Bu yaklaşım, tek tip destek modeli yerine adaptif (uyarlanabilir) bir yapı kurulmasını sağlamaktadır.

12.4 Değeri Artırmaya Yönelik Uygulamalar

Program sonrasında hayata geçirilen aylık takip oturumları, değeri optimize etmeye yönelik önemli bir mekanizma olarak konumlandırılmıştır. Bu oturumlar aracılığıyla:

- Katılımcıların mevcut durumları düzenli olarak izlenmekte,
- Güncel ihtiyaçlar ve tıkanıklık alanları birlikte değerlendirilmektedir,
- Somut ilerleme sınırlı olsa dahi, girişimci merak, motivasyon ve “girişimci gibi düşünme” becerisinin canlı tutulması hedeflenmektedir.

Bu yaklaşım, değer inşasının yalnızca kısa vadeli çıktılar üzerinden değil; **uzun vadeli kapasite inşası** perspektifiyle ele alındığını göstermektedir.

12.5 Öğrenmeden Karara: Optimizasyon Döngüsü

Bu rapor, geçmişini belgeleyen statik bir çıktı değil; bir optimizasyon döngüsünün başlangıç noktasıdır.

Elde edilen bulgular:

- İçerik ve yöntemlerin yeniden tasarlanmasında,
- Destek mekanizmalarının güçlendirilmesinde,
- Ölçüm araçlarının geliştirilmesinde,
- Paydaş katılımının artırılmasında aktif olarak kullanılacaktır.

Böylece etki değerlendirmesi:

Ölçüm → Doğrulama → Öğrenme → İyileştirme → Yeniden Ölçüm
şeklinde ilerleyen bir değer artırma döngüsüne dönüşmektedir.

12.6 İlkenin Program Açısından Önemi

Bu ilke doğrultusunda Etkin & Etkili Girişimci Programı:

- Yarattığı değeri yalnızca tanımlamakla kalmamakta,
- Bu değeri bilinçli biçimde büyütmeyi ve derinleştirmeyi hedeflemekte,
- Paydaş deneyimlerinden beslenen ve kendini sürekli ayarlayan bir yapı olarak konumlanmaktadır.

Ölçüm, doğrulama ve öğrenme süreçlerinin birbirine bağlanması; programın sosyal değer üretme kapasitesini sürdürülebilir kılmaktadır.

Bu yaklaşım sayesinde program:

“Etkisini raporlayan” değil, **etkisini yöneten ve geliştiren** bir yapı haline gelmektedir.

13. BULGULARIN ÖZETİ VE YORUMLANMASI

Bu bölüm, **Etkin & Etkili Girişimci Programı** kapsamında elde edilen nicel verilerin (ön-test/son-test puan artışları, göreceli önem skorları) ve nitel bulguların (katılımcı geri bildirimleri, final sunumları) SVI standartlarına uygun bütüncül değerlendirmesini sunmaktadır. Amaç; ölçülen sonuçları tekil göstergeler yerine, programın yarattığı anlamlı değişim deseni içinde yorumlamaktır.

13.1 En Güçlü Etki Alanları

Analiz sonuçları, programın altı temel etki boyutunda tutarlı ve ölçülebilir bir değişim yarattığını göstermektedir.

13.1.1 Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık (+2,75)

Değişim: Güçlü yönleri tanımlama (+3,78), girişimcilik yolculuğunda duygusal dayanıklılık kazandıkları (+2,1) ve hata karşısında esneklik (+4,5) kazanımı öne çıkmıştır.

Veri: Ortalama **+2,75** puanlık artış ve **9/10** (en yüksek) önem skoru.

Yorum: Bu artış, girişimcilik yolculuğunun insani temelini güçlendiren kritik bir eşiktir. Katılımcıların içsel kapasitesindeki güçlenme, teknik bilginin sürdürülebilir hale gelmesini sağlayan en önemli ön koşuldur.

Bu bulgu, girişimcilik kapasitesinin yalnızca teknik bilgiye değil; psikolojik dayanıklılık, öz farkındalık ve içsel güçlenmeye dayandığını göstermektedir.

13.1.2 Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi (+3,79)

Değişim: Katılımcılar vizyonlarını daha net tanımlayabildiklerini (+3,79), alternatif kariyer yollarını daha bilinçli biçimde ayırt edebildiklerini (+1,75) ve stratejik karar alma kapasitelerinin güçlendiğini (+4,07) belirtmişlerdir.

Veri: Ortalama **+3,79** puanlık artış ve **9/10** önem skoru.

Yorum: Nitel geri bildirimlerdeki “artık daha net görüyorum” ifadesi, girişim fikirlerinin stratejik bir çerçeveye oturduğunu; kariyer yollarının daha bilinçli ayırt edildiğini göstermektedir.

Nitel geri bildirimlerde sıkça tekrar eden “artık daha net görüyorum” ifadesi, ölçülen puan artışıyla tutarlıdır. Bu değişim, girişim fikrinin dağınık bir düşünce olmaktan çıkarak yönü ve stratejisi olan bir yapıya dönüşmesini sağlamıştır.

13.1.3 Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi (+3,7)

Değişim: Planlama kapasitesindeki artış (+2,5), somut adımlar atma konusunda daha kararlı oldukları ve fikir yapılandırma becerisi (+1,7) eylemsel kararlılığı tetiklemiştir.

Veri: Ortalama **+3,70** puanlık artış ve **8/10** önem skoru.

Yorum: Değişimin yalnızca zihinsel değil, davranışsal düzeyde de gerçekleştiğini doğrulayan bu bulgu; fikirden uygulamaya geçişteki engellerin aşıldığını ispatlamaktadır.

13.1.4 Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri (+4,1)

Değişim: Kaynak yönetimi, finansal okuryazarlık ve iş modeli geliştirme alanlarında ölçülebilir ilerleme sağlanmıştır.

Veri: Ortalama **+4,10** puanlık artış ve **8/10** önem skoru.

Yorum: Teknik gelişimdeki bu artış, fikirlerin yapılandırılmış biçimde ele alınabildiğini ve iş planlarının belirsiz düşünceler olmaktan çıkıp somutlaştırılabildiğini ortaya koymaktadır.

Teknik gelişimin, psikolojik güçlenme ve eylemsel kararlılıkla birlikte ilerlediğinde daha sürdürülebilir bir kapasite inşası sağladığı görülmüştür.

13.1.5 Etik ve Sosyal Fayda Odağı (+5,19)

Bu alan, **programın en yüksek puan artışının** gözlemlendiği boyuttur.

- **Değişim:** Katılımcılar girişimcilik faaliyetlerini yalnızca ekonomik kazanç üzerinden değil; etik, sürdürülebilirlik ve toplumsal değer üretimi perspektifiyle ele almaya başlamıştır.
- **Veri:** Ortalama **+5,19** puanlık artış ve **9/10** göreceli önem skoru.
- **Yorum:** Final sunumlarında sosyal fayda ve sürdürülebilirlik boyutunun sistematik biçimde yer alması, girişimcilik anlayışının toplumsal katkı perspektifiyle içselleştirildiğini kanıtlamaktadır.

13.1.6 Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı (+2,50)

Değişim: İş birliği becerilerinde artış, dayanışma ve ağ kurma kapasitesinde güçlenme, ve yalnızlık algısında radikal bir azalma yaşanmıştır.

Veri: Ortalama **+2,50** puanlık artış ve **8/10** önem skoru.

Yorum: Katılımcıların %100'ünün "yalnız hissetmiyorum" ifadesine katılması, programın topluluk temelli öğrenme modeliyle girişimciliğin bireysel bir yük olmaktan çıkıp kolektif bir sürece dönüştüğünü doğrulamaktadır.

13.2 Programın Ayırt Edici Değeri

Etkin & Etkili Girişimci Programı'nı benzer girişimcilik programlarından ayıran temel unsurlar şunlardır:

- Programın **Characterix kişilik envanteri** ile başlaması ve kişiselleştirilmiş bir gelişim hattı sunması,
- Bireysel danışmanlık ve koçluk ile grup temelli öğrenmenin **entegre biçimde** yürütülmesi,
- Girişimcilik ekosisteminde sıkça ihmal edilen **psikolojik ve sosyal sermayenin** bilinçli olarak hedeflenmesi,
- Akran öğrenmesi yaklaşımı ve program sonrasında da periyodik buluşmaların devam ettirilmesi ile topluluk hissinin programın merkezine yerleştirilmesi,
- Disiplinlerarası eğitim-danışman havuzu oluşturulması.

Bu unsurlar, programın yarattığı etkiyi yalnızca kısa vadeli kazanımlarla sınırlamamakta; **orta ve uzun vadeli sürdürülebilirlik potansiyelini** güçlendirmektedir.

13.3 Psikolojik ve Sosyal Sermaye Perspektifinin Önemi

Bu raporun en temel bulgularından biri, girişimcilik ekosisteminde yaratılan değerin yalnızca ekonomik çıktılarla açıklanamayacağıdır.

Katılımcıların:

- Kendilerini değer üreten bireyler olarak konumlandırmaları,
- Belirsizlik karşısında kaçınmak yerine denemeye açık hale gelmeleri,
- Yalnız olmadıklarını deneyimlemeleri,

gibi sonuçlar; programın **psikolojik ve sosyal sermayeye yapılan bir yatırım** olarak değerlendirilmesini mümkün kılmaktadır.

Bu sermaye türleri, girişimlerin uzun vadede ayakta kalabilmesi ve toplumsal fayda üretebilmesi için kritik ön koşullar olarak görülmektedir.

13.4 Girişimci Gibi Düşünebilen" Bireyler ve Yaygın Etki

Programın etkisi, yalnızca kendi girişimini kuranlarla sınırlı kalmayıp; girişimci zihniyeti farklı alanlara taşıyan bireyler yetiştirmiştir:

- **Sosyal Etki Odaklılık:** STK'larda aktif roller ve gönüllülük.
- **Kurum İçi Girişimcilik (Intrapreneurship):** Mevcut yapılarda değer yaratan roller üstlenme.
- **Değer Yayılımı:** Aile, okul ve sosyal çevrede etik ve stratejik bakış açısının yaygınlaştırılması.

Bu durum, programın girişimciliği **dar bir başarı tanımı yerine, geniş bir etki alanı** olarak ele aldığını göstermektedir.

13.5 Genel Değerlendirme

Bulgular bütüncül olarak değerlendirildiğinde, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın:

- Girişimcinin içsel kapasitesini güçlendirdiği,
- Stratejik düşünme becerisini artırdığı,
- Eyleme geçmeyi mümkün kıldığı,
- Etik ve sosyal fayda perspektifini derinleştirdiği,
- Kolektif güç algısını güçlendirdiği çok katmanlı bir etki yarattığı görülmektedir.

Etkin & Etkili Girişimci Programı, girişimciliği dar bir "iş kurma" tanımının ötesine taşıyarak; eyleme geçmeyi mümkün kılan, etik değerleri içselleştiren ve insan boyutunu merkeze alan çok katmanlı bir model sunmaktadır.

Bu raporun ortaya koyduğu temel sonuç şudur: Program yalnızca fikir üretmemiş; gençlerin psikolojik ve sosyal sermayesini güçlendirerek daha dayanıklı, anlamlı ve sürdürülebilir girişimcilik yolculuklarına zemin hazırlayan bir **insan kapasitesi** inşa etmiştir.

14. SONUÇ VE ÖĞRENİMLER

Bu rapor kapsamında elde edilen nicel ve nitel bulgular, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın gençler üzerinde çok boyutlu, ölçülebilir ve anlamlı bir değişim yarattığını göstermektedir.

Program yalnızca teknik girişimcilik bilgisi kazandırmamış; katılımcıların kendileriyle, belirsizlikle, karar alma süreçleriyle ve ekosistemle kurdukları ilişkiyi dönüştürmüştür.

Ön-test / son-test ölçümleri ve paydaş değerlendirmeleri birlikte ele alındığında, programın altı temel etki boyutunda anlamlı artış sağladığı görülmektedir:

- **Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık:** +2,75
- **Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi:** +3,79
- **Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi:** +3,7
- **Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri:** +4,1
- **Etik ve Sosyal Fayda Odağı:** +5,19
- **Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi ve Değer Yayılımı:** +2,50

Katılımcıların göreceli önem değerlendirmelerinde bu alanlara **8–9/10 aralığında yüksek önem atfetmiş olması**, ölçülen değişimlerin yalnızca istatistiksel değil; yaşam deneyimi açısından da anlamlı olduğunu göstermektedir.

15. GELECEK ADIMLAR VE ÖNERİLER

Bu rapor, Etkin & Etkili Girişimci Programı için bir kapanış değil; ölçülen değerlerin nasıl sürdürüleceğine ve nasıl derinleştirileceğine dair stratejik bir yol haritası olarak değerlendirilmelidir.

Elde edilen nicel (+2,75 ile +5,19 arası artışlar) ve nitel bulgular, programın özellikle psikolojik dayanıklılık, stratejik netlik, eyleme geçme ve etik değer üretimi alanlarında güçlü bir sosyal değer yarattığını göstermektedir.

Bu değer üretiminin sürdürülebilir kılınması için aşağıdaki adımlar önerilmektedir:

15.1 Mezun Takibi ve Uzun Vadeli Etki İzleme

Programın kısa ve orta vadeli etkileri ölçülmüş olmakla birlikte, uzun vadeli kalıcılık henüz sistematik biçimde izlenmemiştir.

Bu doğrultuda:

- 6 ay – 12 ay – 24 ay – 36 ay periyotlarında yapılandırılmış mezun takibi
- Psikolojik dayanıklılık, eyleme geçme sürekliliği ve girişimcilik yolculuğu göstergelerinin yeniden ölçülmesi
- Girişim kuran, kurum içinde girişimci rol üstlenen veya sosyal etki alanına yönelen mezunların ayrı bir etki kümesi olarak değerlendirilmesi önerilmektedir.

Bu adım, özellikle **drop-off (zamanla azalma)** riskinin yönetilmesi açısından kritik olacaktır.

15.2 Mezun → Katılımcı → Mentor Döngüsü

Programın en güçlü etki alanlarından biri olan **kolektif güç ve akran öğrenmesi**, sürdürülebilir bir etki ekosistemine dönüştürülebilir.

Bu kapsamda:

- Mezunların yeni dönem katılımcılarına mentorluk yapması
- Mezun deneyimlerinin program içeriğine entegre edilmesi
- Mezun katkılarının ayrı bir etki göstergesi olarak ölçülmesi önerilmektedir. Bu yapı, yalnızca değeri artırmakla kalmayacak; programın kendi kendini besleyen bir sosyal sermaye döngüsüne evrilmesini sağlayacaktır.

15.3 Psikolojik ve Sosyal Sermayenin Derinleştirilmesi

Veriler, en yüksek göreceli önem (9/10) atfedilen alanların:

- Kişisel güçlenme ve psikolojik dayanıklılık
- Zihinsel berraklık ve stratejik netlik
- Etik ve sosyal fayda odağı olduğunu göstermektedir.

Bu nedenle Characterix ile başlayan kişiselleştirilmiş gelişim hattının:

- Program boyunca ara ölçümlerle desteklenmesi
- Psikolojik dayanıklılık modüllerinin yapılandırılmış biçimde derinleştirilmesi
- “Girişimci gibi düşünme” kapasitesinin davranışsal göstergelerle izlenmesi önerilmektedir.

Bu alan, programın ayırt edici değerinin merkezinde yer almaktadır.

15.4 Etki Ölçümünün Kurumsallaştırılması

Etki ölçümü tek seferlik bir raporlama faaliyeti olarak değil, yönetim aracı olarak konumlandırılmalıdır.

Bu kapsamda:

- Aynı ölçüm araçlarının tutarlı biçimde kullanılması
- Göreceli önem, deadweight ve attribution analizlerinin periyodik güncellenmesi
- Nitel verilerin tematik analizle düzenli raporlanması
- Mezun etkisinin ayrı bir gösterge seti olarak izlenmesi önerilmektedir.

Bu yaklaşım, programın sosyal değer üretme kapasitesini optimize etmeye hizmet edecektir.

15.5 Programın Yaygınlaştırılması ve Ölçeklenmesi

Elde edilen sonuçlar, Etkin & Etkili Girişimci Programı’nın farklı bağlamlarda uygulanabilir bir model olduğunu göstermektedir.

Özellikle:

- Üniversite iş birlikleri
- Gençlik merkezleri
- Kurum içi girişimcilik programları
- Sosyal etki odaklı STK işbirlikleri programın ölçeklenebileceği alanlardır.

Ancak yaygınlaştırma sürecinde, programın temel felsefesi olan:

- Psikolojik ve sosyal sermayeyi merkeze alma
- Kişiselleştirilmiş gelişim hattı
- Etik ve sosyal fayda odağı korunmalıdır.

KAPANIŞ NOTU

Bu rapor, Oyunda Kal Derneği'nin İstasyon TEDÜ ile birlikte yürüttüğü Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın yalnızca "ne yaptığına" değil; **hangi değeri, nasıl ve hangi derinlikte ürettiğine** odaklanan bir öğrenme dokümanıdır.

Elde edilen bulgular göstermektedir ki:

Program, girişimciliği yalnızca ekonomik bir faaliyet olarak değil; psikolojik, sosyal ve etik kapasite inşası olarak ele aldığı daha sürdürülebilir sonuçlar üretmektedir.

Etkin & Etkili Girişimci Programı, gençleri yalnızca girişim kurmaya değil; **fırsatları görebilen, belirsizlikle baş edebilen, değer üretme sorumluluğuyla hareket eden bireyler olmaya** hazırlamaktadır.

Bu yaklaşım, girişimcilik ekosisteminde insan boyutunu merkeze alan, ölçülebilir ve geliştirilebilir bir sosyal değer modeli sunmaktadır.

16. EKLER

16.1 EntreComp

16.1.1 EntreComp ↔ Etkin & Etkili Program Sonuçları Eşleştirme Tablosu

<https://entrecompeurope.eu/wp-content/uploads/EntreComp-A-Practical-Guide-Turkish.pdf>



Amaç: Bu ek, Etkin & Etkili Girişimci Programı kapsamında ölçülen ve raporda “maddi sonuç” olarak ele alınan değişim alanlarının, **EntreComp (Entrepreneurship Competence Framework)** yetkinlikleriyle olan ilişkisini göstermektedir. Eşleştirme, programın girişimcilik yetkinliği geliştirme hedefinin uluslararası bir çerçeveye uyumunu görünür kılmak ve bulguların yorumlanmasına referans sağlamayı amaçlar.

Not (Kanat Mantığı): Eşleştirmede her sonuç alanı için; (i) nicel ölçümler (puan artışları), (ii) açık uçlu katılımcı geri bildirimleri ve (iii) final sunum çıktıları birlikte değerlendirilmiştir.

1.FİKİRLER VE FIRSATLAR (*Ideas & Opportunities*)

- E1 Fırsatları Tanımlama
- E2 Yaratıcılık
- E3 Vizyon
- E4 Fikirlerle Değer Vermek
- E5 Etik ve Sürdürülebilir Düşünmek

2.KAYNAKLAR(*Resources*)

- E6 Özfarkındalık ve Öz-yeterlilik
- E7 Motivasyon ve Azim
- E8 Kaynakları Harekete Geçirmek
- E9 Finansal ve Ekonomik Okuryazarlık
- E10 Diğerlerini Harekete Geçirmek

3.HAREKETE GEÇMEK(*Into Action*)

- E11 İnisiyatif Almak
- E12 Planlama ve Yönetim
- E13 Belirsizlik, Risk ve Tersliklerle Başa Çıkmak
- E14 Başkalarıyla Çalışmak
- E15 Tecrübelerden Öğrenmek

16.1.2 Sonuç Alanı → EntreComp Yetkinlik Eşleştirilmesi

Program Sonucu (Rapor Sonuç Alanı)	EntreComp Alanı	İlgili EntreComp Yetkinlik(leri)	Programda Nasıl Çalışıldı?	Kanıt / Veri Kaynağı
Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık (+2,75)	<i>Harekete Geçmek / Kaynaklar</i>	E6 Öz farkındalık & öz-yeterlilik E7 Motivasyon & azim E13 Belirsizlik, risk ve tersliklerle başa çıkmak	Characterix envanteri, bireysel koçluk, gölge yön çalışmaları, hata-öğrenme çerçevesi, dayanıklılık pratikleri	Ön test-son test puan artışı (+2,75) Dayanıklılık ifadeleri Nitel geri bildirimler eğitmen gözlemleri
Zihinsel Berraklık, Stratejik Netlik ve Kariyer Yönelimi (+3,79)	<i>Fikirler & Fırsatlar / Harekete Geçmek</i>	E1 Fırsatları tanımlamak E3 Vizyon E4 Fikirlerle değer vermek E11 İnisiyatif almak E13 (belirsizlikle başa çıkma)	Vizyon-misyon çalışmaları, kariyer senaryoları, stratejik odak uygulamaları, fırsat analizi	Ölçek artışı (+3,79) "Artık daha net görüyorum" ifadeleri Final sunum bütünlüğü
Eyleme Geçme ve Uygulama Kapasitesi (+3,7)	<i>Harekete Geçmek / Fikirler & Fırsatlar / Kaynaklar</i>	E1 (fırsatları tanımlamak) E8 (kaynakları harekete geçirmek) E11 İnisiyatif almak E12 Planlama ve yönetim E15 Tecrübelerden öğrenmek E13 (belirsizlik&risk ile başa çıkma)	İş planı, aksiyon planı, kilometre taşı tasarımı, proje yönetimi araçları Belirsizlik altında karar verme pratikleri, deneme-yanılma kültürü, hata yapmayı öğrenmenin parçası olarak çerçeveleme; bireysel takip	Planlama artışı (+3,7) Final sunumlar MVP geliştiren katılımcılar Dayanıklılık ölçekleri; açık uçlu ifadeler; modül değerlendirmeleri
Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri (+4,1)	<i>Fikirler & Fırsatlar / Kaynaklar</i>	E1 (fırsatları tanımlamak) E2 (yaratıcılık) E4 (fikirlere değer vermek) E7 (motivasyon ve azim) E8 Kaynakları harekete geçirmek E9 Finansal ve ekonomik okuryazarlık	İş modeli, finansal okuryazarlık, fon/hibe yaklaşımı, dijital araçlar Design thinking, farklı perspektiflerden bakma, ihtiyaç/sorun analizi, çözüm tasarımı uygulamaları	Teknik ölçek artışı (+4,1) Yapılandırılmış iş planları Design thinking / yaratıcılık ölçekleri; program sonu nitel yanıtlar; final sunumlarının çözüm kurgusu
Etik ve Sosyal Fayda Odağı (+5,19)	<i>Fikirler & Fırsatlar</i>	E5 Etik ve sürdürülebilir düşünmek E4 Fikirlerle değer vermek	Sosyal etki tasarımı, etik pusula çalışmaları, sürdürülebilirlik entegrasyonu	En yüksek artış (+5,19) Sunumlarda sosyal fayda entegrasyonu
Kolektif Güç, Öğrenmesi ve Akran Yayılımı (+2,50)	<i>Kaynaklar / Harekete Geçmek</i>	E10 (diğerlerini harekete geçirmek) E14 (başkalarıyla çalışmak) E15 (tecrübelerden öğrenmek)	Akran öğrenmesi tasarımı, topluluk dinamiği, birlikte öğrenme pratikleri; networkten faydalanma becerileri	"Yalnız hissetmiyorum" sonuçları; networking ölçekleri; program sonrası WhatsApp/LinkedIn etkileşimi göstergeleri

16.1.3 Programda Ölçülen Puan Artışları — EntreComp Referans Listesi (Özet)

Aşağıdaki liste, Excel’de kullanılan “derinlik (depth of change)” göstergelerinin EntreComp karşılıklarını özetler:

EntreComp Yetkinliği	Programda Karşılığı	Ölçülen Artış
E6 Öz farkındalık	Kişisel güçlenme	+2,75
E13 Belirsizlikle başa çıkma	Psikolojik dayanıklılık	+2,75 içinde
E3 Vizyon	Stratejik netlik	+3,79
E11 İnisiyatif alma	Eyleme geçme	+3,7
E12 Planlama & yönetim	Uygulama kapasitesi	+3,7
E8 Kaynak yönetimi	Teknik yetkinlik	+4,1
E9 Finansal okuryazarlık	İş modeli geliştirme	+4,1
E5 Etik & sürdürülebilir düşünme	Sosyal fayda odağı	+5,19
E14 Başkalarıyla çalışma	Kolektif güç	+2,50
E10 Diğerlerini harekete geçirmek	Network & değer yayılımı	+2,50
E2 Yaratıcılık	Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri	+3,5
E15 Öğrenme sürecini yönetme	Kolektif Güç, Akran Öğrenmesi	+2,26

Bu ek, raporun 6. bölümünde yer alan 6 etki maddesinin her bir değişim alanının girişimcilik yetkinliği açısından neye karşılık geldiğini göstermektedir. Eşleştirme, programın ölçtüğü sonuçların **EntreComp çerçevesiyle kavramsal tutarlılığını** desteklemek amacıyla kullanılmıştır.

16.2 ÖLÇME SORULARI

16.2.1 Kişisel bilgiler

- Ad Soyad
- Doğum tarihi
- E-posta adresi
- Telefon Numarası
- Eğitim Durumu
- Mevcut durumu
- Yaşadığı şehir

16.2.2 Girişimcilik bakış açısı ölçme soruları

- Girişim fikrinin kapsamı (odağı) nedir?
- Herhangi bir girişimcilik merkezinde veya programında yer alıyor musun?
- Girişiminde hangi aşamadasın?
- Girişimci olarak şu anda nasıl bir ruh hali içindesin?
- Bir girişimci olarak hangi yetkinliklerini geliştirmek istiyorsun?
- Girişimcilik senin için ne anlama geliyor?
- Girişimcilik fikrinle hangi alanda neyi değiştirmek veya iyileştirmek istiyorsun?
- Programa katılma motivasyonun nedir?

16.2.3 Ölçekli sorular (1-10)

- Girişimcilik nedir ve bir girişimcinin temel özellikleri nelerdir?
- Bir girişimin vizyon, misyon ve değer teklifinin nasıl oluşturacağını biliyorum.
- Kendi girişimimin vizyon, misyon ve değer teklifi var.
- Design Thinking nedir ve sürecimi tasarlamada ne işe yarar biliyorum
- Sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyonun farkını ve önemini anlayabiliyorum.
- Kendi güçlü ve zayıf yönlerimi fark edebiliyor ve yönetebiliyorum.
- 21. yüzyıl yetkinliklerindeki insan modelinde kendimi yeterli hissediyorum
- Kendi duygusal ve fiziksel iyi olma halimi destekleyecek araçları (nefes teknikleri, qi gong, kakhaha yogası vb) kullanabiliyorum.
- Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ve iş hayatında uygulanabilirliği konusunda bilgim var.
- İş dünyasında etik davranış ve etkili iletişim konusunda bilinçliyim.
- Bir iş modeli oluştururken SWOT ve TOWS analizlerini etkili bir şekilde kullanabiliyorum.
- Zorluklarla başa çıkma, esneklik ve dayanıklılık konularında kendimi geliştirdiğimi ve yetiştirdiğimi düşünüyorum.
- Networking yapmanın tekniklerini ve önemini biliyorum.
- Networking (kendi ağımı kurma) konusunda etkin adımları rahatlıkla atabiliyorum.
- Girişim fikrimin hikayesini oluşturmanın yöntemlerini biliyor ve uygulayabiliyorum.

- İş dünyasında etik davranış ve etkili iletişim konusunda bilinçliyim.
- İş planı hazırlamayı biliyorum.
- Projemin sosyal etkisini ölçmek konusunda bilgi sahibiyim.
- Projemin finansal kaynaklara ulaşmasını sağlayacak bilgiye sahibim.
- İş fikrimin OKR'sini yapabiliyorum.
- Bir iş modeli oluşturmayı biliyorum.
- Proje yönetiminin basamaklarını biliyorum ve kendi projemi yönetebilirim.
- Projemi sahnede rahatlıkla sunabilecek ve yatırımcıları etkileyecek teknikleri biliyorum.
- Projemin finansal kaynaklara ulaşmasını sağlayacak bilgiye sahibim.
- Projemi sahnede rahatlıkla sunabilecek ve yatırımcıları etkileyecek teknikleri biliyorum.
- Projelerde Risk ve Fırsat Yönetimi hakkında bilgim var ve bunu kendi girişimimi yönetmek için kullanabilirim.
- Bu program olmasaydı, farklı yollarla da girişimciliğe dair yetkinliğimi arttırabilirdim.
- Programdaki kazanımlarımdan girişimcilik dışında da çalışma hayatımda faydalı olacağını düşünüyorum.
- Aşağıda yer alan değişimleri yaşamış olmanın sizin için önemini 1 en düşük 10 en yüksek olmak üzere değerlendiriniz.

16.2.4 Evet- Hayır Soruları

- İş planımı hazırladım.
- MVP (Minimum Viable Product)'ımı hazırladım.
- SWOT Analizi ve TOWS Matrisimi yaptım.
- İş fikrimin OKR'sini yaptım.
- İş modeli kanvasımı yaptım.
- Projemin sunumu hazır.
- Daha önce koç ve/veya mentorluk desteği aldın mı?

16.2.5 Yorumlu Sorular

- 2. modül boyunca kendinde fark ettiğin ve iyileştirdiğin alanlar nelerdir?
- 2. modül boyunca girişim fikrinde fark ettiğin ve iyileştirdiğin alanlar nelerdir?
- İş planında hangi aşamadasın?
- 3. Modülün uygulamasına yönelik iyileştirici/zenginleştirici önerilerin veya bize iletmek istediğin bir mesajın var mı?
- Bu program kapsamında aldığın koç ve/veya mentorluk desteğini değerlendirmeni rica ederiz. Neler iyi gitti? Nerelerde ihtiyaçların karşılandı? Süreçte nereler iyileştirilebilir?
- Etkin ve Etkili Girişimcilik Programı boyunca kendinde fark ettiğin ve iyileştirdiğin alanlar neler? Girişimcilik yolculuğuna etkisi hakkında bir örnek verir misin?
- Program boyunca girişim fikrinde fark ettiğin ve iyileştirdiğin alanlar neler?

- Program boyunca edindiğin bilgilerle girişimci gibi düşünebilmek noktasında kendini nasıl hissediyorsun?
- Program boyunca edindiğin bilgilerle yeni bir fikri hayata geçirmek noktasında kendini nasıl değerlendirirsin?
- Programının hayatına etkisi ne oldu? Bir örnek verir misin?
- Programdan önceki ve sonraki sendeki en büyük fark nedir?
- Program sonunda kendini hangi alanlarda daha güçlü hissediyorsun?
- Etkin ve Etkili Girişimci Programının hangi yönlerini başarılı buldun?
- Etkin ve Etkili Girişimcilik Programının uygulamasına yönelik iyileştirici/zenginleştirici önerilerin (içerik, yöntem veya organizasyon açısından) var mı?
- Programdan önce diye düşünürdüm, şimdi ... diye düşünüyorum.
- Programda en faydalı bulduğun içerik hangisiydi? Bu içerik senin için neden önemliydi? Açıklar mısın?
- Yeni öğrendiğin bir kavram veya teknik var mıydı? Bu kavram/teknik senin için nasıl bir fark yarattı?
- Bu programa katılmasaydınız da aşağıda yer alan değişimleri farklı yollarla ne kadarını yaşardınız?
- Aşağıda yer alan değişimlere bu program dışında başka kişilerin/kurumların ne kadar katkısı olmuştur?

16.3 EĞİTİM PROGRAMI

1. MODÜL (8 hafta) - Ocak-Şubat			2. MODÜL (8 hafta) - Mart-Nisan			3. MODÜL (8 hafta) - Mayıs-Haziran		
TARİH	SAAT	İÇERİK	TARİH	SAAT	İÇERİK	TARİH	SAAT	İÇERİK
3 Ocak 2024 Çarşamba		son katılımı listesine göre katılımcılara bilgilendirme maili yollanması						
6 Ocak 2025 Pazartesi	13:00-16:00	TANIŞMA VE GİRİŞ TOPLANTISI İSTASYON TEDÜ HUB Paydaşların tanıtılması Programın tanıtılması Katılımcıların kendilerini tanıtması Girişimcilik Sunumu Girişimcilik nedir? Sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyon nedir?	3 Mart 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Öz farkındalık (Çatışma / müzakere / ikna / problem çözme)	30 Nisan 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Projelerde Risk ve Fırsat Yönetimi
8 Ocak 2025 Çarşamba	20:30-22:30	Design thinking	5 Mart 2025 Çarşamba	20:30-22:30	İş planı nedir? Kapsamı ve içeriği nedir?	3 Mayıs 2025 Cumartesi	11:00-12:30	İyi olma hali qigong pratik
11 Ocak 2025 Cumartesi	11:00-13:30	Sosyal Girişimcilik ve sosyal inovasyon	8 Mart 2025 Cumartesi	11:00-13:30	İş planı (Rakip analizi)	5 Mayıs 2025 Pazartesi	20:30-23:00	Asansör Konuşması
13 Ocak 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Design thinking	10 Mart 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Öz farkındalık (Zihin Haritaları ile Zaman Yönetimi)	7 Mayıs 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Sunum teknikleri
15 Ocak 2025 Çarşamba	20:30-22:30	Öz Farkındalık (İnsanın yapısı - Beynin çalışma prensipleri)	12 Mart 2025 Çarşamba	20:30-23:00	İyi olma hali qigong pratik	10 Mayıs 2025 Cumartesi	11:00-12:30	Danışmanlık Günü (FEED FORWARD)
18 Ocak 2025 Cumartesi	11:00-12:30	İyi olma hali qigong teorik	15 Mart 2025 Cumartesi	20:30-23:00	İş planı (Pazarlama)	12 Mayıs 2025 Pazartesi	20:30-23:00	Girişimci Psikolojisi
20 Ocak 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Design thinking	17 Mart 2025 Pazartesi	20:30-23:00	Sosyal Etki Ölçümü ve Yönetimi	14 Mayıs 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Fikri Haklar (Patent&Marka&Tasarım&vb.)
22 Ocak 2025 Çarşamba	20:30-22:30	Öz Farkındalık (Dinleme - empati-sorumluluk alma)	19 Mart 2025 Çarşamba	20:30-22:30	İş planı (Satış stratejisi)	17 Mayıs 2025 Cumartesi	11:00-12:30	Hakkaniyet, Etkilik ve Kapsayıcılık (Equity, Diversity and Inclusion)
25 Ocak 2025 Cumartesi	11:00-12:30	İyi olma hali qigong pratik	24 Mart 2025 Pazartesi	20:30-22:30	İş planı (Organizasyon Planı)	21 Mayıs 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Danışmanlık Günü (FEED FORWARD)
27 Ocak 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Design thinking	27 Mart 2025 Perşembe	20:30-23:00	Öz farkındalık (Sistem düşüncesini oluşturmak)	26 Mayıs 2025 Pazartesi	20:30-23:00	Globale açılma
1 Şubat 2025 Cumartesi	11:00-13:30	vizyon misyon değer tekifi	2 Nisan 2025 Çarşamba	20:30-23:00	İş planı (Finansal plan)	28 Mayıs 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Soru Sorma Teknikleri - MILTON
3 Şubat 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Design thinking	3 Nisan 2025 Perşembe	20:30-23:00	Ek destek (Şiddetsiz iletişim empati çemberi)	31 Mayıs 2025 Cumartesi	11:00-13:00	Proje Yönetimi
5 Şubat 2025 Çarşamba	20:30-22:30	Öz Farkındalık (Duygu - İhtiyaç stres ve öfke yönetimi)	5 Nisan 2025 Cumartesi	11:00-13:30	Öz farkındalık - SORU SORMA TEKNİKLERİ (milton)	2 Haziran 2025 Pazartesi	20:30-23:00	danışmanlık günü - Sürdürülebilirlik
8 Şubat 2025 Cumartesi	11:00-12:30	İyi olma hali (nefes nedir neden önemlidir)	7 Nisan 2025 Pazartesi	20:30-23:00	İş planı (Üretim planı/ Hizmet planı)	11 Haziran 2025 Çarşamba	20:30-23:00	GİRİŞİMCİ MENTOR BULUŞMALARI İŞ PLANLARININ SON HAZIRLIKLARI
10 Şubat 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Design thinking	9 Nisan 2025 Çarşamba	20:30-23:00	İş planı (Hedef kitle analizi / Paydaş haritalama ve etkileşimi)	14 Haziran 2025 Cumartesi	online tüm gün	GİRİŞİMCİ MENTOR BULUŞMALARI İŞ PLANLARININ SON HAZIRLIKLARI
			10 Nisan 2025 Perşembe	20:30-22:00	İyi olma hali qigong pratik	16 Haziran 2025 Pazartesi		GİRİŞİMCİ MENTOR BULUŞMALARI İŞ PLANLARININ SON HAZIRLIKLARI
12 Şubat 2025 Çarşamba	20:30-22:30	İş dünyasında etki/girişimcilikte etki / girişimcinin iletişim etki / redlerde kişisel algılamama	14 Nisan 2025 Pazartesi	20:30-23:00	Networking	18 Haziran 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Agile
15 Şubat 2025 Cumartesi	11:00-13:30	İş modeli belirleme	16 Nisan 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Öz farkındalık (Delegasyon)	21 Haziran 2025 Cumartesi	11:00-12:30	Girişim Sunumlarının son haline getirilmesi ve Sunulması
17 Şubat 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Design thinking	17 Nisan 2025 Perşembe	20:30-23:00	İyi olma hali qigong pratik	23 Haziran 2025 Pazartesi	20:30-23:00	Girişim Sunumlarının son haline getirilmesi ve Sunulması
19 Şubat 2025 Çarşamba	20:30-22:30	Öz Farkındalık (İletişim zekası / bakış açısını değiştirme / esneklik / dayanıklılık)	19 Nisan 2025 Cumartesi	11:00-13:30	Ek destek (Şiddetsiz iletişim - Empati çemberi)	25 Haziran 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Girişim Sunumlarının son haline getirilmesi ve Sunulması
22 Şubat 2025 Cumartesi	11:00-12:30	İyi olma hali qigong pratik	21 Nisan 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Hikaye anlatıcılığı	28 Haziran 2025 Cumartesi	tüm gün	YATIRIMCI İLE BULUŞMA ETKİNLİĞİ - Impact Hub İstanbul
24 Şubat 2025 Pazartesi	20:30-22:30	Design thinking	23 Nisan 2025 Çarşamba	20:30-23:00	Ek Destek - OKR			
26 Şubat 2025 Çarşamba	20:30-22:30	SWOT TOWS - 90 gün planı	24 Nisan 2025 Perşembe	20:30-23:00	Öz farkındalık - SORU SORMA TEKNİKLERİ (Virginia)			
1 Mart 2025 Cumartesi	11:00-13:30	Go To Market 100 Adım	26 Nisan 2025 Cumartesi	11:00-13:30	İş planı (Kaynak geliştirme)			
2 Mart 2025 Pazar		GENEL 1. MODÜL DEĞERLENDİRME/FORMLAR kimler diğer modüle	28 Nisan 2025 Pazartesi	20:30-23:00	Hibeler - Fonlar			
			29 Nisan 2025 Salı	20:30-21:30	GENEL 2. MODÜL DEĞERLENDİRME/FORMLAR kimler diğer modüle			

* Characterix Kişilik envanteri uygulanması ve 4er oturum bireysel koçluk

* Koçluk ve mentorluk görüşmeleri program takviminden ayrı (koç ve girişimci arasında) 8 'er seans olarak planlandı
* Koçluk ve mentorluk görüşmeleri program takviminden ayrı (grup koçluğu) 6 seans olarak planlandı
* Alanında uzman konuşmacılar getirildi
* Danışmanlık gününde feed forward oturumları yapıldı

16.4 KATILIMCI YORUMLARININ ANALİZİ

Bu ek, Etkin & Etkili Girişimci Programı'na katılan katılımcıların program sonrası değerlendirme formlarında paylaştıkları nitel geri bildirimlerden seçilmiş örnekleri içermektedir. Alıntılar, raporda sunulan nicel bulguları derinleştirmek ve paydaş deneyimini görünür kılmak amacıyla eklenmiştir.

1-Değişimi Net Gösteren (Öncesi- Sonrası):

- Programdan önceki ve sonraki sendeki en büyük fark nedir?

2- İçsel Güçlenme & Programın Etkisi:

- Program boyunca kendinde fark ettiğin ve iyileştirdiğin alanlar neler? (örnekle)

3- Girişimci Gibi Düşünme tezimizi güçlendirmek:

- Girişimci gibi düşünebilmek noktasında kendini nasıl hissediyorsun?

4- Geleceğe Dair Eylem Kapasitesi:

- Yeni bir fikri hayata geçirmek noktasında kendini nasıl değerlendirirsin?

5- Yaşamsal Etkiyi Gösteren Anlatı:

- Programın hayatına etkisi ne oldu? (örnekle)

6- Kavramsal Derinlik

- Yeni öğrendiğin bir kavram veya teknik var mıydı? Bu kavram/teknik senin için nasıl bir fark yarattı?

7- Programın Katılımcılar Gözünden Değer Algısı

- Etkin ve Etkili Girişimci Programının hangi yönlerini başarılı buldun?

16.4.1 Programdan önceki ve sonraki sendeki en büyük fark nedir?

Katılımcıların ifadeleri, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın yalnızca bilgi ve teknik aktarımıyla sınırlı kalmadığını; zihinsel, duygusal ve davranışsal düzeyde derin bir dönüşüm yarattığını ortaya koymaktadır.

Program öncesinde, katılımcılar kendilerini sıklıkla:

- Zihnine hapsolmuş,
- Yalnız,
- Beklemeyi ve anda kalmayı zor bulan,
- Fikirlerini hayata geçirmek konusunda kararsız veya çekingen,
- Tehdit ve belirsizlik karşısında daha dayanıksız bir noktada tanımlamışlardır.

Program sonrasında ise katılımcı anlatılarında öne çıkan ortak değişim alanları şunlardır:

Zihinsel Berraklık ve Odaklanma

Katılımcılar, “sis kaplı” olarak tanımladıkları zihin hallerinin yerini daha net, sakin ve odaklı bir düşünme biçiminin aldığını ifade etmektedir.

Fikirleri büyütmeden ele alabilme, büyük resmi görme ve alternatif yollar üretebilme kapasitesinde belirgin bir artış gözlemlenmiştir.

İçsel Güçlenme ve Öz Güven

“Daha özgüvenli”, “kendine ve projesinin gücüne inanan” bir benlik algısı, katılımcı anlatılarında tekrar eden güçlü bir temadır.

Katılımcılar, artık fikirlerini savunabildiklerini, gerektiğinde eleştirebildiklerini ve farklı görüşlere katılmamanın bir çatışma değil sağlıklı bir sınır olduğunu fark ettiklerini belirtmişlerdir.

Yalnızlık Algısının Kırılması ve İçsel Bağ

Birden fazla katılımcı, program sayesinde yalnız olmadığını hissettiğini ve bu duygunun büyük bir rahatlama yarattığını vurgulamıştır.

Bazı katılımcılar bu dönüşümü, “içimdeki çocuğu hatırlamak” ve onunla iş birliği kurabilmek şeklinde ifade etmiş; bu durum, programın içsel temas ve öz farkındalık boyutunu görünür kılmıştır.

Eyleme Geçme Kararlılığı

Program öncesinde fikirlerin çoğunlukla düşünce düzeyinde kaldığı; program sonrasında ise:

- Fikirleri not alma,
- Araştırma yapma,
- Küçük ama somut adımlar planlama

gibi davranışların yaygınlaştığı görülmektedir. Bu durum, girişimcilik yolculuğunda kritik bir eşik olan düşünceden eyleme geçişin güçlendiğini göstermektedir.

Dayanıklılık, Sınır Koyma ve Kendini Korumak

Katılımcılar, belirsizlik ve tehdit algısı karşısında daha mücadeleci ve esnek bir tutum geliştirdiklerini ifade etmektedir.

“Sınırlarımı koruyorum”, “önceliğim kendim” ve “zararın neresinden dönülürse kârdır” gibi ifadeler; psikolojik dayanıklılığın ve sağlıklı öz yönetimin güçlendiğine işaret etmektedir.

Girişimci Kimliğin İçselleştirilmesi

Bazı katılımcılar, program sayesinde kendilerini ilk kez “sosyal girişimci” olarak tanımladıklarını; girişimciliğin artık yalnızca bir proje değil, günlük kararlarına, alışkanlıklarına ve gelecek planlarına yön veren bir bakış açısı haline geldiğini belirtmiştir.

Ekosistem bilgisi, sunum teknikleri ve dijital araçlara hâkimiyet gibi teknik kazanımlar ise bu zihinsel dönüşümü destekleyen araçlar olarak öne çıkmıştır.

Genel Yorum

Bu bulgular, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın etkisinin yalnızca “daha iyi fikirler” üretmekle sınırlı olmadığını; daha sağlam, farkında, dayanıklı ve eyleme açık bireyler ortaya çıkardığını göstermektedir.

Katılımcı anlatıları, programın girişimcilik yolculuğunu bir performans alanı değil; insanın kendisiyle, belirsizlikle ve çevresiyle kurduğu ilişkiyi dönüştüren bir süreç olarak ele aldığını güçlü biçimde desteklemektedir.

16.4.2 Program boyunca kendinde fark ettiğin ve iyileştirdiğin alanlar neler? (Girişimcilik Yolculuğuna Etkisiyle Birlikte)

Katılımcı geri bildirimleri, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın etkisinin yalnızca bilgi ve beceri kazanımıyla sınırlı kalmadığını; bireyin kendisiyle, duygularıyla ve belirsizlikle kurduğu ilişkiyi dönüştüren çok katmanlı bir gelişim alanı yarattığını göstermektedir.

Katılımcı anlatıları incelendiğinde, program süresince fark edilen ve iyileştirilen alanlar aşağıdaki başlıklarda yoğunlaşmaktadır:

1. Öz Farkındalık ve İçsel Temasın Güçlenmesi

Katılımcılar, programın merkezine yerleştirilen öz farkındalık çalışmalarının, girişimcilik yolculuğundaki en dönüştürücü unsur olduğunu sıklıkla vurgulamaktadır.

Kendini tüm yönleriyle (olumlu–olumsuz) görme, kabullenme ve içsel temas kurma becerisi; hem zihinsel yükün azalmasına hem de girişim fikrinin daha rahat şekillenmesine alan açmıştır.

Bazı katılımcılar bu süreci, “*içindeki çocuğu kucaklamak*”, “*kendine saygı duymayı öğrenmek*” ve “*kendine daha yakın hissetmek*” şeklinde ifade etmiş; bu içsel iyileşmenin girişimleriyle kurdukları bağı güçlendirdiğini belirtmiştir.

2. Esneklik, Belirsizlikle Baş Etme ve Dayanıklılık

Katılımcıların önemli bir kısmı, program sayesinde belirsizlik karşısında daha esnek ve umutlu bir tutum geliştirdiklerini ifade etmektedir.

“Durmanın da bazen hareketin bir parçası olduğunu bilmek”, “karanlık bir ortamda elde tutulan bir fener” gibi metaforlar; psikolojik dayanıklılığın ve yön bulma becerisinin güçlendiğine işaret etmektedir.

Bu gelişim, girişimcilik yolculuğunda sıkça karşılaşılan belirsizlik, tıkanma ve motivasyon düşüşlerinin daha sağlıklı yönetilmesini mümkün kılmıştır.

3. Duygusal Farkındalık ve Kendini Düzenleme

Birçok katılımcı, duygu analizleri, listeler ve içgörü pratikleri sayesinde hem günlük yaşamda hem de girişimcilik sürecinde daha sistematik kararlar alabildiklerini belirtmiştir.

Kaygı, erteleme ve kararsızlık anlarında, önce duygusal ihtiyacı fark edip regüle etmenin; ardından eyleme geçmenin daha sağlıklı sonuçlar doğurduğu ifade edilmiştir.

Bu yaklaşım, girişimcilik yolculuğunda sıkça göz ardı edilen **duygusal okuryazarlığın**, karar kalitesini doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır.

4. Düşünceden Eyleme Geçiş ve Somutlaştırma

Katılımcılar, program boyunca fikirleri “hayal” düzeyinden çıkarıp somut adımlara dönüştürmeyi öğrenmenin kritik bir kazanım olduğunu vurgulamıştır.

Hayali bir projeyi adım adım yapılandırabilme, problem karşısında alternatif çıkış yolları üretebilme ve “tek doğru yol” algısından çıkabilme becerisi, girişimlerin ilerlemesinde belirleyici olmuştur.

Bu durum, programın eyleme geçme kaslarını güçlendirdiğini ve girişimci kararlılığı artırdığını göstermektedir.

5. Değerler, Dil ve Bakış Açısındaki Dönüşüm

Katılımcı ifadelerinde, kullanılan dilin değişmesi, seçilen kelimelerin iyileşmesi ve değerlerle daha uyumlu bir bakış açısının gelişmesi dikkat çekmektedir.

“Dünyayı değiştiremiyorsan, dünyanı değiştir”, “sorunun değil çözümün parçası olmak” gibi yaklaşımlar; girişimciliğin bireysel sorumluluk ve içsel liderlik boyutunun içselleştirildiğini göstermektedir.

Bu dönüşüm, girişimcilik yolculuğunu yalnızca dış koşullara bağlı bir mücadele olmaktan çıkararak, bireyin kendi etki alanını sahiplenmesine dayalı bir sürece dönüştürmüştür.

Genel Yorum

Katılımcı geri bildirimleri, Etkin & Etkili Girişimci Programı’nın girişimciliği yalnızca teknik bir beceri seti olarak değil; **insanın kendisiyle, duygularıyla ve belirsizlikle kurduğu ilişkiyi güçlendiren bir gelişim alanı** olarak ele aldığını açıkça ortaya koymaktadır.

Bu yaklaşım, girişimcilik yolculuğunda sürdürülebilir ilerlemenin; yalnızca “ne yapılacağı” bilgisinden değil, **kimin yaptığı, nasıl hissettiği ve kendini nasıl yönettiği** ile doğrudan ilişkili olduğunu güçlü biçimde desteklemektedir.

16.4.3 Girişimci gibi düşünebilmek noktasında kendini nasıl hissediyorsun?

Katılımcı geri bildirimleri, Etkin & Etkili Girişimci Programı’nın girişimci gibi düşünme becerisini yalnızca teknik bir yetkinlik olarak değil; zihinsel bir duruş, problem çözme yaklaşımı ve karar alma biçimi olarak güçlendirdiğini göstermektedir.

Katılımcılar, program süreci sonunda:

- Belirsizlik karşısında donmak yerine seçenek üretebildiklerini,
- Fikirleri büyütmek yerine parçalara ayırarak ele alabildiklerini,
- “Olur mu?” sorusundan çok “nasıl olur?” sorusunu sormaya başladıklarını,
- Riskleri tehdit değil, yönetilebilir değişkenler olarak görebildiklerini ifade etmişlerdir.

Birçok katılımcı, girişimci gibi düşünmenin artık yalnızca girişim fikrine değil; hayata, ilişkilere ve günlük problemlere yaklaşım biçimlerine de yayıldığını vurgulamaktadır. Bu dönüşüm, girişimciliğin bir “rol” değil, taşınabilir bir zihniyet olarak içselleştirildiğini göstermektedir.

Katılımcı anlatılarında öne çıkan ortak temalar şunlardır:

- Zihinsel açıklık ve netlik: Düşüncelerin sadeleşmesi, önceliklerin belirginleşmesi
- Öz yeterlik hissi: “Yapabilirim” algısının güçlenmesi
- Eylem odaklılık: Düşüncede kalmak yerine küçük adımlarla ilerleme isteği
- Esneklik: Tek bir doğruya sıkışmadan alternatif yollar üretebilme
- Sistem düşüncesi: Sorunları bağlamı içinde değerlendirme

Bu bulgular, programın katılımcılarda girişimci zihniyetin temel bileşenleri olan inisiyatif alma, belirsizlikle baş etme ve çözüm odaklı düşünme kapasitesini güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Etkin & Etkili Girişimci Programı’nın girişimci gibi düşünme becerisini umut, sistem farkındalığı ve eylem kapasitesi ekseninde dönüştürdüğünü göstermektedir. Program, birçok katılımcı için yalnızca yeni bilgiler edinilen bir süreç değil; bakış açısının genişlediği ve düşünme biçiminin yeniden yapılandığı bir deneyim olarak tanımlanmaktadır.

Katılımcılar, program süreciyle birlikte:

- Umud ve öz yeterlik duygusunun güçlendiğini, hedeflere ulaşmanın mümkün olduğuna dair inançlarının arttığını,
- İçinde bulundukları sistemleri fark ederek, bu sistemlere daha bilinçli ve eleştirel bir mesafeden bakabildiklerini,
- “Kime göre, neye göre?” sorusunu içselleştirerek sistem düşüncesi geliştirdiklerini,
- Girişimciliği yalnızca iş kurma değil; bir bakış açısı ve problem çözme yöntemi olarak görmeye başladıklarını,
- Düşünce ve iletişimlerinde daha net, sade, kısa ve olumlu bir dil kullanmaya başladıklarını,
- Sorun anlarında duyguların içinde kaybolmak yerine, duyguları fark edip dönüştürerek çözüm üretebildiklerini ifade etmişlerdir.

Bu zihinsel dönüşüm, katılımcıların yalnızca girişim fikirlerine değil; günlük hayatta karşılaştıkları sorunlara, akademik ve sosyal ortamlara da girişimci bir perspektifle yaklaşımlarını sağlamıştır. Katılımcı örnekleri, analitik düşünme ve küçük ama etkili yapısal müdahalelerle somut çözümler üretebildiğini göstermektedir.

Bazı katılımcılar için bu süreç, kariyer planlarını ileriye taşıyan bir eşik niteliği taşımış; yeni girişimlerin başlatılması ve uzun vadeli hedeflerin yeniden tanımlanmasıyla sonuçlanmıştır.

Bu bulgular, programın girişimci gibi düşünmeyi soyut bir kavram olmaktan çıkarıp, katılımcıların yaşamlarına entegre edebildikleri taşınabilir bir zihniyet haline getirdiğini ortaya koymaktadır.

16.4.4 Yeni bir fikri hayata geçirmek noktasında kendini nasıl değerlendirirsin? Ölçekli Değerlendirme (Nitel Yorum)

Katılımcılardan, program sürecinde edindikleri bilgi ve deneyimler doğrultusunda yeni bir fikri hayata geçirme kapasitelerini 1–10 ölçeğinde değerlendirmeleri istenmiştir. Verilen yanıtlar 5 ile 10 arasında yoğunlaşmakta, yüksek uçta belirgin bir kümelenme göstermektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%75'ten fazlası) kendini 8 ve üzeri puanlarla değerlendirmiş; bu durum, fikirlerini yalnızca düşünce düzeyinde bırakmadıklarını, projeye dönüştürebileceklerine dair güçlü bir öz yeterlik algısı geliştirdiklerini göstermektedir. Birden fazla katılımcının 10 puan vermesi, programın bazı katılımcılarda eyleme geçme konusunda yüksek bir güven ve hazır oluş düzeyi yarattığını ortaya koymaktadır.

Orta düzeyde verilen puanlar (ör. 5–7 aralığı), katılımcıların süreci gerçekçi biçimde değerlendirdiklerini ve henüz fikirlerini olgunlaştırma veya uygulama aşamasında olduklarını göstermektedir. Bu dağılım, programın abartılı bir özgüven yerine temkinli ama güçlenmiş bir eylem kapasitesi yarattığına işaret etmektedir.

Genel olarak bulgular, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın katılımcıların fikirlerini somut adımlara dönüştürme konusundaki öz güvenlerini, eyleme geçme cesaretlerini ve uygulama kapasitelerini anlamlı biçimde artırdığını göstermektedir.

16.4.5 Programın hayatına etkisi ne oldu? (örnekler)

Katılımcı anlatıları, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın yalnızca girişimcilik becerileri kazandıran bir yapı değil; bireylerin hayatla, kendileriyle ve içinde bulundukları sistemlerle kurdukları ilişkiyi dönüştüren bir deneyim olduğunu göstermektedir.

Program, birçok katılımcı için bir eşik ve dönüm noktası olarak tanımlanmaktadır. Katılımcılar, daha önce başvurmaya dahi düşünmedikleri projelere adım atabildiklerini; bu adımların yalnızca profesyonel değil, sosyal ve duygusal kazanımlar da yarattığını ifade etmişlerdir. Program sürecinde kurulan akran ilişkileri ve topluluk bağı, karşılıklı öğrenme ve destek yoluyla bu etkiyi derinleştirmiştir.

Katılımcı geri bildirimlerinde öne çıkan ortak dönüşüm alanları şunlardır:

- Umut ve öz güvenin güçlenmesi: Hedeflere ulaşmanın mümkün olduğuna dair inancın artması
- Sistem farkındalığı: İçinde bulunulan koşulları ve yapıları fark ederek, bu yapılara daha bilinçli bir mesafeden bakabilme
- Zihinsel netlik: Düşünce ve iletişim dilinin sadeleşmesi; kısa, net ve olumlu ifade biçimlerinin benimsenmesi
- Duygusal regülasyon: Sorun anlarında duyguların içinde kaybolmak yerine, duyguları fark edip dönüştürerek çözüm üretebilme
- Problem çözme kapasitesi: Girişimciliğin bir iş kurma sürecinden öte, günlük hayatta da kullanılabilen bir bakış açısı ve yöntem olarak içselleştirilmesi

Katılımcılar, program sayesinde girişimci zihniyeti yalnızca girişim fikirlerine değil; akademik, sosyal ve topluluk temelli ortamlara da taşıyabildiklerini ifade etmişlerdir. Analitik düşünme, sistem kurma ve küçük ama etkili yapısal müdahalelerle sorun çözme becerileri, somut örneklerle desteklenmiştir.

Bazı katılımcılar için bu süreç, kariyer planlarını yeniden şekillendiren ve ileriye taşıyan bir etki yaratmış; yeni girişimlerin başlatılmasıyla sonuçlanmıştır. Bu durum, programın kısa vadeli kazanımların ötesinde, orta ve uzun vadeli yönelimler üzerinde de etkili olduğunu göstermektedir.

Genel olarak bu bulgular, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın katılımcıların yalnızca ne yaptığını değil; nasıl düşündüğünü, nasıl karar aldığını ve hayatla nasıl ilişki kurduğunu dönüştüren bütüncül bir etki yarattığını ortaya koymaktadır.

16.4.6 Yeni öğrendiğin bir kavram veya teknik var mıydı? Bu kavram/teknik senin için nasıl bir fark yarattı?

Katılımcı geri bildirimleri, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın sunduğu kavram ve tekniklerin yalnızca bilgi kazandırmakla kalmadığını; katılımcıların düşünme, hissetme ve eyleme geçme biçimlerinde somut dönüşümler yarattığını göstermektedir.

Öne çıkan bulgular, öğrenilen kavram ve tekniklerin üç ana etki alanında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır:

1. İçsel Farkındalık ve Duygusal Çözümleme Araçları

Bazı katılımcılar için programda tanışılan bilinçaltı ve öz farkındalık temelli teknikler (örneğin içsel diyalog ve duygu–ihtiyaç çalışmaları, bedensel nefes qigon çalışmaları), uzun süredir çözülemeyen içsel meselelerin görünür hale gelmesini ve çözüm yoluna girmesini sağlamıştır.

Bu teknikler sayesinde:

- Bastırılmış veya anlamlandırılmayan duygular fark edilmiş,
- Öfke, kaygı ve içsel çatışmaların kaynağı tanımlanabilmiş,
- Katılımcılar sorunlarla yalnızca zihinsel değil, duygusal düzeyde de çalışabilme becerisi kazanmıştır.
- Zihin beden kalp hizzalanması ve dengelenmesini sağlamayı öğrenmişlerdir.

Bu durum, programın girişimcilik yolculuğunu bireyin iç dünyasından koparmadan ele aldığını göstermektedir.

2. Stratejik ve Yapısal Düşünmeyi Destekleyen Araçlar

Katılımcıların önemli bir bölümü, daha önce duydukları ancak uygulamadıkları ya da ilk kez karşılaştıkları stratejik araçların (örneğin TOWS, OKR, değer önerisi tuvali, iş modeli ve planlama yaklaşımları) soyut fikirleri somut yol haritalarına dönüştürme konusunda belirleyici olduğunu ifade etmiştir.

Bu araçlar sayesinde katılımcılar:

- Fikirlerini daha sağlam temellere oturtabildiklerini,
- Hedef–aksiyon–çıktı ilişkisini daha net kurabildiklerini,
- “Ne yapmalıyım?” sorusuna uygulanabilir cevaplar üretebildiklerini

belirtmişlerdir. Özellikle doğru yapılandırıldığında bu araçların, katılımcılara netlik ve yön duygusu kazandırdığı vurgulanmıştır.

3. Bakış Açısını Genişleten Düşünme Modelleri

Design thinking, sistem düşüncesi ve koçluk temelli soru sorma yaklaşımları; katılımcıların büyük bir kısmı için tek bir doğruya sıkışmadan alternatif yollar görebilmeyi mümkün kılan zihinsel çerçeveler sunmuştur.

Bu düşünme modelleri:

- Mikro ve makro düzeyler arasında geçiş yapabilmeyi,
- Sorunları yalnızca semptomlarıyla değil, bağlamı içinde ele almayı,
- özüme giden birden fazla yol olabileceğini fark etmeyi desteklemiştir.

Katılımcılar, bu yaklaşımların hem girişimcilik hem de günlük yaşamda karşılaşılan sorunlar için taşınabilir ve sürdürülebilir bir düşünme becerisi kazandırdığını ifade etmiştir.

Genel Değerlendirme

Katılımcı anlatıları bütüncül olarak değerlendirildiğinde, programda sunulan kavram ve tekniklerin:

- Bilgi aktarmanın ötesine geçtiği,
- Katılımcıların içsel süreçleriyle dışsal eylemleri arasında köprü kurduğu,
- Girişimcilik yolculuğunu hem insani hem de yapısal bir zeminde desteklediği görölmektedir.

Bu bulgular, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın teknik araçları amaç değil; farkındalık, netlik ve eylem üretmeye hizmet eden araçlar olarak konumlandırdığını ortaya koymaktadır.

16.4.7 Etkin ve Etkili Girişimci Programının hangi yönlerini başarılı buldun?

Katılımcı geri bildirimleri, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın başarısının yalnızca içerik zenginliğinden değil; yaklaşım biçimi, ilişki dili ve kurduğu öğrenme ekosisteminden kaynaklandığını göstermektedir. Program, birçok katılımcı tarafından "tamamlanan bir eğitim"den ziyade sürdürülebilir bir topluluk ve gelişim alanı olarak tanımlanmıştır.

Katılımcı anlatılarında öne çıkan ve programın güçlü yönleri olarak değerlendirilen başlıca unsurlar şunlardır:

1. Öz Farkındalığı Merkeze Alan Yaklaşım

Katılımcıların büyük bir bölümü, programın en ayırt edici ve güçlü yönünün öz farkındalığı merkeze alması olduğunu vurgulamaktadır. Girişimcilik yolculuğunun yalnızca teknik bilgiyle değil; bireyin kendini tanıması, sınırlarını fark etmesi ve içsel süreçleriyle temas kurmasıyla mümkün olduğu yaklaşımı, programın temel değeri olarak görölmüştür.

Bu yaklaşım, katılımcıların kendilerini daha değerli, güçlü ve güvende hissetmelerini sağlamıştır.

2. Samimi, Açık ve Güvenli İletişim Ortamı

Program süresince kurulan iletişim dili; samimiyet, açıklık ve karşılıklı saygı üzerinden tanımlanmaktadır. Katılımcılar, istedikleri anda soru sorabildikleri, yargılanmadan konuşabildikleri ve gerçek deneyimlerini paylaşabildikleri bir alanın oluşturulmasını önemli bir başarı unsuru olarak değerlendirmiştir.

WhatsApp grubu ve oturumlar arası paylaşımlar, öğrenmenin sürekliliğini destekleyen ve katılımcıları süreçte tutan unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

3. Koçluk, Mentorluk ve Uygulamalı Öğrenme Desteği

Bireysel koçluk, mentorluk yaklaşımları ve uygulamalı örnekler; programın katılımcı odaklı yapısını güçlendiren temel unsurlar arasında yer almaktadır. Design thinking başta olmak üzere kullanılan yöntemler, katılımcıların yalnızca dinleyen değil; deneyen, sorgulayan ve üreten bireyler olarak sürece dahil olmalarını sağlamıştır.

Katılımcılar, programın “canlı bir kütüphane” gibi çalıştığını ve ihtiyaç duyduklarında bu bilgi ve desteklere geri dönebildiklerini ifade etmiştir.

4. Topluluk, Network ve Kolektif Öğrenme Deneyimi

Programın ekip halinde yürütülmesi, akran öğrenmesi ve güçlü network yapısı; katılımcılar tarafından en çok değer verilen unsurlardan biri olmuştur. Benzer dertlere, sorulara ve arayışlara sahip bireylerin bir araya gelmesi; yalnızlık algısını azaltan ve kolektif güç hissini artıran bir deneyim yaratmıştır.

Birçok katılımcı, programın bitmiş olsa dahi ilişkilerin ve bağların devam ettiğini; bu topluluğun hayatlarında kalıcı bir yer edindiğini vurgulamıştır.

5. İnsan Odaklı Liderlik ve Eğitimci Tutumu

Program yürütücülerinin ve konuk eğitimcilerin yaklaşımı; katılımcılara değer veren, kapsayıcı ve ilham verici bir liderlik örneği olarak değerlendirilmiştir. Eğitimcilerin gönülden aktarımları, özverisi ve katılımcılara bakış açısı; öğrenme sürecinin güvenli ve besleyici bir zeminde ilerlemesini sağlamıştır.

Genel Değerlendirme

Katılımcı geri bildirimleri bütüncül olarak ele alındığında, Etkin & Etkili Girişimci Programı’nın başarısı;

- Girişimciyi merkeze alan,
- Konfor alanını zorlamak yerine genişleten,
- Teknik bilgi ile insani gelişimi dengeli biçimde birleştiren,
- Topluluk ve süreklilik hissi yaratan

bir yapı kurabilmesinden kaynaklanmaktadır.

Bu bulgular, programın yalnızca “iyi tasarlanmış bir eğitim” değil; insana ve girişimciye değer veren bir gelişim ekosistemi sunduğunu ortaya koymaktadır.

16.5 Non-SROI Sonuçlarının Yorumlanması ve Anlamlandırılması

Bu çalışma kapsamında yapılan Non-SROI hesaplaması sonucunda,

Etkin & Etkili Girişimci Programı için 1 birimlik kaynak karşılığında 264,16 birimlik sosyal değer üretildiği hesaplanmıştır.

Bu oran, doğrudan finansal kazanç artışını değil; katılımcıların program sonucunda deneyimlediği psikolojik, davranışsal ve sosyal değişimlerin karşılıklarını ifade etmektedir.

Bu nedenle elde edilen değer:

Gelir artışı değil, insan kapasitesi artışı, karar kalitesi artışı, dayanıklılık ve sürdürülebilirlik artışı olarak okunmalıdır.

16.5.1 Ölçülen Değer Alanları (264,16'nın Kaynağı)

Bu hesaplama aşağıdaki 6 etki boyutu üzerinden yapılmıştır:

1. **Kişisel Güçlenme ve Psikolojik Dayanıklılık**
2. **Zihinsel Berraklık ve Stratejik Netlik**
3. **Eyleme Geçme Kapasitesi**
4. **Teknik ve Girişimcilik Yetkinlikleri**
5. **Etik ve Sosyal Fayda Odağı**
6. **Kolektif Güç ve Akran Öğrenmesi**

Bu alanlar yalnızca kısa vadeli memnuniyet değil; orta ve uzun vadeli üretkenlik, istihdam edilebilirlik ve girişim sürdürülebilirliği üzerinde belirleyici olan temel kapasite alanlarıdır.

Projemizin etki potansiyeli, kullanılan parametrelere göre en düşük 32 ile en yüksek 328 birim arasında değişebilecekken; titiz uygulama ve doğru paydaş yönetimi sayesinde 264 birimlik yüksek bir değer üretilmiştir. Mevcut tavan değer %82'sine ulaşılması, yatırımın sosyal geri dönüş riskinin düşük, verimliliğinin ise oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

16.5.2 264,16 Değerinin Yüksek Çıkmasının Temel Nedenleri

1- Çarpan Etkisi Yaratın Yetkinlikler

Öz farkındalık, stratejik netlik ve girişimci gibi düşünme becerisi; tek bir çıktıyı değil, bireyin tüm karar süreçlerini etkiler.

Bu nedenle yaratılan değer:

- Tek seferlik değil,
- Zaman içinde çoğalabilir,
- Farklı yaşam alanlarına yayılabilir. Bu çarpan etkisi oranı yükseltmektedir.

2-Etik ve Sosyal Fayda Alanındaki Güçlü Artış (+5,19)

En yüksek puan artışı **Etik ve Sosyal Fayda Odağı** alanında gözlemlenmiştir.

Bu durum, programın yalnızca teknik değil; değer temelli karar alma kapasitesi ürettiğini göstermektedir.

Bu tür zihniyet dönüşümleri uzun vadede:

- Daha sürdürülebilir girişimler,
- Daha az erken kapanma riski,
- Daha yüksek toplumsal katkı potansiyeli yaratır.

3-Psikolojik ve Sosyal Sermayenin Ölçülebilir Hale Getirilmesi

Pek çok girişimcilik programı yalnızca teknik çıktıları ölçerken, bu analiz psikolojik ve sosyal sermayeyi de görünür kılmıştır.

Özellikle:

- Dayanıklılık,
- Belirsizlikle baş etme,
- Kolektif destek,
- Değer yayılımı gibi alanların hesaplamaya dahil edilmesi, üretilen değer gerçeğe biçimde yakalanmasını sağlamıştır.

16.5.3 Yorum ve Sınırlılıklar

264,16 oranı:

- Mutlak bir gerçek değil,
- Belirli varsayımlar,
- Paydaş değerlendirmeleri,
- Göreceli önem skorları

üzerinden yapılan bilinçli ve muhafazakâr bir sonuçtur.

Ayrıca:

- Analiz ana faydalanıcı grup olan 19 katılımcıya odaklanmıştır.
- Uzun vadeli drop-off etkisi sistematik olarak ölçülmemiştir.
- Farklı proxy varsayımlarında oran değişebilir.

Bu nedenle oran, **kesin bir ekonomik getiri değil; sosyal değer yoğunluğunun göstergesi** olarak değerlendirilmelidir.

16.5.4 Stratejik Anlamı

264,16'lık oran şunu göstermektedir:

Program, girişimciliği yalnızca iş kurma süreci olarak değil; **insan kapasitesi geliştirme yatırımı** olarak ele aldığı yüksek değer üretmektedir.

Bu sonuç programın:

- Psikolojik ve sosyal sermayeyi merkeze alan tasarımının
- Etik ve sürdürülebilirlik odaklı yaklaşımının
- Akran öğrenmesi ve kolektif yapısının

stratejik olarak doğru konumlandığını göstermektedir. Bu oran “başardık, tamam” anlamına gelmez. Aksine şu soruyu doğurur:

Bu kapasiteyi nasıl daha uzun vadeli ve daha geniş ölçekli etkiye dönüştürebiliriz?

Bu nedenle bir sonraki fazda:

- Uzun vadeli mezun takibi
- Drop-off ölçümü
- Mezun-mentor döngüsü
- Olumsuz sonuçların daha sistematik izlenmesi öncelikli alanlar olarak önerilmektedir.

264,16'lık Non-SROI oranı, Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın insan merkezli tasarımının yüksek sosyal değer yoğunluğu ürettiğini göstermektedir.

16.6 Ek Bulgular – Katılımcı Anlatılarından Öne Çıkan 5 Kritik Vurgu

1) Meta-Farkındalık: “Girişimcilik=Kendine yukarıdan bakabilme kapasitesidir”

Katılımcı geri bildirimleri, programın öz farkındalığın ötesinde bir kazanım yarattığını göstermektedir: katılımcıların kendilerini ve yaşamlarını üst düzey bir perspektiften okuyabilmesi. “Yaşam pizzası”, değerler, hedefler ve engeller üzerinden yapılan çalışmalar; katılımcıların büyük resim–küçük resim arasında bilinçli geçiş yapmasını, hangi alana odaklanması gerektiğini daha net seçmesini desteklemiştir. Bu bulgu, programın katılımcılara yalnızca “ne hissettiğini” değil; kendi sisteminin nasıl çalıştığını görme becerisi kazandırdığını ortaya koymaktadır.

2) Verimli Durma ve Tempo Bilinci: “Durmak da hareketin parçasıdır.”

Anlatılarda tekrarlayan güçlü bir tema, katılımcıların sürekli üretme baskısı ile ilişkisinin dönüşmesidir. Program, katılımcıların durmayı pasiflik değil; gözlem, veri toplama, hizalanma ve yeniden odaklanma olarak görmesini sağlamıştır. “Demlenme”, verimli çalışma ve anda kalma vurguları; girişimcilikte sürdürülebilirliğin yalnızca hızla değil, doğru ritmi kurabilmekle mümkün olduğuna işaret etmektedir.

3) Mükemmeliyetçilikten Eyleme Geçiş: “Yeterince iyiyle başlamak”

Katılımcı anlatıları, programın en kritik davranışsal çıktılarından birinin erteleme ve mükemmeliyetçilik döngüsünün kırılması olduğunu göstermektedir. Koçluk ve yapılandırılmış çalışma pratikleri sayesinde bazı katılımcılar, “mükemmel olana kadar beklemek” yerine, sınırlı kaynaklarla dahi ilerlemeyi seçmiş; kısa sürede somut çıktılar üretebilmiştir. Bu bulgu, programın katılımcılarda fikirlerin projeye dönüşmesi için gerekli olan inisiyatif alma ve küçük adımlarla ilerleme kapasitesini güçlendirdiğini göstermektedir.

4) Bağ ve Topluluk: Sosyal destekten “stratejik güven zemini”ne “Bağ” sadece sosyal değil, stratejik bir kaynaktır.”

Katılımcıların programı “bitmiş bir eğitim”den ziyade sürdürülebilir bir topluluk olarak tarif etmesi, sosyal etki açısından kritik bir bulgudur. “Görülme, duyulma, anlaşılma” ve “yalnız olmadığının hissetmek” ifadeleri; programın psikolojik güvenliği yüksek bir öğrenme alanı kurduğunu göstermektedir. Bu bağ, yalnızca iyi hissettiren bir unsur değil; katılımcıların risk almasını, denemesini, hata yapmasını ve yeniden başlamasını mümkün kılan stratejik bir güven kaynağı olarak öne çıkmaktadır.

5) Gerçekçilik: Girişimciliğin romantize edilmemesi “Toz pembe değil”

Bazı katılımcılar, girişimciliğin ilham ve motivasyon kadar emek, direnç ve gerçekçilik gerektirdiğini vurgulamıştır. Bu geri bildirimler, programın “toz pembe” bir girişimcilik anlatısı üretmek yerine; sahaya, mücadeleye ve gerçek koşullara temas eden bir öğrenme zemini sunduğunu göstermektedir. Bu vurgu, programın katılımcıları yalnızca cesaretlendirmedini; aynı zamanda girişimcilik yolculuğuna dair gerçekçi beklenti ve hazırlık geliştirmelerine destek olduğunu ortaya koymaktadır.

SONSÖZ

Bu raporda paylaşılan sayılar, grafikler ve analizler; Etkin & Etkili Girişimci Programı'nın yarattığı değişimi görünür kılmayı amaçladı. Ancak programın gerçek etkisi, çoğu zaman ölçümlerin ötesinde; katılımcıların birbirlerine bıraktığı izlerde, kurulan bağlarda ve paylaşılan cesaretle saklıydı.

Katılımcı anlatıları, bu programın yalnızca bilgi aktaran bir yapı değil; “Ben yalnız değilim” duygusunu mümkün kılan, soru sormaya, denemeye ve yeniden başlamaya alan açan bir rehberlik sunduğunu göstermektedir.

Bu yolculukta bazıları ilk kez kendine inandı, bazıları fikrini ilk kez yüksek sesle söyledi, bazıları bir başkasının hikâyesinde kendini gördü, bazıları ise henüz atmadığı bir adım için cesaret topladı.

Bu programda kazanılan en önemli becerilerden biri, girişimci gibi düşünebilme kapasitesiydi. Girişimci gibi düşünmek; yalnızca bir iş kurmak değil, belirsizlikle karşılaştığında donmak yerine seçenek üretebilmek, karşısına çıkan sorunları kişisel bir engel değil, çözülebilir bir durum olarak görebilmek, “olur mu?” yerine “nasıl olur?” sorusunu sorabilmektir.

Katılımcılar, bu düşünme biçimini yalnızca girişim fikirlerine değil; hayata, ilişkilere, kariyer kararlarına ve günlük problemlere de taşıyabildiklerini ifade etmiştir. Bu da girişimciliğin bir rol ya da unvan değil, taşınabilir bir zihniyet olduğunu göstermektedir.

Programın belki de en kıymetli çıktısı, katılımcıların birbirlerine şunu hissettirmesi oldu: “Bu yolda olmak yeterli. Oyunda kalmak kıymetli.”

Bu bölüm, bir sonuçtan çok bir hatırlatma olarak yer alıyor: Girişimcilik yalnızca projelerle değil, insanlarla ilerler. Ve bazen bir yolculuğun en kalıcı etkisi, yan yana yürüyebildiğini ve birlikte düşünebildiğini bilmektir.